

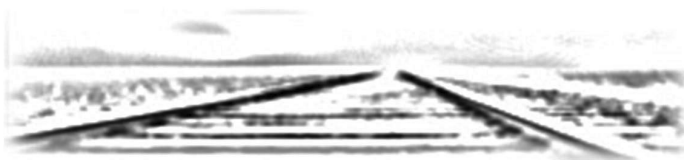
HET PRIESTERSCHAP
VAN DE CHRISTEN

Jan van Buren

Het priesterschap van de christen

De praktijk van het priesterschap in het gezin en de gemeente

Het priesterschap van de christen,
de praktijk van het priesterschap in het gezin en de gemeente

Auteur: Jan van Buren

Vormgeving: Jan Paul Spoor

Redactie: Hugo Bouter

Copyright © OudeSporen online uitgeverij

Eerste editie 2019

Distributie: CBC, Houten

ISBN/EAN 978-94-91797-41-5 (Eboek)

ISBN/EAN 978-94-91797-40-8

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘En de vrouw zag dat die boom goed was om ervan te eten en dat hij een lust was voor het oog, ja, een boom die begerenswaardig was om er verstandig door te worden; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en hij at ervan’.

Genesis 3:6

‘Jezus Christus, de trouwe Getuige, de Eerstgeborene van de doden en de Overste van de koningen van de aarde. Hem Die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft verlost door Zijn bloed’.

‘zij zingen een nieuw lied en zeggen: U bent waard (...) want U bent geslacht en hebt voor God gekocht met Uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie, en hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters; en zij zullen over de aarde regeren. En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rond de troon en de levende wezens en de oudsten, en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen, en zij zeiden met luider stem:

Het Lam Dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof. En elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem Die op de troon zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid. En de vier levende wezens zeiden: Amen. En de oudsten vielen neer en aanbaden’.

‘En hij zei tegen mij: Schrijf: gelukkig zij die geroepen zijn tot het bruiloftsmaal van het Lam. En hij zei tegen mij: Dit zijn de waarachtige woorden van God’.

Openbaring 1:5, 6; 5:9-14; 19:9

Inhoud

Voorwoord	9
1. Priesters voor God de Vader	13
2. Priesters en hun offerdienst	17
3. Het priesterschap in de nieuwe bedeling	23
4. De typologie van de priesterwijding onder het oude verbond	31
5. Van Pascha tot Avondmaal	37
5.1. Het Pascha	37
5.2. Het dankoffer of loffer, en de overige offeranden	68
6. Het Avondmaal van de Heere	83
6.1. Het Avondmaal en het nieuwe verbond	83
6.2. Het Avondmaal en de gemeente	96
7. De tafel van de Heere	107
8. De maaltijd van de Heere	113
9. Drie priestergezinnen in de Bijbel	121
9.1. Het gezin van de priester Eli	121
9.2. Het gezin van Eljasib	125
9.3. Het gezin van Zacharias	127

Voorwoord

Gelovige christenen hebben als ‘heilige priesters’ het voorrecht om op elk moment van de dag hun aanbidding aan God te brengen. Met Christus in het hart en Zijn Naam op de lippen naderen zij tot God. Daarbij vervullen zij tevens de taken van een ‘koninklijk priesterschap’. Als zodanig richten zij zich tot de wereld en verkondigen zij de deugden van Hem, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Zij vertellen Wie Christus voor hen is, en ook voor iedereen wil zijn (1 Petr. 2:5, 9).

Als aan God gewijde mensen uiten zij hun dankzegging en hun eredienst jegens Hem en verkondigen zij Zijn grote daden aan de mensen door het onderwijs en de priesterlijke bediening van het evangelie. Dit doen zij in het besef dat Hij, Jezus Christus, hen liefheeft en hen van hun zonden gewassen heeft in Zijn bloed. Hij heeft hen gekocht en hen gemaakt tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader. Daarom zeggen zij nu al met de heiligen in de hemel: ‘Het Lam dat geslacht is, is het waard om te ontvangen de eer, de heerlijkheid en dankzegging’. Iedere Christus-gelovige is nu een priester, dit beperkt zich niet tot een select gezelschap. Zij zijn dit niet geworden door hun vorming of opleiding door mensen. Jezus Christus heeft hen tot priesters voor God gemaakt, om God te dienen en zich aan Hem toe te wijden.

Onder het oude verbond brachten de priesters offerdieren op het altaar. Deze offeranden waren beelden of schaduwen van het offer dat Christus als het Lam van God heeft gebracht op het kruis van Golgotha. Het offeren door de priesters werd ook aangeduid als het brengen van offerspijzen of brood op het altaar, op de tafel van de Heere (Mal. 1:7-10). In de huidige bedeling van de genade mogen de gelovigen *geestelijke* offeranden aan God brengen. Zoals

de priesters en het volk van God onder het oude verbond samen van het dankoffer mochten eten, mogen nu alle kinderen van God samen met God de Vader genieten van het offer dat Christus heeft gebracht.

In alle tijden is *gemeenschap* het kernwoord voor een maaltijd. In de Bijbel lezen we regelmatig dat het sluiten van een verbond gepaard ging met een maaltijd. Dit gebruik kent men nu nog, bijvoorbeeld bij een huwelijksluiting of een vergadering van regeringsleiders. Door met elkaar een gemeenschappelijke maaltijd te houden, wordt het verbond zichtbaar en tastbaar. Doordat mensen hetzelfde voedsel uit dezelfde schalen eten en van de drank genieten uit de bekers die gevuld zijn met dezelfde wijn, wordt het leven van de mensen die samen eten en drinken met elkaar verbonden. In de Bijbel lezen we ook over de offerfeesten voor de Heere, waarbij het volk samen met de priesters genoten van een offermaaltijd. Priesterdienst en een maaltijd houden zijn dus nauw met elkaar verbonden. Omdat een maaltijd gekoppeld is aan gemeenschap, is het niet verwonderlijk dat we op een van de eerste en ook op een van de laatste bladzijden van de Bijbel een beschrijving vinden van een maaltijd. De Bijbel begint met een maaltijd van Adam en Eva, en eindigt met het hemelse bruiloftsmaal van het Lam (Gen. 3; Openb. 19). Twee maaltijden met een heel groot contrast, namelijk een maaltijd zonder God en een maaltijd met God.

Het eerste dat we lezen over wat Adam en Eva samen deden in de hof van Eden, was dat zij samen aten. Satan, de tegenstander van God, kwam naar hen toe en verleidde hen ertoe te eten van de vrucht die God nadrukkelijk had verboden. Het eten en het drinken komt uit de hand van God, onze Schepper; zonder Hem kunnen we er niet van genieten (Pred. 2:24). Zij echter dachten te kunnen genieten van een maaltijd zonder God. Door deze daad van ongehoorzaamheid werd de gemeenschap met de Schepper verbroken. De zonde bracht scheiding tussen God en mens, en ook tussen Adam en Eva onderling. Ze zouden geestelijk gescheiden zijn van God, en samen als man en vrouw ook niet meer die eenheid vormen die zij eerst waren. Om hen de gevolgen hiervan te laten zien, wat de lichamelijke dood betekent en hoe men toch voor God kan bestaan, slachtte God dieren en bekleedde Adam en zijn vrouw met de huiden daarvan. Toen offerde God hiervoor dierenoffers. Ongeveer vierduizend jaar later offerde God de Vader, Zijn Zoon Jezus Christus op het kruis van Golgotha om mensen met God te verzoenen en met Christus te bekleden.

Door de Bijbel loopt als een rode draad de waarheid aangaande het Lam van God. In Openbaring 19 lezen we over het bruiloftsmaal van het Lam. Christus, het Lam van God, geniet samen met Zijn bruid, de gemeente en de heiligen uit het Oude Testament in de hemel van de maaltijd. Het is de bruiloft van het Lam en de eeuwige verbintenis met de hemelse bruid. In de hof van Eden werden de mensen door de zonde, door te eten van de verboden vrucht, van God gescheiden. Dankzij het offer van het Lam zijn verlore zondaars voor eeuwig verbonden met de Heere Jezus en delen zij in Zijn vreugde, vooral de gemeente als de vrouw van het Lam. Samen met de heiligen van de oude bedeling, die de vrienden van de bruidegom werden genoemd – zoals Johannes de Doper, genieten zij van een niet meer te verstoren gemeenschap en vreugdemaaltijd in de hemel en aanbidden zij het Lam als priesters tot in alle eeuwigheid.

Om meer inzicht te krijgen in de betekenis van het offer van het Lam van God, kunnen we veel leren van de offers en de offerdienst onder het oude verbond, zoals bijvoorbeeld de eerste drie offers in de Bijbel:

- Het eerste offer, dat Abel bracht, leert ons: Hoe kan een mens die een zondaar is voor God bestaan? (Gen. 4:4);
- Het tweede offer, dat Noach bracht, leert ons: Hoe kan de schepping, de aarde waarop de zondige mensen wonen, voor God bestaan? (Gen. 8:20);
- Het derde offer, dat Abraham bracht, leert ons: Hoe kan God ons Zijn belofte schenken? Alleen op grond van de gestorven en opgestane Zoon (Gen. 22:12).

In de laatste van de zeven brieven aan de zeven gemeenten roept de Heere Jezus hen die in Laodicea wonen ertoe op, de deur voor Hem te openen zodat Hij maaltijd met hen kan houden en zij met Hem. Dit is een laatste aansporing om de uitnodiging aan te nemen en voor eeuwig van Zijn gemeenschap te genieten (Openb. 3:20-22). Het onderwerp van dit boek is wat het maaltijd houden met Christus en het priesterschap van de christen betekent, en hoe wij dit in de praktijk kunnen brengen in het gezin en in de gemeente.

Terneuzen, zomer 2019

Jan van Buren

1. Priesters voor God de Vader

‘Kom, loof de Heere, alle dienaren van de Heere, u die dag aan nacht in het huis van de Heere staat’.

‘Christus is getrouw over Zijn huis als Zoon, Zijn huis zijn wij’.

‘(...) en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterschap, om geestelijke offers te brengen, die God welgevallig zijn door Jezus Christus’.

Psalm 134:1; Hebreëen 3:6; 1 Petrus 2:5

Christus als onze hemelse Hogepriester

De eerste priester die in de Bijbel wordt genoemd, was Melchizedek. In de brief aan de Hebreëen wordt hij als een beeld van Christus beschouwd, onze hemelse Hogepriester (Gen. 14:18-20; Hebr. 7:1-28). Evenals Melchizedek met brood en wijn Abram tegemoet kwam, zo zegent en versterkt de Heere Jezus vanuit de hemel nu Zijn volk op aarde in de aardse strijd en beproevingen. De wereld is voor het volk van God – de gelovigen – een woestijn, een plaats van beproeving waar zij hun eigen hart en Zijn kracht leren kennen. Het is de plaats waar de satan met verleiding zielen en levens probeert te verderven. Alle aardse schatten kunnen het hart van de mens niet geven wat alleen God kan geven (Deut. 8; Gen. 14:21-24). Hij alleen is het die in al onze levensbehoeften voorziet, en eeuwig leven en eeuwige vreugde geeft. Opdat wij daarin zouden kunnen delen, is de Heere Jezus als het Brood van het leven uit de hemel

neergedaald om Zijn leven te geven voor de wereld. De wijn bij de maaltijd is een symbool van de vreugde die God met mensen wil delen (Joh. 2:4; 6:32-59; Ps. 16:11; Richt. 9:13; vgl. Ex. 29:40). Om de vreugde die vóór Hem lag, heeft Hij het kruis verdragen en de schande veracht (Hebr. 12:2).

In de Bijbel lezen we over verschillende priesters en hun dienst voor God. Helaas lezen we ook van priesters die aan de afgoden offerden. De unieke Priester is de Heere Jezus Christus. Met Zijn Persoon en met Zijn offer is niets en niemand te vergelijken! In de brief aan de Hebreëën lezen we over het hogepriesterschap van Aäron en dat van Christus. Aäron en zijn zonen vervulden slechts tijdelijk de functie van hogepriester, na hun dood werden zij opgevolgd door een zoon. Onder het oude verbond, onder de wet van Mozes, brachten de priesters elke dag brandoffers. Op grond daarvan kon God te midden van Zijn volk Israël wonen (Ex. 29:38-46).

Hij openbaarde de waarheid over wie de mens is

Met Christus' komst naar de wereld openbaarde Hij de waarheid over wie de mens is. Niet één mens is in staat om de geboden van God te houden en te leven naar Zijn normen. Maar Christus openbaarde ook de waarheid over Wie God is. Hij toonde Zijn genade en heiligheid door Zichzelf als *het ware offerlam* onberispelijk aan God op te offeren. Door in plaats van zondige mensen aan het kruis te sterven, werd aan de gerechtigheid van God voldaan. Het oordeel over de zonden van allen die met berouw hun zonden aan Hem hebben beleden, werd voltrokken. Hierdoor toonde God Zijn liefde als nooit tevoren (Joh. 1:9-18; 1 Joh. 4:9-10; 1 Petr. 1:18-21; 3:18).

In de brief aan de Hebreëën lezen we over het huis van Mozes, dat is het volk Israël onder de wet. Maar we lezen ook over het huis van Christus (Hebr. 3:1-6). Wat Mozes betreft: *'Mozes is wel trouw geweest in heel zijn huis, maar als dienaar om te getuigen van wat later gesproken zou worden'*. Onder het oude verbond is gebleken dat niemand in staat was de wet te houden, en geen enkel mens op grond van werken de eeuwige rust kon ingaan. Mozes was een man die een bijzondere relatie met God had. God sprak met hem zoals een man met zijn vriend spreekt. De woorden die Mozes van God hoorde, bracht hij over aan het volk (Ex. 33:7-11).

Wat Christus betreft: *'Christus echter is getrouw geweest over Zijn huis als Zoon, Zijn huis zijn wij'*. Op grond van het geloof in Hem en in Zijn werk kunnen de gelovigen nu de eeuwige rust ingaan. Mozes was weliswaar getrouw om te getuigen. Hij getuigde van de Profeet, Die God uit hun midden zou doen opstaan (Deut. 18:15). Maar Christus is getrouw geweest als de Zoon. Als de Zoon van God kwam Hij naar de wereld om zondaars met God te verzoenen. Nadat Hij terugkeerde naar de hemel, is Hij daar als Hogepriester actief om te bidden voor ons en ons te helpen; en tevens om als Voorspraak op te treden bij de Vader, nadat wij gezondigd hebben (Hebr. 7:25, 26; 1 Joh. 2:1).

Christus is Hogepriester volgens de orde van Melchizedek. Dat wil zeggen dat dit priesterschap niet overdraagbaar is van de ene generatie op de andere, zoals dit gebeurde bij de hogepriesters uit de stam van Levi (Hebr. 5-7). Als Hogepriester ligt het accent op Zijn middelaarschap. Hij is Degene Die zowel het Offerlam was als de Offeraar. Onder het oude verbond ging de hogepriester eenmaal in het jaar, op de Grote Verzoendag, met het bloed van offerdieren het heilige der heilige binnen. Op grond van dit bloed dat op en vóór het verzoendeksel werd gesprenkeld, kon God tijdelijk aan de zonden van het volk voorbijgaan. Deze offers waren jaarlijks een in herinnering brengen van de zonden.

Op de dag dat de hogepriester het heilige der heilige binnenging, legde hij zijn hemelsblauwe kleed af en kleepte zich met een wit linnen kleed; zo was hij niet te onderscheiden van de andere priesters. Hiermee symboliseerde hij de Zoon van God, Die van de Vader uit de hemel naar de aarde kwam. Christus heeft de glans van Zijn goddelijke heerlijkheid afgelegd, de gedaante van een Mens aangenomen en Hij is de mensen in alles gelijk geworden, met uitzondering van de zonde. Wanneer alle gelovigen bij Hem in de hemel zijn, hoeft Hij ons niet meer als Hogepriester te hulp te komen. Wij zullen Hem tot in eeuwigheid zien als de Priester, Die ons met Zijn eigen bloed reinigde van onze zonden en geschikt gemaakt heeft om voor altijd in Zijn nabijheid te zijn (Jes. 53; Fil. 2:6-7; Hebr. 9:1-10:18; vgl. Lev. 16; 1 Joh. 3:2; Zach. 12:10; 13:6; Luc. 24:39-40; Joh. 19:37; Openb. 1:7).

Daar wij zo'n grote Priester hebben over het huis van God, moedigen we elkaar aan om tot Hem te naderen met een waarachtig hart, in volle zekerheid van het geloof, doordat ons hart gereinigd is van een slecht geweten (Hebr. 4:14-16; 5:5-9; 10:21-22). En wij roepen elkaar op: Laten wij zoals Mozes trouw zijn om te getuigen van Hem, en niet in ongeloof te handelen zoals het volk Israël.

Studievragen bij hoofdstuk 1.

1. Waaruit bestaat de vreugde van God? (vgl. Spr. 8:31; Neh. 8:11; Matt. 25:23; Luc. 15:7, 10).
2. Wat is het onderscheid tussen het huis van Mozes en het huis van Christus?
3. Wat betekent de dienst van de Heere Jezus als Hogepriester voor ons?
4. Mozes sprak tot God en God sprak tot Mozes. Herken je daarin iets van jouw relatie met God?

2. Priesters en hun offerdienst

‘Mijn zonen, wees nu niet nalatig, want De HEERE heeft u uitgekozen om voor Zijn aangezicht te staan om Hem te dienen, om voor Hem dienaars te zijn, mannen die reukoffers brengen.’

2 Kronieken 29:11

Voorrechten

Het volk Israël was door God uit alle volken gekozen als Zijn persoonlijk eigendom, om gemeenschappelijk voor Hem een koninkrijk van priesters en een heilig volk te zijn (Ex. 19:5; Deut. 7:6-10). Door te offeren aan het gouden kalf werden zij Hem ontrouw en ongehoorzaam; zo verbraken zij het verbond dat Hij met hen had gesloten. Daarop koos God in de plaats van het hele volk de priester Aäron en zijn zonen uit om Hem de offeranden te brengen in het heiligdom (Ex. 32:1-6; 28:1-14; 1 Sam. 2:27-28). Hun nakomelingen waren door geboorte lid van de familie van de priesters. Na de dood van hun vaders deden de zonen als priesters dienst in het heiligdom. Uit de typologie van de priesterwijding kunnen we veel leren, o.a. de verschillende aspecten van het werk van Christus, en hoe en waarmee wij tot God kunnen naderen als aan Hem gewijde priesters (Lev. 8 en Ex. 29).

Na de verwerping van Christus door het volk Israël kwam het heil van God tot alle mensen. Samen vormen nu alle ware gelovigen uit Israël en uit de volken de gemeente. En daarin is elke gelovige door wedergeboorte, uit elke natie of

volk, ook priester voor God (1 Petr. 1:3; 2:5, 9; Openb. 1:6). Tot het huis van Christus behoren alle gelovigen, dus zij die opnieuw geboren zijn, die leven in de periode vanaf de Pinksterdag tot het moment dat Hij de gemeente tot Zich neemt in de hemel. Deze gelovigen vormen samen als levende stenen een geestelijk huis, een tempel waarin God woont door de Heilige Geest (1 Kor. 6:19; 2 Kor. 6:19; Ef. 2:16-22; 1 Petr. 2:4-5).

Het is een voorrecht om als christenen voortdurend bezig te zijn met het offer dat Jezus Christus bracht

Zoals de priesters in het Oude Testament offers brachten aan God voor zichzelf en voor de andere leden van het volk van God, zo is het nu een voorrecht om als christenen voortdurend bezig te zijn met het offer dat Jezus Christus bracht. Zoals de Israëlieten brandoffers brachten, die een liefelijke of rustgevend geur voor de Heere waren, zo denken wij aan Christus, Die als de Zoon van God uit de hemel kwam en Zijn Vader op een bijzondere manier verheerlijkt heeft door Zichzelf op te offeren. God en ook wijzelf mogen rusten in Zijn werk (Lev. 1; Joh. 17:1-5). Bij de spijsoffers die gebracht werden, denken wij aan de Mens Jezus Christus, Die op aarde volmaakt heeft geleefd en als de tarwekorrel in de aarde is gevallen en gestorven is. Wij zijn het zaad, de vrucht van Zijn dood en opstanding uit de dood (Lev. 2; Jes. 53:1-2; Joh. 12:24). Bij de zondoffers denken we eraan dat Christus Zelf onze zonden in Zijn lichaam op het kruis heeft gedragen en ons vergeving heeft geschonken (Lev. 4; 2 Kor. 5:21; 1 Petr. 2:24).

Evenals de priesters schuldoffers brachten, mogen wij eraan denken dat Hij voor onze schuld naar Golgotha is gegaan en veel meer aan God heeft terug gegeven dan dat wij van Hem geroofd hadden (Lev. 5:16; Jes. 53:10; vgl. Ps. 69:5-6). Daarbij brengen wij Hem zoals de priesters onze dank, doordat wij Hem dank- of vredeoffers aanbieden. Met de dichter Asaf zeggen wij: *‘Wie dank offert, zal Mij eren’* (Lev. 3; Ps. 50:23). Op grond van het offer van Christus hebben wij immers vrede met God. En zo roepen we het uit met de woorden van Psalm 116: *‘Wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden, die Hij mij bewees? Ik zal de beker van het heil opheffen; (...) Ik zal U een offer van dankzegging brengen en de Naam van de Heere aanroepen’*.

Hoewel het aanbidden niet aan een geografische plaats is gebonden, is het van groot belang om dit in geest en waarheid te doen. Dit kan op elk moment en op elke plaats. Het is echter een bijzonder voorrecht om dit samen als gemeente op de eerste dag van de week te doen (Joh. 4:20-25; Hand. 20:7; vgl. Lev. 23:7, 10, 12; 1 Kor. 16:1; Openb. 1:10). In het geestelijke huis, dat de gelovigen samen vormen, doen zij dienst als een geestelijk priesterschap om God offers te brengen, dat is het aanbieden van de vrucht van de lippen die Zijn naam belijden – met inachtneming van de voorschriften die Hij hiervoor heeft gegeven. Hierin heeft God een welgevallen. Met de geestelijke gaven die wij hebben ontvangen, dienen wij elkaar in de gemeente en gaan wij ook als een volk dat God Zich tot een eigendom heeft gemaakt, als een koninklijk priesterschap de wereld in om de grote daden van God te verkondigen (Hebr. 13:15-16; Ps. 50:14, 23; Hos. 14:3; 1 Petr. 2:5, 9).

Een andere taak van de priester was vroeger en nu: anderen tot het altaar leiden. Als onder de wet een Israëliet had gezondigd, ging hij met een offerdier naar de priester. Samen gingen zij dan naar het altaar. Het dier werd geslacht en plaatsvervangend voor de offeraar geofferd. Zo mogen gelovigen als priesters anderen naar het altaar, een beeld van het kruis, en tot de Heere Jezus leiden om genade en vergeving te ontvangen. Het kruis is de plaats waar God zondige mensen met Zichzelf heeft verzoend (Rom. 15:16; 2 Kor. 5:11, 18-21).

Wanneer een lid van het volk Israël een vredeoffer of dankoffer bracht, of een spijsoffer, dan mochten de offeraar, de priester en zijn gezin daarvan eten. Dat wil zeggen dat de gelovigen als priesters, samen met andere gelovigen, de priesterlijke familie, erin delen en spreken over wat zij en anderen als offer aan God brengen (Lev. 7:32-34). De priester en zijn gezin mochten alleen van dit offer eten als zij *rein* waren. Dit betekent voor ons: wanneer je niet persoonlijk en als priesterlijke familie (zij die mee-eten van het offer) rein bent, dus onzuiver staat ten opzichte van God of de mensen vanwege niet beleden zonden, kun je nooit echt genieten van het offer van Jezus Christus (Ps. 24:3-4b; Num. 18:8-13; vgl. 1 Kor. 9:13).

Als een Israëliet een zondoffer bracht, *moest* de priester die het dier offerde ervan eten. Wanneer een Israëliet een schuldoffer bracht, *mochten* de priesters ervan eten (Lev. 6:26; 7:6; 10:12). Wanneer wij als priesters voor God geconfronteerd worden met de zonden van anderen, dienen wij ons ervan bewust te zijn dat wijzelf *niet* beter zijn. En wij laten dit zien door dit in ons op te nemen (Gal. 6:1-2).

God geeft aan ons als gelovigen de verantwoordelijke taak om op alle plaatsen waar we ons bevinden, de Persoon van Christus door ons gedrag zichtbaar te maken

Zoals de hele stam van Levi, waartoe ook de priesters behoorden, de taak had *'de ark van het verbond van de Heere te dragen, voor het aangezicht van de Heere te staan, Hem te dienen, in Zijn Naam te zegenen; Jakob Zijn bepalingen te leren en Israël Zijn wet, en reukwerk voor Zijn neus te leggen op het altaar'*, zo geeft God nu aan ons als gelovigen de verantwoordelijke taak om op alle plaatsen waar we ons bevinden, de Persoon van Christus door ons gedrag zichtbaar te maken en met ons mee te dragen. Zo kan door ons heen de zegen van God en de geur van Christus verspreid worden (Deut. 10:8; 33:10; 2 Kor. 2:14-17).

De Heere had de priesters bij hun wijding de opdracht gegeven om Zijn voorschriften in acht te nemen (Lev. 8:35-36), dus die dingen in de praktijk te brengen en ze aan anderen door te geven. De priester en wetgeleerde Ezra is hierin voor ons een lichtend voorbeeld. *'Ezra immers had zijn hart erop gericht om de wet van de Heere te onderzoeken, om die te doen en om in Israël de verordeningen en bepalingen te onderwijzen'* (Ezra 7:1-10; Neh. 8, 9). Met anderen was Ezra uit de ballingschap te Babel teruggekeerd naar Jeruzalem, om de eredienst in de tempel te herstellen en het volk onderwijs te geven om God te dienen en te leven volgens Zijn voorschriften.

Een andere bekende priester in Israël was Ezechiël. Hij behoorde tot de eerste groep ballingen die vanuit Judea naar Babel waren weggevoerd (Ezech. 1:1-3). In vele visioenen heeft God door hem tot het volk gesproken. Hij kreeg opdracht om wat hij gezien en gehoord had aan het volk door te geven. Echter vanaf de avond dat zijn vrouw stierf, totdat hij het bericht kreeg dat Jeruzalem was gevallen, was hij stom; gedurende deze drie jaar kon hij niet spreken (Ezech. 24:15-27; 33:21-22). Veertien jaar daarna heeft God aan de priester Ezechiël getoond dat in de toekomst Christus als de Koning-Priester, Koning van de gerechtigheid en Koning van de vrede, en Priester van de allerhoogste God, zal zitten op Zijn troon in de tempel te Jeruzalem, gedurende Zijn regering over de hele aarde (Ezech. 40-48). Hij is de ware Melchizedek.

Studievragen bij hoofdstuk 2.

Voordat wij nu nog naar het priesterschap in de nieuwe bedeling en naar enkele priestergezinnen kijken, stellen wij onszelf de volgende belangrijke vragen:

1. Wat betekent het offer van de Heere Jezus voor mij?
2. Ben ik een geestelijke priester?
3. Hoe ga ik om met de zonden van mijzelf en van anderen?
4. Welke plaats neemt het gebed en de aanbidding in mijn leven in?

3. Het priesterschap in de nieuwe bedeling

‘Wij hebben een Altaar waarvan zij die in de tabernakel dienen, niet bevoegd zijn te eten’.

‘(...) dan wordt u ook zelf gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterschap om geestelijke offers te brengen, die God welgevallig zijn. U bent (...) een koninklijk priesterschap, (...) opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht’.

‘Die ons gemaakt heeft tot koningen en tot priesters voor God en Zijn Vader’.

Hebreeën 13:10; 1 Petrus 2:5, 9; Openbaring 1:6

Een priesterlijk volk

‘Eén ding’ was in het leven van koning David belangrijk. Hij streefde ernaar alle dagen van zijn leven in het huis van de Heere te mogen wonen, om de lieflijkheid van de Heere te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel (Ps. 27:4). Het verlangen om dicht bij God te zijn, wordt door veel gelovigen tot op de dag van vandaag gedeeld. Toen God Zijn volk Israël had verlost uit de slavernij van Egypte, sloot Hij bij de berg Sinaï een verbond met hen. Als

zij Hem nauwgezet gehoorzaamden en trouw aan Zijn verbond zouden zijn, zouden zij Hem uit alle volken ten eigendom zijn.

Als een heilig volk, als een koninkrijk van priesters zouden zij te midden van de omringende volken Hem toebehoren (Ex. 19:5-6). Maar nog voordat het volk de door God gestelde leefregels in handen kreeg, had het Zijn verbond verbroken door een gouden kalf te maken en zich hiervoor te buigen (Ex. 32). Ondanks deze vreselijke zonde heeft God het volk niet verdelgd. Mozes werd opnieuw bij God op de berg geroepen, en hij kreeg uitvoerige instructies om samen met het volk de tent van ontmoeting te bouwen volgens het voorbeeld dat hem werd getoond (Hebr. 8:5).

Dit was het heiligdom waar God te midden van het volk wilde wonen, en het Hem kon ontmoeten bij het brandofferaltaar. De dagelijkse offerdienst vormde een rechtvaardige grondslag voor God om in hun midden te kunnen wonen (Ex. 29:38-46). Israël had de bevoorrechte positie als een compleet volk van priesters verbeurd, de weg naar het heiligdom bleef gesloten (Hebr. 9:8). Voortaan ging alleen de hogepriester één keer per jaar het heilige der heiligen binnen op de Grote Verzoendag en hij sprenkelde dan het bloed van de voorgeschreven offers op het verzoendeksel om voor de zonden van het volk verzoening te doen (Lev. 16:34). Dit bloed kon de zonden slechts tijdelijk bedekken en niet voorgoed wegnemen, maar hiertoe zou de Heere Jezus Zichzelf later als het Lam van God opofferen (Joh. 1:29, 36; Hebr. 10:4-11).

Na de zonde met het gouden kalf werd Aäron door God geroepen als de hogepriester en zijn zonen als de priesterklasse (Lev. 8, 9; Ex. 28, 29; 1 Sam. 2:27-28). De overige mannelijke leden van de stam Levi, waartoe zij behoorden – dus de Levieten – moesten de priesters helpen bij de dienst in het heiligdom. Alleen de zonen van Aäron mochten priesterdienst verrichten vanwege hun geboorte uit de familie van de hogepriester. Dagelijks kwamen er Israëlieten, eerst naar de tabernakel en later naar de tempel, om God offers te brengen. Zij brachten de offers om vergeving te kunnen krijgen, of God hun aanbidding en dank te brengen. Daarbij legden zij hun handen op het offerdier en moesten het ook slachten, maar het offeren op het altaar was alleen aan de priesters voorbehouden.

In het Nieuwe Testament worden *alle* gelovigen priesters genoemd. Zij zijn dit niet vanwege hun natuurlijke afstamming, maar door de wedergeboorte

In het Nieuwe Testament worden *alle* gelovigen priesters genoemd. Zij zijn dit niet vanwege hun natuurlijke afstamming, maar door de wedergeboorte (1 Petr. 2:5, 9; Openb. 1:6). Vroeger waren wij niet Gods volk, maar door Christus zijn we dicht bij God gebracht en tot koningen en priesters gemaakt. In allerlei religies heeft men mensen als priesters aangesteld om te bemiddelen tussen het volk en de godheid. Ook in bepaalde delen van de christenheid kan men door studie en wijding aangesteld worden als priester. Men denkt hierdoor een bemiddelende taak tussen God en het volk te kunnen vervullen. Maar dit is niet het heilige priesterschap waartoe God Zelf de gelovigen heeft geroepen en gewijd.

De priesterdienst in het Oude en Nieuwe Testament

God had aan Mozes allerlei wetten en voorschriften gegeven over de manier waarop Hij wilde dat het volk Hem zou dienen (Ex. 39, 40). De priesters hadden de taak om namens het volk dieren en graanoffers op het altaar aan God te brengen. Het vuur op het brandofferaltaar, dat door God was ontstoken, moesten zij voortdurend brandend houden. Daarnaast moesten zij dagelijks reukwerk op het gouden reukofferaltaar in rook doen opgaan. Ook moesten zij ervoor zorgen dat de gouden kandelaar licht bleef verspreiden en dat de twaalf toonbroden wekelijks werden ververst. Deze ceremoniële dienst was een afschaduwing van een geestelijke realiteit. Alles wees heen naar het werk van de Heere Jezus, die Zichzelf eenmaal zou offeren op het kruis (Hebr. 10:1-18). Zoals bij de offerdienst in het Oude Testament elke priester een taak had, zo heeft nu elk lid van de gemeente van Christus, het hemelse volk van God, een taak in het dienen van God en het brengen van offers die welbehaaglijk zijn voor Hem.

Naast de vrijwillige offers die een Israëliet aan God kon brengen, waren er ook verplichte offers. Want telkens als een lid van het volk van God had gezondigd, moest deze zijn zonde belijden en moest er een plaatsvervangend offerdier worden geslacht en geofferd. Hierbij kwam de Israëliet niet dichterbij God dan de voorhof, de plaats waar het brandofferaltaar en het koperen wasvat stonden. Het naderen tot God in het heilige was alleen voorbehouden aan de priesters. Om dienst te kunnen doen in het heiligdom, werden zij eerst hiertoe aan God gewijd. De oudtestamentische wijding van de priesters bevat belangrijke lessen voor ons, waarvan wij veel kunnen leren.

Uit de eerder genoemde teksten in het Nieuwe Testament zien we dat *alle* gelovigen nu tot priesters voor God zijn gemaakt. Deze priesterdienst kunnen wij alleen verrichten, als wij begrijpen dat de Heere Jezus Zichzelf voor onze zonden op het kruis heeft geofferd. Als een ware priester kan elke gelovige nu vrijmoedig tot God naderen in het hemelse heiligdom om Hem offeranden van lof en dank te brengen (Hebr. 10:19-22; 13:10-15). Priesters brengen niet alleen offers, zij houden zich ook bezig met het welzijn van Gods volk. Zij dragen o.a. zorg ervoor dat medegelovigen wandelen in het licht van God. Zo nodig helpen zij hen om dingen die hen daarbij belemmeren uit hun leven te verwijderen.

Als in het Oude Testament een lid van het volk had gezondigd, dan bracht hij een zondoffer aan God. Van dit offer moest de priester ook eten, dat wil zeggen: de priester moest zich één maken met de zonde van de offeraar. Hierdoor was hij onrein tot de avond. Wanneer wij als priesters in aanraking komen met de zonden van andere gelovigen, dan dienen wij de ernst hiervan te beseffen. Ook wij zijn dan tijdelijk en ongewild door de zonde verontreinigd. Een gelovige die als 'priester' tot God nadert, beseft dat hij niet op grond van zijn eigen verdiensten tot God kan komen. Evenals een Israëliet met een beweegoffer in zijn handen tot God naderde, zo komen wij als priesters bij Hem en tonen Hem om zo te zeggen het borststuk (dat spreekt van het liefdevolle hart van Christus) en de achterbout, d.i. de kracht waarmee de Heere Jezus Zijn werk tot het einde toe heeft volbracht (Ex. 29:26-27). Het is een bijzonder voorrecht om aan onze God en Vader te vertellen wat wij hebben ontdekt in Zijn Zoon, en om samen met Christus te genieten van onze gemeenschap met God de Vader (1 Joh. 1:3).

Christenen zijn ertoe geroepen door de ontferming van God om hun lichaam aan God te wijden als een levend offer, heilig en voor God welbehaaglijk; dat is

onze redelijke godsdienst (Rom. 12:1). Paulus had zichzelf in zijn dienst volledig aan de Heere en aan de gelovigen toegewijd. Daarbij was hij bereid zijn leven als een plengoffer uit te gieten over het offer en de bediening van het geloof van anderen (Fil. 2:17). Hij handelde daarin overeenkomstig het voorbeeld van de Heere Jezus, zoals een Chinees spreekwoord het zegt: als een os die klaar was voor de ploeg of voor het altaar, oftewel gereed voor de dienst of voor de offerdood. God had Paulus genade gegeven om een dienaar van Jezus Christus te zijn voor de volken, door hen in het Evangelie als een priester te dienen, opdat het offer van de volken welgevallig zou zijn voor God (Rom. 15:16).

Gelovigen hebben als 'heilige priesters' het voorrecht om elk moment van de dag hun aanbedding aan God te brengen. Met Christus in hun hart en op hun lippen naderen zij tot God (vgl. Hos. 14:3; Ps. 50:23). Daarbij vervullen wij tevens een 'koninklijk priesterschap'. Als zodanig richten wij ons tot de wereld en verkondigen wij de deugden van Hem, Die ons uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht. Wij vertellen aan de wereld Wie Hij voor ons is, en voor iedereen wil zijn. Straks bij Zijn verschijning komt de Heere Jezus terug als de Priester-Koning met rijke zegen voor alle mensen. Hiervan was de priester Melchisedek lang geleden een type. Als de koning van Salem en de priester van God, de Allerhoogste trad hij Abraham zegenend tegemoet (Gen. 14:18-20; Hebr. 7:1-2). Nu Christus als Koning-Priester nog in de hemel is, geven wij als gelovigen vandaag de zegen door die wij van Hem hebben ontvangen. Zo verspreiden wij zegen voor de mensen om ons heen (1 Petr. 2:5, 9).

Wij hebben een Altaar

In het Oude Testament was de tabernakel in de woestijn de plaats waar het volk Israël offers aan God kon brengen en Hem kon aanbidden. Later in het Beloofde Land was dit de tempel in Jeruzalem. Aan de Samaritaanse vrouw maakte de Heere Jezus echter bekend dat de aanbedding niet meer aan een geografische plaats gekoppeld zou, zoals Jeruzalem of de berg Gerizim. De aanbedding zou nu in 'geest en waarheid' plaatshebben (Joh. 4:20-24). Zoals de gelovigen vroeger een letterlijk altaar hadden, hebben wij nu een 'geestelijk altaar' voor de eredienst. Dit wordt ook wel de Tafel van de Heere genoemd. Het is de plaats waar de gelovigen in het bijzonder op de eerste dag van de

week samenkomen als priesters voor God om de Heere Jezus te gedenken bij de tekenen van brood en wijn. We komen samen tot Zijn gedachtenis en houden de maaltijd van de Heere, oftewel het Avondmaal. Het was de wens van de Heere Jezus dat Zijn discipelen dit dikwijls zouden doen. Door Hem telkens geestelijke offeranden van lof, dank en aanbidding aan te bieden, blijft de herinnering aan Hem levend (Luk. 22:19; 2 Tim. 2:8).

Door Hem telkens geestelijke offeranden
van lof, dank en aanbidding aan te bieden,
blijft de herinnering aan Hem levend

Hoewel het belangrijk in de gemeente is om ook opgebouwd te worden in het geloof door de prediking van het Woord, en onze God belijders zoekt die voor Hem op de bres staan, is het een vreugde voor Hem wanneer wij samenkomen om Hem te aanbidden. De Vader zoekt immers aanbidders (vgl. Ezech. 22:30; Joh. 4:23). In dit samenzijn hebben niet de 'geestelijken' of de aanbiddingsleiders het voor het zeggen, maar heeft de Heere Jezus de leiding. In het midden van de gemeente heft Hij de lofzang aan (Hebr. 2:12). Wij komen samen op Zijn uitnodiging, en worden geleid door Zijn Geest. Hij is de Gastheer en elke gelovige is een gast aan Zijn Tafel. Hier is grote vrijheid, en anderzijds afhankelijkheid van Hem en verbondenheid met Hem.

Dit tonen wij als wij ons in de dienst laat leiden door de Heilige Geest, Die gedachten, liederen en Bijbelgedeelten in herinnering brengt die wij met elkaar delen, zingen, of in een dankzegging jegens God verwoorden. Dit gebeurt ook tijdens momenten van stilte, waarin ieder voor zich tot God spreekt. Door dit alles vertolken wij de aanbidding die persoonlijk en gemeenschappelijk in onze harten leeft jegens God de Vader en Zijn Zoon. Hoewel voor God alle gelovigen gelijkwaardig zijn, geeft Hij aan de mannen andere taken dan aan de vrouwen in de openbare diensten van de gemeente. Een gelovige die geestelijk is, erkent wat Paulus hierover geschreven heeft als de geboden van de Heere (Hand. 2:42; 20:7; 1 Kor. 5:7-8; 10:14-22; 11:17-34; 16:2; Openb. 1:10; Hebr. 13:10, 15; 1 Tim. 2:11-12; 1 Kor. 14:26, 34, 37).

Studievragen bij hoofdstuk 3.

1. Is het éne ding waar David naar verlangde en dat hij zocht, ook belangrijk voor jou?
2. Maak jij van het bijzondere voorrecht gebruik om vrijmoedig als priester tot God te naderen?
3. Wat is belangrijk wanneer wij God aanbidden, zowel persoonlijk als in de gemeente?
4. Is jouw leven een levend offer aan Hem?
5. Hoe kunnen gelovigen hun afhankelijkheid van Hem en hun verbondenheid met Hem in de samenkomst van de gemeente laten zien?

4. De typologie van de priesterwijding onder het oude verbond

Een studie over Leviticus 8

<i>Zij toen</i>	<i>Wij nu</i>
De zonen van Aäron, die tot priesters werden gewijd, werden eerst helemaal met water gewassen (Lev. 8:6).	Het Woord van God moet op heel ons leven worden toegepast, zodat wij rein zijn (vgl. het baden in Joh. 13:10).
Dan werden ze bekleed met de priesterkleding (Lev. 8:13).	We krijgen feestkleden en zijn bekleed met de klederen van het heil (Zach. 3:3-5; Jes. 61:10).
Vervolgens werden er dieren geslacht en geofferd.	Gods gerechtigheid eiste de dood van de Plaatsvervanger, want zonder bloedstorting is er geen vergeving.

<i>Zij toen</i>	<i>Wij nu</i>
Er werd een stier als zondoffer gebracht (Lev. 8:14-17).	Onze ongerechtigheden en zonden zijn op Christus gelegd. Zijn wij ons wel bewust van de afschuwelijkheid van de zonde? Christus is het ware Zondoffer en Hij stierf in onze plaats (2 Kor. 5:21; 1 Petr. 2:24).
De stier van het zondoffer werd buiten het kamp, buiten de legerplaats verbrand (Lev. 8:17).	Het bloed van de dieren die in de tempel werden geofferd kon onmogelijk zonden wegnemen. Daarom is Christus op Golgotha gekruisigd, buiten de legerplaats, om door Zijn eigen bloed Zijn volk te heiligen (Hebr. 10:1-10; 13:11-13).
Daarna werden er twee rammen gebracht, als brandoffer en als wijdingsoffer (Lev. 8:18-33).	Wij naderen tot God in het besef dat dit alleen mogelijk is door de Persoon en het werk van de Heere Jezus, in Wie God al Zijn welbehagen heeft (Joh. 17:4).
De ram van het brandoffer.	Dit symboliseert Wie Christus voor God de Vader is (Luk. 3:22b; Joh. 8:29b).
De ram van het wijdingsoffer.	Dit symboliseert onze gemeenschap met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus (1 Joh. 1:1-4).
De handen werden op de kop van deze tweede ram gelegd.	We maken ons door het geloof één met Christus, die toegewijd was tot in de dood.
Bij het zondoffer (Lev. 8:14).	Hier leren wij symbolisch dat onze zonden op de Heere Jezus zijn overgedragen.

4. De typologie van de priesterwijding onder het oude verbond

<i>Zij toen</i>	<i>Wij nu</i>
Bij het brandoffer (Lev. 8:18, 22).	Hier leren wij dat de heerlijkheid en de volmaaktheid van de Heere Jezus op de offeraar is overgedragen. God ziet ons in Christus aan.
De ingewanden en de poten van het brandoffer werden met water gewassen (Lev. 8:21).	Het Woord van God toont aan dat de Heere Jezus zowel innerlijk als uiterlijk volkomen rein was (Luk. 23:4, 14, 15a, 15b, 22, 41, 47).
De eerste ram werd in zijn geheel verbrand op het brandofferaltaar.	We beseffen dat de Heere Jezus Zichzelf op het kruis volkomen en smetteloos aan God heeft opgeofferd (Hebr. 9:14; 13:11-12).
De geur van dit offer was aangenaam, liefelijk of rustgevend voor de Heere. Maar voor mensen is de geur van verbrand vlees afschuwelijk.	Voor God de Vader was het offer van Zijn Zoon aangenaam, omdat Hij hierin de liefde van Zijn Zoon zag voor Hemzelf en voor de mensen. God kon rusten in Zijn werk, zodat mensen konden worden gered (Hoogl. 8:6b, 7).
Vervolgens werd het bloed van de tweede ram op de recheroorlel, de rechterduim en de rechter grote teen van de priesters gestreken (Lev. 8:23-24).	De zintuigen en heel onze handel en wandel moeten onder het beslag van het bloed van Christus komen.
Al het vet van het wijdingsoffer, ook wat met inwendige organen was verbonden, werd in de handen van de priesters gelegd en als beweegoffer bewogen (Lev. 8:25-27). Vet aan een dier betekent dat het gezond is.	De ingewanden zijn een beeld van de gevoelens van ontferming van de Heere Jezus (Ps. 40:9; Hoogl. 5:14; Jer. 31:20).

<i>Zij toen</i>	<i>Wij nu</i>
De nieren zuiveren ons lichaam voortdurend van schadelijke stoffen.	Bij Hem was geen schadelijke weg, ook niet als niemand Hem zag (Ps. 7:10; 16:7; 26:2).
Er waren ook drie spijsoffers of graanoffers (Lev. 8:26).	Het spijsoffer spreekt van de Heere Jezus als waarachtig Mens, de tarwekorrel die in de aarde viel en stierf (Joh. 12:21-28).
Een ongezuurde koek.	In Hem was geen zonde (1 Joh. 3:5). Hij was volkomen zondeloos.
Alsook een met olie aangemaakte koek.	De Heere Jezus is door de Heilige Geest verwekt en met de Geest gezalfd (Luk. 1:35; 3:21-22; Hand. 4:27).
Een dunne, platte koek, die volledig doorbakken was.	Zijn volmaakte leven, ook in de beproevingen (Luk. 4:1-13; vgl. Hos. 7:8).
Samen met de rechterachterpoot van de ram.	Dit spreekt van de kracht en de volharding van Christus, waarmee Hij ons heeft liefgehad tot het einde (Joh. 13:1-3; 2 Thess. 3:5).
Daarna werd alles op de handen van de priesters gelegd. Met het vet, de nieren en de koeken werd het bewogen voor het aangezicht van de Heere (Lev. 8:27).	Wij komen niet met lege handen bij God, maar tonen Hem wat we in het leven en sterven van de Heere Jezus hebben gezien. Zoals Simeon de Heere Jezus in zijn armen nam en God loofde (Luk. 2:25-32).
Alles werd boven op het brandoffer gelegd en verbrand op het altaar (Lev. 8:28).	De Heere Jezus offerde Zichzelf helemaal aan God op.

4. De typologie van de priesterwijding onder het oude verbond

<i>Zij toen</i>	<i>Wij nu</i>
Daarna nam Mozes het borststuk van het wijdingsoffer en bewoog dit voor het aangezicht van de Heere (Lev. 8:29).	Het hart, de liefde van God, wordt ons getoond en we mogen ervan genieten.
Een deel van de zalfolie en van het bloed werd gesprenkeld op de kleding van de priesters (Lev. 8:30).	Door ons uiterlijk en ons gedrag laten we zien dat we door het kostbare bloed zijn verzoend en geheiligd. We hebben de Geest ontvangen en mogen in Zijn kracht de geur van Christus verspreiden.
Het vlees werd gekookt en moest met de koeken worden gegeten door hen die tot priester werden gewijd (Lev. 8:31).	God wil dat wij ons voeden met de Heere Jezus, en met Zijn liefde voor de Vader en voor ons (Joh. 15:9; 16:27; 17:23-26).
Wat overbleef van het vlees en het brood werd verbrand (Lev. 8:32).	De ijver voor Gods huis heeft Hem verteerd (Ps. 69:10). De dieren die werden geslacht, spreken van de Zoon van God die door Zijn sterven zondige mensen met God heeft verzoend. De spijsoffers (graanoffers) tonen Hem als waarachtig Mens, Die volkomen aan God was toegewijd. Zijn volmaakte leven kon ons niet redden van de eeuwige dood, daarom stierf Hij in onze plaats. Daarom werd met een spijsoffer gelijktijdig een brandoffer gebracht.
De wijding duurde zeven dagen (Lev. 8:33).	Dat wil zeggen een volkomen tijd, dit spreekt van levenslange toewijding.

<i>Zij toen</i>	<i>Wij nu</i>
Gedurende deze zeven dagen moesten zij bij de ingang van de tent van ontmoeting blijven (Lev. 8:33, 35).	Je hele leven in de nabijheid van God verkeren om Hem voortdurend te kunnen ontmoeten. Om naar Zijn Woord te luisteren en met Hem te spreken in het gebed.
De door de Heere gegeven voorschriften in acht nemen. Zij deden al deze dingen (Lev. 8:36).	Gods Woord dient de norm te zijn voor alle dingen in ons leven. Brengen wij dit in praktijk?

Studievragen bij hoofdstuk 4.

1. Waarmee zijn wij als priesters bekleed?
2. Waarom werden er bij de priesterwijding offerdieren geslacht?
3. Waarom werd het zondoffer buiten de legerplaats verbrand?
4. Wat is de symbolische betekenis van de spijsoffers?
5. Waarvan spreekt de rechterachterpoot van de ram?
6. Wat kunnen wij als priesters aan God tonen?
7. Waarvan spreekt het leggen van de delen van het dier op het altaar?
8. Waarvan spreekt het borststuk van het wijdingsoffer?
9. Waarvan spreekt het sprenkelen van het bloed en de zalfolie op de kleding van de priesters?

5. Van Pascha tot Avondmaal

5.1. Het Pascha

'De HEERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal. Ik zal u tot een groot volk maken'.

'Laat Mijn volk gaan een weg van drie dagreizen de woestijn in, om Mij te offeren, voor Mij een feest te vieren en om Mij te dienen'.

Genesis 12:1, 2; Exodus 3:18; 5:1; 8:20

Ook ons Pascha is geslacht

Eerder zagen we de gelovigen reeds als priesters en hun dienst jegens God, en de Heere Jezus als de hemelse Hogepriester die voor ons tussenbeide treedt. Het is het verlangen van God dat de gelovigen Hem voortdurend een lofoffer brengen en leven in gemeenschap met Hem. Dit kunnen zij laten zien in de samenkomsten van de gelovigen, als priesters in hun gezin en in de wereld.

Een vorm van gemeenschap met anderen is het met elkaar eten, zowel letterlijk als geestelijk. Over de eerste maaltijd in de Bijbel lezen we in de hof van Eden (Gen. 3). Het eerste mensenpaar mocht vrij eten van al het

zaaddragend gewas en van alle bomen waaraan zaaddragende boomvruchten waren; dit had God als voedsel voor hen gegeven. Echter met uitzondering van de vrucht van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mochten zij niet eten. Doordat zij in hun ongehoorzaamheid toch hiervan aten, werd de gemeenschap met God verbroken en deed de dood zijn intrede in de wereld (Gen. 1:29; 2:16-17). Toen de Heere Jezus als Mens hier op aarde leefde, liet Hij zich niet door de satan verleiden, want het was Zijn voedsel om de wil van God te doen (Matt. 4:4; Joh. 4:34). Door Zijn gehoorzaamheid als de laatste Adam kan Hij ons mensen het eeuwige leven geven en in de gemeenschap met God herstellen.

Het Pascha is ook een gemeenschappelijke maaltijd

Met het Pascha stelde God een gemeenschappelijke maaltijd in voor Zijn volk. Door middel hiervan wilde Hij het volk Israël en ook ons leren hoe het oordeel aan mensen voorbij kan gaan. Terwijl de Israëlieten schuilden achter het bloed van het paaslam, dat aan de deurposten was gestreken, en zij aten van het lam, ging het oordeel aan hen voorbij. Het Pascha is een heenwijzing naar de Heere Jezus, Die Mens is geworden om als het Lam van God te kunnen sterven voor allen die willen schuilen achter Zijn bloed. Doordat Hij op Golgotha stierf, is het oordeel aan ons voorbijgegaan. Vele praktische lessen kunnen wij leren uit de instelling van het Pascha en de viering ervan in diverse situaties, zoals we dit lezen op een aantal plaatsen in Bijbel. Daarom schrijft Paulus ook aan ons als gelovigen in de eenentwintigste eeuw: Want ook ons Paaslam is geslacht, namelijk Christus (1 Kor. 5:7).

Gods verbond met Abram

Ongeveer tweeduizend jaar v. Chr. werd Abram geboren in de omgeving van Ur, een machtige stad in het zuiden van Babylonië. Hij leefde als een eenling te midden van afgodendienaars, mensen die voor zichzelf een naam wilden maken. Toen verscheen de God der heerlijkheid aan hem en gaf hem opdracht zijn land en familiekring te verlaten en naar het land te gaan dat Hij hem zou

wijzen. Abram kreeg de belofte dat God hem tot een groot volk zou maken, hem zou zegenen, zijn naam zou groot maken, en dat hij tot een zegen zou zijn. Bovendien zouden alle geslachten van de aardbodem in en door hem worden gezegend. Na een oponthoud in Haran ging hij op vijfenzeventig-jarige leeftijd naar het land Kanaän. Hoewel hij nog geen kinderen had, beloofde God hem opnieuw een talrijk nageslacht; en Hij sloot een verbond met hem.

Normaliter is een verbond een overeenkomst tussen twee partijen, waaraan wederzijds voorwaarden zijn verbonden. Beide partijen moeten een bijdrage leveren, ze staan garant tegenover elkaar en beloven elkaar trouw. Abraham kreeg in Genesis 15 opdracht een jonge koe, een geit, een ram, een tortelduif en een jonge duif doormidden te delen en de stukken tegenover elkaar te leggen. Tijdens deze verbondssluiting, ook wel 'het verbond snijden' genoemd, viel er een diepe slaap op Abram. Daarbij zei God tegen hem dat zijn nakomelingen vreemdelingen zouden zijn in een land dat niet van hen was en dat men hen vierhonderd jaar zou onderdrukken. Daarna zouden zij met veel bezittingen wegtrekken en zou God hun het Beloofde Land geven.

Toen de zon onderging en het donker werd, zag Abraham een rokende oven en een brandende fakkel die tussen de stukken doorging. In die tijd werd een verbond bekrachtigd doordat *beide* partijen tussen de dieren doorgingen en over het gestorte bloed liepen. Degene die het verbond verbrak, zou evenals de dieren worden gedood. Maar dit verbond was een onvoorwaardelijk en eenzijdig verbond van Gods kant. De bijzondere les van dit verbond was dat de Onschuldige stierf, en de schuldige – een zondig volk – vrijuit ging. Doordat Christus in de plaats van zondige mensen is gestorven, kan God zondaars die de dood hebben verdiend toch rechtvaardigen. Zij worden niet geoordeeld vanwege hun vele zonden, wanneer zij Hem op Zijn woord geloven, evenals Abraham God geloofde. God heeft dit mogelijk gemaakt en Zelf voorzien in het offer, doordat Hij Zijn Zoon Jezus Christus op het kruis oordeelde in onze plaats – zoals Abraham zijn zoon Izak op het altaar bond (Gen. 11:1-9; 12:1-4; 15:7-21; 17:1-8; 22:1-19; Joz. 24:2-3; Jes. 51:2; Hand. 7:2-7).

Abraham kenmerkte zich door zijn vreemdelingschap in het land Kanaän. Hij trok er doorheen en richtte in het land diverse altaren op om God te aanbidden. Nadat Jakob ongeveer tweehonderd jaar later met zijn zonen vertrok naar Egypte, werden zijn nakomelingen daar tot een groot volk. God had ervoor gezorgd dat zij zich niet vermengden met de inwoners van het land Kanaän; en later evenmin met de Egyptenaren, doordat Hij hen afgezonderd

liet wonen in het land Gosen. Voordat de tijd ten einde was die door God was genoemd, probeerde de farao dit volk uit te roeien. Zij werden Hebreëen genoemd, nakomelingen van Heber (d.i. zij die van de overkant zijn). Zij waren in ongeveer tweehonderd jaar explosief gegroeid tot een groot volk. Toen zij onder grote druk zware slavenarbeid verrichtten, schreeuwden zij het uit in hun nood. Hun hulpgeroep steeg omhoog tot God en Hij dacht aan Zijn verbond met Abraham; de tijd dat Hij hun het land zou geven, was na vierhonderd dertig jaar eindelijk aangebroken.

Laat Mijn volk gaan

Om het volk uit Egypte te leiden, verscheen de Heere aan Mozes met de opdracht naar de farao te gaan en namens Hemzelf, de IK BEN, tegen de farao te zeggen: *'Laat Mijn volk gaan!'* Als teken van de macht van de ware en levende God kreeg Mozes opdracht de staf die in zijn hand was op de grond te werpen, waarop de staf veranderde in een slang. Vervolgens moest hij de slang bij de staart grijpen, waarna de slang weer een staf werd. De slang is een beeld van de satan, die door Christus is overwonnen. Daarna moest Mozes zijn hand in zijn boezem steken, en toen hij hem eruit trok was deze melaats. Toen Mozes opnieuw zijn hand in zijn boezem stak en eruit trok, was zijn hand genezen. Dit is een belangrijke les voor ieder mens. Wanneer we de hand in eigen boezem steken, moeten we erkennen dat zowel ons hart, ons innerlijk, als de buitenkant, door de zonde is verdorven; en dat wij als gevolg van de zonde moeten sterven. Maar we kunnen genezen worden van onze dodelijke kwaal door in het geloof te zien op Christus, Die onze zonden in Zijn lichaam heeft gedragen op het kruishout (Ex. 4:1-7; Num. 21:8-9; Jes. 1:5, 18, 19; Jes. 53:1-7; 1 Petr. 2:24-25).

De hand in eigen boezem steken en erkennen dat zowel ons hart, ons innerlijk, als de buitenkant, door de zonde is verdorven

Samen met Aäron ging Mozes naar de farao toe en Aäron sprak de volgende woorden namens de Heere: *‘Laat Mijn volk gaan een weg van drie dagreizen de woestijn in, om Mij te offeren, voor Mij een feest te vieren en om Mij te dienen’* (Ex. 3:18; 5:1; 8:20). Maar de farao zei: *‘Wie is de HEERE, naar Wiens stem ik moet luisteren door Israël te laten gaan? Ik ken de HEERE niet en zal Israël ook niet laten gaan’* (Ex. 5:2). Om aan de farao Zijn macht te betonen en opdat Zijn Naam verkondigd zou worden op de hele aarde, liet God hem Zijn kracht zien door tien tekenen – in de vorm van vreselijke plagen. God ontmaskerde door deze plagen de diverse goden die de Egyptenaren dienden als hun afgoden. De eerste zes plagen troffen zowel de Egyptenaren als de Israëlieten. Hierdoor wilde Hij hun en ook ons leren dat de hele wereld strafschuldig is voor God, en dat men alleen op grond van genade gered kan worden. Wij kunnen vanwege Zijn gerechtigheid alleen gespaard worden voor het oordeel op grond van het bloed van het Lam van God. Toen Aäron met zijn staf op het water sloeg, kwam de eerste plaag. Al het aanwezige water werd in bloed veranderd, zowel het water in verzamelplaatsen als in de Nijl.

De goden van Egypte ontmaskerd

De Nijl werd geassocieerd met de Egyptische god Hapi. Deze godheid zorgde er volgens de Egyptenaren voor dat de rivier elk jaar weer gelijkmatig overstroomde en vruchtbaarheid teweegbracht. De zonnegod Ra was een van de meest vereerde en belangrijkste goden van de Egyptenaren. Ra werd ook vereerd als de schepper-god en hij werd ook wel de ‘vader en moeder’ van alle levende dingen genoemd. Dat de ware God de Schepper is van het licht en van de duisternis, en dat Hij alle dingen schiep door het Woord, d.i. Christus, werd aangetoond door de derde tot en met de negende plaag (Ex. 8:16-10:29).

Bij de laatste plaag, de tiende plaag, was er ook sprake van bloed, maar daar diende het als bescherming. Want de Heere ging aan elk huis voorbij, wanneer er bloed aan de deurposten was gestreken; dan werd het leven van de eerstgeborene gespaard. Als er geen bloed aan de deurposten was gestreken, dan stierf de eerstgeborene, zowel in Egypte als in het land Gosen. Een andere godheid die de Egyptenaren vereerden was Osiris. Hij was de god van de vegetatie en manifesteerde zich in het graan, dat in de aarde wordt begraven maar door spontane, scheppende kracht in de opschietende aar herrijst en

vrucht draagt. Osiris was tevens de heerser over het rijk van de doden. De Egyptenaren geloofden dat hij in een paleis in het westen zetelde, waar de doden eerst doorheen moesten. God liet door de plagen zien dat afgoden niets zijn. De afgod Hapi kon niet verhinderen dat de Nijl in bloed veranderde en de dood veroorzaakte. Ra kon zijn licht niet laten schijnen in de duisternis, en Osiris had geen macht over de dood. De dood kwam zelfs in het paleis van de farao.

De farao moest het volk van God toestemming geven om drie dagreizen de woestijn in te gaan. De derde dag is een verwijzing naar de derde scheppingsdag, de dag waarop God scheiding maakte tussen land en water, en de aarde vrucht voortbracht. De derde dag is ook de dag van de opstanding van de Heere Jezus uit de doden. Israëel en ook wij moeten leren dat wij dood zijn in zonden en misdaden, en alleen *het leven* kunnen ontvangen door Zijn verzoeningsbloed. De afgoden Hapi, Ra en Osiris zijn een door de satan bedachte imitatie van Christus. Zij kunnen het leven, het eeuwige leven, niet geven. Dit kan alleen verkregen worden op grond van de dood en opstanding van Jezus Christus. Hij is de tarwekorrel die in de aarde viel en stierf, en daardoor veel vrucht voortbracht (Gen. 1:9-13; Ex. 7-11; Joh. 11:24).

De compromissen en het verharde hart van de farao

Telkens als Mozes en Aäron naar de farao toegingen met de opdracht Gods volk te laten gaan, weigerde hij dit. Tot zesmaal toe verhardde de farao zelf zijn hart (Ex. 7:13, 22; 8:15, 19, 32; 9:7). Daarna verhardde de Heere zijn hart (Ex. 9:12, 35; 10:20, 27; 11:10; 14:3; Rom. 9:17-18). Dit is een ernstige waarschuwing voor iedereen die niet wil luisteren naar Gods stem! Wat de farao en zijn volk is overkomen, overkomt ieder die zijn hart verhardt (Ps. 95:8; Hand. 13:41, 46; 28:25-27; Hebr. 4:7). Hoewel de tovenaars bij de derde plaag al tegen de farao zeiden: 'Dit is Gods vinger', wilde hij niet luisteren.

Na de vierde plaag kwam de farao zelfs tot vier keer toe met een compromis

Na de vierde plaag kwam hij zelfs tot vier keer toe met een compromis: 'Ga, offer in dit land'. 'Ga, maar niet te ver'. 'Ga, maar alleen de mannen'. 'Ga, maar uw vee moet achterblijven' (Ex. 8:25, 28; 10:11, 24). Zo wil de satan ook vandaag nog grip houden op de gelovigen, en het ons onmogelijk maken om God offers te brengen. Maar God wil dat wij, met onze gezinnen en met onze bezittingen, de wereld de rug toekeren en Hem dienen op een Hem welgevallige wijze, vrij van de invloed van de wereld!

In Exodus 11 zien wij dat God Zichzelf openbaart als de Rechter van allen die niet schuilen achter het bloed van het Lam. En in Exodus 12 zien wij Hem als de Redder van hen die wel schuilen achter het bloed van het paaslam. Hoewel er tijdens de negende plaag een dikke duisternis kwam van drie dagen lang over het hele land Egypte, was het licht in het land Gosen – waar de Israëlieten woonden. Deze drie dagen vielen samen met de tijd dat de Israëlieten het paaslam in huis hadden. Bij de tiende plaag stierven alle eerstgeborenen in de huizen, waar geen bloed was aangebracht aan de deurposten (Ex. 10:21-29, vgl. Openb. 21:22-24).

De instelling van het Pascha

Bij de instelling van het Pascha kregen de Israëlieten nauwkeurige voorschriften hoe zij moesten handelen om als een verlost en bevrijd volk met hun gezinnen het land Egypte te kunnen verlaten (Ex. 12). Deze voorschriften bevatten belangrijke lessen voor de gelovigen van alle tijden. Daarbij zien we ook belangrijke overeenkomsten tussen de instelling van het Pascha en de instelling van het Avondmaal.

1. *De tijdrekening werd verzet* (vs. 2). In opdracht van God werd de tijdrekening gewijzigd, want de maand van de uittocht uit Egypte werd nu de éérste maand van een nieuw kalenderjaar. De gelovige maakt ook een nieuw begin, nadat hij heeft geschild achter het bloed van Christus, het Lam van God. De toenmalige maankalender had twaalf maanden, en een dertiende maand als schrikkelmaand. De maand Abib (= groene aren) geeft de ontwikkeling van de gerstenogst aan en het stadium dat de rijpheid van de gerst is bereikt. In deze maand viel voor de Israëlieten de uittocht uit Egypte, en dit viel ook samen met het Pascha en het feest

van de garf van de eerstelingen. De geestelijke betekenis van deze beide feesten is de dood van Christus aan het kruis en Zijn opstanding uit de doden op de eerste dag van de week.

2. *Een lam drie dagen in huis nemen* (vs. 3-6). Op de tiende dag van de eerste maand moesten de Israëlieten een lam in huis nemen en het vier dagen in bewaring houden, om het lam te leren kennen en zich eraan te hechten. Daarna moest het op de veertiende dag worden geslacht. Het getal tien spreekt van de menselijke verantwoordelijkheid. Zijn gehele leven tot aan zijn openbare optreden heeft de Heere Jezus in alle dingen als verantwoordelijk Mens gehandeld naar de wil van God. Hij diende God in het gezin waar Hij was opgegroeid en Hij droeg zorg voor Zijn moeder; daarna trad Hij drieënhalf jaar op in het openbaar. Nooit eerder had er een mens gesproken zoals Hij. Met ontferming was Hij over de mensen bewogen. Van Iemand die zoveel liefde uitstraalde, moest je wel houden en je eraan hechten.
3. *Het te slachten lam moest een jaar oud zijn, van de schapen of van de geiten* (vs. 3-5). Het was dus een volwassen dier, dat nog niet had gelammerd. Om te dienen in de tabernakel en later in de tempel, en om onderwijs te kunnen geven aan het volk moest een Israëliet de leeftijd van dertig jaar hebben bereikt. Op die leeftijd kreeg de Heere Jezus de boekrol aangereikt in de synagoge in Nazareth en begon Zijn openbaar optreden (Num. 4:1-4; Luk. 4:16-22).
4. *Er moest rekening worden gehouden met het aantal deelnemers aan de paasmaaltijd* (vs. 4). In principe was een lam bedoeld voor een huisgezin. Omdat er niets mocht overblijven, konden meerdere kleinere families aan de maaltijd deelnemen, zoals burens die dichtbij dit gezin woonden. De rabbijnen stelden later in dat het gezelschap uit tenminste tien personen moest bestaan. Maar overeenkomstig Zijn belofte is de Heere Jezus zelfs te midden van de twee of drie die tot Zijn Naam vergaderd zijn. Het Pascha alsook het dankoffer zijn gemeenschapsmaaltijden, die moesten worden gegeten op de dag die ervoor was bepaald, om er ook geestelijk van te genieten.

De eerste twee 'keurmeesters', de hogepriesters Annas en Kajafas beschuldigden Christus vals. En de laatste twee 'keurmeesters', Pilatus en Herodes, vonden geen enkel bewijs dat Hij schuldig was

5. *Er mocht geen gebrek aan het lam zijn* (vs. 5). Gedurende de drieëndertig jaar dat Christus te midden van mensen leefde, bleek dat er in Hem geen zonde was, dat Hij geen zonde deed en ook geen zonde kende. Wanneer wij de evangeliën lezen, komen wij met de apostelen diep onder de indruk van Wie Hij is, de volmaakte Mens. Om er zeker van te zijn dat het paaslam geen gebrek had, keurden vier keurmeesters het lam – een instelling van de rabbijnen. Maar God gebruikte deze instelling om aan te tonen dat aan het Lam van God geen enkel gebrek te vinden was. De eerste twee 'keurmeesters', de hogepriesters Annas en Kajafas beschuldigden Christus vals. En de laatste twee 'keurmeesters', Pilatus en Herodes, vonden geen enkel bewijs dat Hij schuldig was. Ook de vrouw van Pilatus, en één van de moordenaars die met Hem waren gekruisigd, en tevens de Romeinse soldatenhoofdman getuigden dat een Rechtvaardige werd gekruisigd. Samen gaven zij een *zevenvoudig* getuigenis van het feit dat Christus onschuldig werd veroordeeld. Petrus spreekt over Christus als een smetteloos en onbevlekt lam (1 Petr. 1:19; zie verder 1 Petr. 2:22-24; 2 Kor. 5:21; 1 Joh. 3:5; Matt. 27:19, 57-66; Luk. 23:8-15; 41, 47; Joh. 18:12-14; 19:6).
6. *Het werd geslacht tussen de twee avonden* (vs. 6). Dit tijdstip waarop het paaslam werd geslacht, komen we ook op andere plaatsen tegen (zie verder het negende uur). Tussen de twee avonden betekent letterlijk om drie uur 's middags in onze tijdrekening, ofwel het negende uur volgens de Joodse tijdrekening. Het is hetzelfde tijdstip waarop de Heere Jezus stierf aan het kruis, terwijl Hij uitriep: Het is volbracht (Matt. 26:46-50; Joh. 19:30).
7. *Het bloed werd gestreken aan de deurposten* (vs. 7). Het bloed van het lam spreekt van de prijs van de verzoening. In Exodus 12 wordt in de Bijbel voor het eerst gesproken over de betekenis van het bloed. Als God het bloed ziet, kan Hij het oordeel laten passeren. De enige manier om aan het oordeel van God te ontkomen, is door zich te bekeren tot God en te

geloven dat alleen het bloed van het Lam ons kan reinigen van zonde. Dus het schuilen achter het bloed van Christus betekent aan te nemen dat je alleen gered kunt worden door Zijn werk op het kruis van Golgotha, toen Hij Zijn leven overgaf in de dood. Precies zoals de Israëliet in geloofsgehoorzaamheid schuilde achter het bloed dat op de deurposten en de bovendorpel was aangebracht. Wanneer we in gedachten de beide deurposten bij elkaar voegen en de bovendorpel laten zakken, zien we de vorm van het kruis (Ps. 51:9; Rom. 3:23-26; 1 Joh. 1:7; Openb. 1:5 etc.).

Wanneer we in gedachten de beide deurposten bij elkaar voegen en de bovendorpel laten zakken, zien we de vorm van het kruis

8. *De maaltijd eten met bittere kruiden* (vs. 8). Dit herinnert ons aan het bittere lijden van Christus. Gelovigen dienen zich ervan bewust te zijn dat Hij de bitterheid van de dood heeft gesmaakt om ons te kunnen verlossen (Hebr. 2:9).
9. *Al het zuurdeeg uit de huizen verwijderen; en ongezuurd brood eten* (vs. 8). Zuurdeeg is bedorven deeg en dit is een beeld van de zonde. Zo moeten de gelovigen alle zonden verwijderen uit hun leven en zich zeker niet ermee voeden.
10. *Het lam werd in zijn geheel gebraden in het vuur, met kop, poten en ingewanden* (vs. 9). Zoals het lam aan het spit rechtstreeks met het vuur in aanraking kwam, heeft Christus als het Lam van God geleden in het vuur van het gericht. Hij kwam rechtstreeks in aanraking met de toorn van God, het oordeel dat Hij onderging op het kruis. Zijn lichaam, Zijn hoofd als de zetel van Zijn gedachten, Zijn wandel en Zijn innerlijk: dit alles offerde Hij onberispelijk aan God op (Hebr. 9:14; 10:1-10; 1 Petr. 1:19-20).
11. *Het lam moest worden gegeten op dezelfde dag dat het werd geslacht* (vs. 10). Niets mocht ervan overblijven tot de andere morgen (vs. 8). God wil dat de herinnering aan het plaatsvervangende offer van Christus elke dag weer nieuw is. Zodat wij hierbij niet kunnen teren op de geestelijke ervaring

en de ontmoeting met Hem van de vorige dag; en Zijn goedertierenheid en barmhartigheid ook elke dag weer nieuw zijn (Klaagl. 3:22-23).

12. *De schoenen aan de voeten, en met haast eten* (vs. 11). Zoals de Israëlieten na het paasmaal 's morgens vroeg Egypte verlieten, zo moeten wij als gelovigen niet aarzelen en bereid zijn de wereld te verlaten, waar de satan zijn macht uitoefent. Onze voeten zijn geschoeid met het evangelie van de vrede, dat wil zeggen dat in onze wandel zichtbaar is dat wij vrede met God hebben.
13. *De lendenen omgord, de staf in de hand* (vs. 11). Dat wil zeggen dat wij bereid zijn tot elke dienst, en daarbij steunen op de kracht die God wil geven.
14. *In die nacht stierven alle eerstgeborenen van de mensen en van het vee, wanneer er geen bloed aan de huizen was aangebracht; zo werd het strafgericht aan de goden van Egypte voltrokken* (vs. 12). Zoals toen in elk huis waar niet het bloed van het lam aan de deurposten was aangebracht, de eerstgeborenen stierven, komt straks de eeuwige dood voor eenieder die niet achter het bloed van Christus schuilt (vgl. Hebr. 10:25-32). De farao, die de afgoden diende, heeft met veel schade voor zichzelf en zijn volk ervaren dat een afgod niets is – toen de Heere, de God van Israël, hun afgoden Hapi, Ra en Osiris oordeelde. Hoewel een afgod niets is, worden de afgoden gebruikt door de demonen (1 Kor. 10:19-20). In de toekomst zal het definitieve oordeel over de satan en zijn engelen – de demonen – worden uitgevoerd (zie 2 Petr. 2:4; Jud. :6; Openb. 20:1-3, 10-15).
15. *Het teken van het bloed* (vs. 13). Als de Heere het bloed aan de huizen zag, het teken dat er een lam was geslacht, ging Hij eraan voorbij. Als Hij het bloed ziet – niet dat wij het zien –, vrijwaart dit voor het oordeel. Het bloed was de basis voor de verlossing uit Egypte en het is de basis voor onze verlossing (vgl. 1 Petr. 1:19).
16. *Die dag moest als een gedenkdag, als een feest voor de Heere worden gevierd, alle generaties door* (vs. 14). God wil dat de verlostten nooit vergeten welke prijs er is betaald om ons te verlossen van het oordeel.
17. *Zeven dagen het zuurdeeg uit de huizen verwijderen, en er niet van eten* (vs. 15). Zuurdeeg is bedorven deeg, dat vermengd werd met het deeg van

een nog te bakken brood. Hierdoor rijst het deeg en wordt het groter en luchtiger. De Heere Jezus vergelijkt het Koninkrijk der hemelen hiermee. Het is gelijk geworden aan, en doet zich voor als een vrouw die zuurdeeg in het meel mengt. Het zuurdeeg heeft een negatieve uitwerking: het is vermenging die tot bederf leidt. De Heere waarschuwde voor het zuurdeeg van de Herodianen, van de Farizeeën en van de Sadduceeën. Het is een beeld van de zonde en van dwaalleer, waarvan de verderfelijke werking steeds doorgaat. Dan valt te denken aan het overnemen van wereldse principes in de gemeente, huichelarij, wetticisme, bedrieglijke leringen of dwaalleringen (Matt. 13:33; 16:6; Mark. 8:15; Luk. 12:1; 1 Kor. 5:7; Gal. 5:9). Zoals de Israëlieten de opdracht kregen het zuurdeeg uit hun huizen te verwijderen, zo dienen wij een volkomen tijd – ons gehele leven – de zonde uit ons leven te verwijderen, niet in ons op te nemen en zeker niet ervan te genieten, ook niet tijdelijk (Hebr. 11:24-28).

18. *Een heilige samenkomst op de eerste dag, en geen werk verrichten* (vs. 16). God wil dat wij beseffen dat de verlossing niet door eigen inspanning kan worden bewerkt. Wij rusten in het geloof in het werk van Christus en mogen Hem gezamenlijk hiervoor eren.
19. *Het feest van de ongezuurde broden in acht nemen* (vs. 17). Het moet een vreugde voor ons zijn om voortdurend op elke plaats waar we verblijven, alles wat opblaast, wat hoogmoedig kan maken en alles wat niet echt is en tot oneer van God is, weg te doen uit ons leven.
20. *Met een bosje hysop werd het bloed aan de deurposten aangebracht* (vs. 22). De fijnbehaarde blaadjes van het hysopplantje zijn heel geschikt om vocht op te nemen als een spons. Dit doet denken aan de soldaten, die een bundeltje hysop met zure wijn namen en dit aan de mond van de Heere Jezus brachten; en ook aan Mozes, die hysop gebruikte bij de besprenkeling van het volk met het bloed van het verbond. Het doet ons ook denken aan David, die tot God bad: 'Ontzondig mij met hysop, dan zal ik rein zijn' (Ps. 51:9; Joh. 19:29; Hebr. 9:19). In de tweede wereldoorlog werd penicilline ontdekt uit de schimmels van dit plantje. Dit middel heeft als medicijn velen gered van de dood. Het bloed is de drager van het leven, daarin is de ziel. Het bloed van Jezus Christus is het enige medicijn dat van de eeuwige dood kan redden.

21. *Niemand mocht het huis verlaten tot de morgen* (vs. 22). Alleen binnen het huis – beveiligd door het bloed – was men veilig voor het oordeel dat die nacht werd voltrokken. Zo zijn wij alleen veilig op de plek die door God is aangewezen.

Niemand kan met zilver of goud
voor ons de losprijs betalen

22. *Het was een eeuwigdurende inzetting* (vs. 24). Hoewel het schuilen achter het bloed om gevrijwaard te worden van het oordeel één keer plaatsvindt, is het van groot belang telkens weer eraan herinnerd te worden hoe de verlossing tot stand is gekomen. Christus heeft in onze plaats het oordeel gedragen dat wij vanwege onze zonden hadden verdiend. Niemand anders kon voor ons de hoge losprijs betalen, en met zilver of goud was het niet mogelijk. Ook kan de ene mens zijn leven niet inzetten voor de ander, want dan zou dit een rechtvaardige moeten zijn. Alleen God is rechtvaardig. Daarom is God Mens geworden en heeft Christus ons als God en Mens verlost met de prijs van Zijn kostbaar bloed. Zelfs in de hemel zal dit zichtbaar blijven door de tekenen van Zijn lijden in Zijn lichaam. Om Hem te eren voor Zijn verlossingswerk willen we Hem steeds gedenken, heel ons leven lang (Ps. 49:8; Luk. 23:35-41; 1 Petr. 1:17-20; Openb.1:5-6).
23. *Uitleggen aan de kinderen wat deze dienst betekent* (vs. 26). Evenals de Israëlieten hebben gelovige ouders nu de opdracht tegenover hun kinderen door woord en daad te getuigen van de grote verlossing die hun ten deel is gevallen. Zij zijn zelf gespaard gebleven voor Gods oordeel, maar ook hun kinderen moeten leren begrijpen dat er verlossing nodig is om aan het oordeel te ontkomen. Daarbij is het belangrijk dat de ouders ook aan hun kinderen kunnen uitleggen wat het voor henzelf inhoudt om te mogen genieten van de hemelse zegeningen. En dat het gehoorzamen en dienen van God ons alles waard is, zelfs al kost dit strijd (Deut. 6:20; Joz. 4:6; Ps. 78:3-4; 1 Thess. 1:9-10).
24. *Zij knielden neer vóórdat zij op reis gingen, omdat God hen had gespaard voor het oordeel* (vs. 27). Zo mogen wij God ook met grote dankbaarheid danken dat Hij ons heeft gespaard, en daarvoor Zijn eigen Zoon voor ons

allen heeft overgegeven en Hem niet heeft gespaard. Wij mogen biddend vooruitzien en in afhankelijkheid Hem volgen op de weg waarop Hij ons wil leiden (Rom. 8:32; vgl. Mal. 3:17).

25. *Nadat de Heere de verderfengel het oordeel had laten voltrekken, ontbood de farao Mozes en Aäron en zei: 'Sta op, en ga snel weg uit het midden van mijn volk, met uw volk en uw vee en dien de Heere. En zegen mij'* (vs. 31-33). De farao weigerde te gehoorzamen en wilde een zegen afdwingen. God kan en wil ons alleen zegenen, wanneer we aan Hem gehoorzaam willen zijn. Aan Abraham, de stamvader van het volk Israëel, had God de opdracht gegeven weg te trekken uit zijn land. Omdat hij gehoorzaam was, heeft God hem rijk gezegend en was hij ook tot een zegen.
26. *Vele jaren hadden de Israëlieten in Egypte als slaven gediend. In opdracht van God vroegen zij nu om loon* (vs. 35-36). God bewerkte dat de Egyptenaren het volk een grote hoeveelheid vee, goud en zilver en kostbaarheden meegaven. Dit alles werd in de woestijn gebruikt om Gods heiligdom, de tentwoning te bouwen, de plek waar God te midden van het volk kon wonen. Hiermee werd vervuld wat God aan Abraham had voorzegd. In de toekomst, wanneer de twaalf stammen van Israëel zijn teruggekeerd uit de verstrooiing en zij opnieuw als een verlost en bevrijd volk in hun land zullen wonen, krijgen zij ook een dubbele vergoeding voor wat hun is aangedaan door de volken (Gen. 15:14; Jes. 61:6-7).
27. *In het jaar 1533 v. Chr., op de dag af vierhonderd en dertig jaar nadat God dit aan Abraham had beloofd, trok het volk uit Egypte en ging het op reis naar het Beloofde Land* (vs. 35-36). God deed Zijn Woord gestand en Hij gaf wat Hij had beloofd. Dit is ook een voorbeeld voor ons dat God op Zijn tijd zal geven wat Hij ons heeft toegezegd.
28. *Geen been van het lam mocht worden gebroken* (vs. 46). Dit was al een verwijzing naar de manier waarop de Heere Jezus zou sterven. God bewaarde al Zijn beenderen, niet één daarvan mocht gebroken worden. Dit was al door David voorzegd. Het profetische woord moest worden vervuld, en de soldaten hebben Zijn benen niet gebroken. Als dit wel was gebeurd, had men kunnen denken dat Hij door verstikking was gestorven (Ps. 34:21; Joh. 19:36).

Wakend uitzien naar de nieuwe morgen, naar het ogenblik van de wederkomst van de Heere Jezus

29. *Het besneden zijn* (vs. 48). Dit gold voor eenieder die deelnam aan de Paasmaaltijd, zowel van de Israëlieten als van hen die behoorden tot hun huisgezinnen. Een Israëliet van het mannelijk geslacht werd op de achtste dag besneden. Het was een uiterlijk teken, een zegel dat men hoorde bij het volk van God. Als gelovigen zijn wij besneden met een besnijdenis zonder handen. Dit is de besnijdenis van het hart, een geestelijke besnijdenis. Wij hebben het oordeel over het zondige vlees uitgesproken, en hebben ons bekeerd tot de levende God. Vanaf de Pinksterdag behoren wij tot de gemeente, het hemelse volk van God (Deut. 10:16; 30; Rom. 2:29; Kol. 2:10; vgl. Hand. 7:51). Het aardse volk van God – Abraham en zijn huis en nakomelingen – hadden als uiterlijk teken van het verbond het zegel van de besnijdenis. Het hemelse volk van God heeft een *innerlijk* teken ontvangen: wij zijn verzegeld met de Heilige Geest van de belofte (Gen 17:1-14; Ef. 1:13; 4:30).
30. *Men moest rein zijn om het Pascha te mogen eten* (vs. Num. 9:9-10). Je bent onrein wanneer je met de dood in aanraking bent gekomen. Wij kunnen bewust of onbewust verontreinigd zijn door de geestelijke dood, dat wil zeggen door de gevolgen van een zondige daad. Wanneer iemand verontreinigd is, dient hij het Woord van God op zichzelf toe te passen om gereinigd te worden, en daarna weer te kunnen genieten van de gemeenschap met God en met de medegelovigen.
31. *Het was een nacht van waken voor de Heere* (vs. 42). De opdracht voor Israël was om te waken in de nacht, te wachten tot eer van de Heere, elk jaar opnieuw. De Heere Jezus bracht de nacht na het eten van het Pascha biddend en wakend door in de hof van Gethsémané, tot op het ogenblik van Zijn arrestatie. De discipelen waren niet in staat om met Hem te waken en zij vielen in slaap. Het is onze opdracht als gelovigen om wakend uit te zien naar de nieuwe morgen, naar het ogenblik van de wederkomst van de Heere Jezus. Dan zullen wij als een verlost volk, met een verheerlijkt lichaam, bevrijd van dit lichaam van onze vernedering, Hem tegemoet gaan in de lucht (Matt. 26:38, 41-45; Fil. 3:20-21; 1 Thess. 5:6-11).

De eerste van zeven feesten

De Heere had zeven feesten tot eer van Hemzelf ingesteld (Lev. 23 en Deut. 16). Met uitzondering van het Pascha werden de feesten met vrolijkheid gevierd. Bij het Pascha, dat ons herinnert aan de dood van de Heere Jezus, past geen uitbundige vreugde, maar wel diepe dankbaarheid! Zoals men toen in alle huizen veilig was voor het oordeel dat in die nacht werd voltrokken, zo geldt tot op de dag van vandaag voor ieder hetzelfde principe:

1. ik ben veilig voor het oordeel, wanneer ik schuil achter het bloed van het Lam;
2. ik heb zekerheid, want God Zelf heeft het gezegd;
3. ik heb vrede en blijdschap in mijn hart, wanneer ik geloof in de kracht van het reinigende bloed en God geloof op Zijn Woord.

God wilde niet alleen de eerstgeborenen in elk gezin sparen voor het oordeel, maar ook het hele volk Israël bevrijden uit de macht van de farao. Zo wil Hij iedereen die geschild heeft achter het bloed van Christus sparen voor het oordeel en redden uit de macht van de satan. Om gered te worden moest het volk door de Rode Zee trekken en van de farao en zijn legermacht gescheiden worden. Zo wil God in deze tijd dat christenen door de doop laten zien dat zij met Christus zijn gestorven en begraven, en zich nu op een nieuw terrein bevinden waar niet de satan, maar God het voor het zeggen heeft (Rom. 6:1-14; 1 Kor. 10:1-2; Kol. 2:11-12).

Het negende uur

Over het tijdstip, het uur waarop het Paaslam werd geslacht, lezen we op meerdere plaatsen in de Bijbel. Steeds wordt er een bijzondere gebeurtenis bij vermeld. We zien hier een rode draad door de Bijbel heen, in relatie tot het offer van Christus. Tussen de twee avonden is het moment nadat de zon de hoogste stand heeft bereikt en de zonsondergang, namelijk om drie uur 's middags in onze tijdrekening, ofwel het negende uur van de Joodse tijdsrekening. Op dat tijdstip werd in de tempel te Jeruzalem het avondoffer gebracht, een

brandoffer en een reukoffer. Het was hetzelfde tijdstip, hetzelfde uur waarop de Heere Jezus Zichzelf als het Lam onberispelijk aan God opofferde. Op het negende uur:

1. werd het paaslam geslacht (Ex. 12:6);
2. werd in de tabernakel, en later in de tempel het avondoffer gebracht. Op grond van dit offer kon God te midden van Zijn volk wonen (Ex. 29:41);
3. ontstak God het offer van Elia op de berg Karmel door vuur uit de hemel (1 Kon. 18:36-37);
4. deed Ezra verbijsterd belijdenis vanwege de trouwbreuk van het volk (Ezr. 9:4);
5. beleed Daniël de zonden van het volk, verscheen de engel Gabriël aan hem en kreeg hij antwoord op zijn gebed (Dan. 9:20-23);
6. bracht Zacharias het reukoffer, en verscheen Gabriël opnieuw (Luk. 1:11);
7. vond het stervensuur plaats van de Heere Jezus aan het kruis (Luk. 23:45);
8. werd een verlamde man genezen op het uur van het gebed (Hand. 3:1);
9. verscheen een engel aan Cornelius (Hand. 10:3).

Het Pascha op bijzondere tijdstippen in de geschiedenis

1. *De instelling in Egypte.* De verlossing begint met het schuilen achter het bloed van het lam (Ex. 12:21).
2. *In de woestijn.* Hier kon het ook op de veertiende van de tweede maand worden gehouden. Wie rein was, moest het Pascha vieren in de eerste maand. Wie dit weigerde, moest ter dood worden gebracht. Wie op een verre reis was of door aanraking met de dood onrein was geworden, mocht niet wachten tot het volgende jaar, maar kreeg de opdracht zich te reinigen en alsnog het Pascha te vieren op de veertiende dag van de tweede maand. Wanneer wij verontreinigd zijn door zonde, dienen wij

ons hiervan te reinigen, om vervolgens weer aan de maaltijd van de Heere, het Avondmaal, gemeenschap met Hem en de medegelovigen te hebben (Num. 9:1-13).

Herstel van de dienst aan God begint met het Pascha, het besef dat wij met God verzoend zijn en gered van de macht van de satan door het geslachte Lam

3. *In het land.* De intocht in het Beloofde Land begon met het Pascha. De tiende dag van de eerste maand vond de doortocht door de Jordaan plaats. Op die dag nam men ook het paaslam in huis. Als eerste handeling in het land werden alle mannelijke nakomelingen besneden, die in de woestijn waren geboren. Na de besnijdenis in Gilgal werd het Pascha op de veertiende dag van de eerste maand gevierd. Het genieten van de zegeningen van ons hemelse erfdeel begint als wij beseffen dat wij een door het bloed van Christus verlost volk zijn, dat steeds bereid is het eigen vlees, de uitingen van de zondige natuur te oordelen (Joz. 5:1-12);
4. *Bij het herstel van de tempeldienst door Hizkia.* Herstel van de dienst aan God begint met het Pascha, het besef dat wij met God verzoend zijn en gered van de macht van de satan door het geslachte Lam. Een belangrijk aspect hierbij is dat het hoofd van het gezin het lam moest slachten. Toen dit door derden werd gedaan, brak er een ziekte uit onder het volk. In die tijd keerde Hizkia in de vreugde van het dienen van God terug tot de tijd van Salomo. Dit doet ons denken aan de tijd van de Reformatie in de zestiende eeuw, toen men opnieuw begreep dat wij niet gered worden door onze goede werken, maar alleen op grond van het geloof in het offerbloed van Christus (2 Kron. 30:1);
5. *De tijd van Josia.* Het wetboek werd weer gevonden. Toen men hierin begon te lezen, ontstond het verlangen om te handelen naar de principes van Gods Woord. Hierbij ging men terug naar de tijd van Samuel, toen Saul koning werd over Israël. De vreugde was in de tijd van Josia nog groter dan in de tijd van Hizkia. Dit doet ons denken aan de tijd van het Reveil, toen men opnieuw zicht kreeg op de positie van de gemeente, het profetische

Woord en de toekomst van Israël – de hoop van de christen die door het verval in de christenheid teloor was gegaan (2 Kron. 35);

6. *Na de ballingschap.* Ongeveer tweeënveertigduizend mannen waren met hun gezinnen uit Babel teruggekeerd in het land, onder leiding van Zerubbabel. Zij herbouwden eerst het altaar op het oorspronkelijke fundament, en vervolgens de tempel. De inwijding van de herbouwde tempel viel samen met het Pascha. Opnieuw een bijzondere timing van Gods kant, met een aanwijzing dat aanbidding gekoppeld is aan verzoening en bevrijding (Ezr. 6:19);
7. *In het Vrederijk, onder de regering van de Messias.* Als de tempel is herbouwd, zal elk jaar op de eerste dag van de eerste maand het bloed aan de posten van het tempelhuis worden gestreken. Ook zal het Pascha op de veertiende dag van de eerste maand worden gevierd, en op de vijftiende van de zevende maand het Loofhuttenfeest. In het Oude Testament wezen de offers vooruit naar het offer van Christus, in het Messiaanse Vrederijk zal het een herinnering aan dit offer zijn. Ook dan geldt het principe: er is geen echte kennis van de verlossing en geen echte blijdschap, als het bloed van het Lam niet wordt toegepast (Ezech. 45:21);
8. *De Heere Jezus met Zijn discipelen.* Aan het einde van dit Pascha stelde Hij het Avondmaal in (Matt. 26:12; Mark. 14:14; Luk. 22:7);
9. *Ook ons Pascha is geslacht, Christus.* Een bijzonder feest voor elke christen om met dankbaarheid steeds Hem te gedenken. God heeft ons gespaard voor het oordeel, doordat Christus Zichzelf als het Lam van God voor ons heeft overgegeven in de dood (1 Kor. 5:7);
10. *Petrus tijdens het Pascha in de gevangenis.* Ongeveer zeven jaar nadat de Heere Jezus gekruisigd was, liet koning Herodes vóór het feest van de ongezuurde broden de apostel Petrus gevangennemen, om hem na het Pascha voor te leiden aan het volk en hem evenals Jakobus te laten doden. De nacht na het Pascha was een nacht van waken voor de Heere, zo zagen we reeds bij de instelling ervan. Terwijl Petrus sliep, werd er door de gemeente voordurend voor hem gebeden. Door viermaal vier soldaten werd hij bewaakt. Maar een engel leidde hem uit de gevangenis, zijn boeien viel af, de deuren gingen open en de bewakers werden met blindheid geslagen. Korte tijd daarna sloeg een engel van de Heere

koning Herodes, zodat hij een vreselijke dood stierf (Hand. 12:1-25). We zien hier overeenkomsten met Israël's verlossing in de Paasnacht. Zoals de ketenen van Petrus afvielen en de deuren opengingen, werd het volk Israël uit Egypte geleid en trok het door de Rode Zee. De engel bracht verlossing voor het volk en voor Petrus, en hij bracht het oordeel over de Egyptenaren en over Herodes (Ex. 12:31-33; 14:6-31).

Het Pascha te Jeruzalem

Toen het volk in de woestijn was, vierden zij het Pascha in hun tenten. In het land aangekomen, moesten de Israëlieten naar de plaats gaan die God had verkoren, om daar voor het aangezicht van de Heere te verschijnen. Driemaal per jaar moesten zij opgaan naar die plaats, waar God te midden van Zijn volk woonde, om daar gemeenschappelijk de feesten van de Heere te vieren: het feest van de ongezuurde broden, het Wekenfeest, en het Loofhuttenfeest (Lev. 23:4-8; Deut. 16:1-17).

Het Pascha en het feest van de ongezuurde broden horen bij elkaar en ze worden onder één noemer gebracht. Het feest van de ongezuurde broden, 'dat Pascha heet', zegt Lukas. En Markus schrijft over de eerste dag van de ongezuurde broden, 'waarop men het Pascha slachtte' (Mark. 14:1, 12; Luk. 22:1). Eerder zagen we bij de instelling van het Pascha, dat in dat jaar het feest van de garf van de eerstelingen drie dagen na het Pascha viel. Het feest van de eerstelingen werd gevierd op de dag na de sabbat, op de eerste dag van de week. Dit was geen toevallige samenloop van omstandigheden, maar door God zo samengebracht.

Deze verwijzingen naar de dood en de opstanding van Christus horen immers bij elkaar; daarvan spreken deze feesten. Omdat in dat jaar drie feesten samenvielen, waren er extra veel pelgrims op het Paasfeest te Jeruzalem. Het paaslam werd geslacht op de veertiende van de eerste maand. De Israëlieten mochten de dag na het Pascha weer terugkeren naar hun woningen (Lev. 23:4-8; Num. 28:16; Deut. 16:1-7). De volgende dag, de vijftiende van de eerste maand, begon het feest van de ongezuurde broden dat zeven dagen duurde. Op de eerste en op de zevende dag mocht er geen enkel dienstwerk worden verricht, en was er een heilige samenkomst. Tijdens deze dagen mocht er geen

zuurdeeg in de huizen zijn, en at men ook ongezuurde broden. In de tempel werden er op de eerste dag van dit feest vuuroffers als brandoffers aan de Heere aangeboden: twee jonge stieren, één ram en zeven lammeren, met de daarbij behorende graanoffers. En een bok als zondoffer. Dit deed men zo zeven dagen lang (Ex. 12:18-20; Lev. 23:6-8; Num. 28:17-25).

De Heere Jezus en het Pascha

Uit het Johannes-evangelie kunnen we afleiden dat het openbare optreden van de Heere Jezus ruim drie jaar heeft geduurd. We lezen namelijk in Johannes 1:23; 6:4; 13:1 dat Hij in Jeruzalem op het Pascha was, of dat het Pascha nabij was. Hoewel Hij gedurende die jaren door vele tekenen had bewezen de lang verwachte Messias te zijn, groeide de haat van de religieuze leiders tegen Hem met de dag. Hoewel men al diverse malen had geprobeerd Hem te doden, waren zij vastbesloten Hem te arresteren en te doden als Hij opnieuw in Jeruzalem kwam. Lukas zegt aan het begin van deze laatste reis naar Jeruzalem, dat de dagen van Zijn opneming in vervulling gingen. Hij keek over het graf heen naar Zijn terugkeer in de hemel. Tijdens de reis naar Jeruzalem had Jezus verschillende keren aan de discipelen duidelijk gemaakt dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en ook aangekondigd wat er ging gebeuren. Dat Hij daar veel zou moeten lijden van de kant van de overpriesters en de Schriftgeleerden. Zij zouden Hem ter dood veroordelen en overleveren in de handen van de heidenen. Hij zou door hun handen gekruisigd en gedood worden, maar op de derde dag zou Hij worden opgewekt (Matt. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; 26:2; Luk. 9:51).

Lukas zegt aan het begin van deze laatste reis naar Jeruzalem, dat de dagen van Zijn opneming in vervulling gingen

De overpriesters, de Schriftgeleerden en de oudsten van het volk hadden in het paleis van de hogepriester Kajafas overlegd om de Zoon des mensen met list te grijpen en te doden. Maar zij zeiden: Niet tijdens het feest, opdat er geen

opschudding onder het volk komt (Matt. 26:3-4). Maar Gods plan was: wel op het feest! Op dit feest zou God de belofte aan Abraham vervullen en Zichzelf voorzien van een Lam ten brandoffer. Bij de Jordaan had Johannes de Doper Jezus van Nazareth reeds aangewezen als het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt (Gen. 22:8; Joh. 1:29, 36).

Waar is Mijn gastverblijf?

Toen de Heere Jezus met de discipelen in Jeruzalem aankwam, was het feest van de ongezuurde broden, dat Pascha heet, nabij. Op de dag waarop men het Pascha moest slachten, stuurde Hij Petrus en Johannes erop uit om het Pascha gereed te maken. Deze twee discipelen hebben het Lam van God op een bijzondere manier gezien en hebben over Hem geschreven. Petrus schreef over het smetteloze en onbevleete Lam, dat te voren gekend was, al vóór de grondlegging van de wereld, maar in het laatst van de tijden geopenbaard is ter wille van ons. Johannes schreef over het Lam dat de zonde van de wereld wegneemt, het Lam op Zijn troon, de toorn van het Lam, en de bruiloft van het Lam (1 Petr. 1:19; Joh. 1:29, 36; Openb. 5:6-12; 6:17; 7:10; 19:7).

De beide discipelen kregen geen adres om het verblijf te vinden waar zij het Pascha gereed moesten maken. Maar ze kregen een aanwijzing en een opdracht: Wanneer u de stad binnenkomt, zult u een man ontmoeten met een kruik water op zijn hoofd, volg hem! Die man was gemakkelijk te herkennen, omdat meestal vrouwen een kruik water op hun hoofd droegen. En als u hem een huis ziet binnengaan, zeg dan tegen de heer van het huis: 'De Meester zegt u: Waar is de eetzaal waar Ik het Pascha met Mijn discipelen kan eten?' Vervolgens zal hij een grote bovenzaal aanwijzen en daar moeten jullie het Pascha gereedmaken. In de stad aangekomen, vonden ze die plek en bereidden daar de maaltijd (Luk. 22:7-13; Mark. 14:12-16). Het begrip 'eetzaal' wordt door anderen vertaald als: vertrek, gastverblijf, herberg. Het is hetzelfde woord als in Lukas 2:7. Bij Zijn geboorte was er in Bethlehem geen plaats voor Hem in de herberg. Maar kort voor Zijn sterven vond Hij een gastverblijf in de bovenzaal (Mark. 14:12; Luk. 22:11). Daar heeft Hij de laatste toespraken tot de discipelen gehouden (Joh. 13-17). Dit is waarschijnlijk dezelfde zaal waar de discipelen na Zijn opstanding bijeenkwamen.

Wanneer wij als gelovigen zoeken naar de plaats waar de Heere Jezus in geest en waarheid wil samenkomen met de Zijnen, kan het zo zijn dat Hij iemand op onze weg brengt die ons aanwijzingen geeft aan de hand van het Woord van God. Deze gelovigen zijn herkenbaar, wanneer zij zoals Paulus navolgers zijn van Christus (1 Kor. 11:1). Om de Heere Jezus te volgen, dienen wij bereid te zijn onze gedachten en wegen aan Hem te onderwerpen (Jes. 55:7-8). Een andere aanwijzing vinden we in Hooglied 1:7-8, waar de bruid antwoord krijgt op de vraag waar de Herder de kudde weidt? Het antwoord luidt: Volg de sporen van de schapen. Deze voorbeelden kunnen ons ook vandaag nog helpen om de plaats te vinden waar de Heere Jezus de Zijnen vergadert tot Zijn Naam, ook al zijn het misschien maar twee of drie gelovigen (Matt. 18:20). Het is de plaats waar gelovigen biddend hun afhankelijkheid van Hem tonen, zich laten leiden door Zijn Geest, en Hem aanbidden in geest en waarheid. Het is de plaats waar de geestelijke gaven die Hij hun heeft geschonken tot hun recht kunnen komen, zodat zij Hem daarmee eren en elkaar ook kunnen dienen.

De voetwassing, en de ontmaskering van de verrader

De Heere Jezus had vurig ernaar verlangd dit Pascha met Zijn discipelen te eten, voordat Hij zou lijden. Hoewel het sterfjaar van de Messias door Daniël was voorgezegd, na negenenzestig jaarweken, wist Hij Zelf ook dat Zijn stervensuur nabij was. In die laatste uren toonde Hij de Zijnen dat Hij hen liefhad tot het einde (Dan. 9:26; Luk. 22:15). Het bewijs van Zijn grote liefde voor hen was dat Hij hen de voeten waste. Daarbij leerde Hij hun één van Zijn laatste lessen, de les in nederigheid. Dit deed Hij door Zelf de minste te zijn en een voorbeeld te geven hoe wij geestelijk gesproken elkaar de voeten kunnen wassen. Dat wil zeggen: het Woord van God praktisch toepassen op onze wandel, ons eigen gedrag en dat van anderen (Joh. 13:1-20; vgl. Ef. 5:27).

Het bewijs van Zijn grote liefde voor hen
was dat Hij hen de voeten waste

De overmoedige Petrus en ook de overige discipelen kregen te horen dat de satan hen zou proberen te ziften als de tarwe, maar dat Hij voor hen had gebeden dat hun geloof niet zou ophouden, ondanks hun afwijking (Luk. 22:24-34). Judas, die het begin van de Paasmaaltijd meemaakte, werd door de Heere Jezus ontmaskerd als de verrader. De Heere gaf hem, alsof hij een eregast was, het eerste stuk brood en doopte dit gelijktijdig met Judas in de schotel met bittere saus. Reeds vóór de instelling van het Avondmaal werd Judas door Jezus weggezonden om zijn (verraders)werk te gaan doen (Mark. 14:17-21; Joh. 13:21-30).

Rituelen van de rabbijnen

In die tijd werd het Pascha gevierd met gebruiken die waren ingesteld door de rabbijnen. Deze gebruiken vormden een vast ritueel. Een voorbeeld: vóórdat men uit de beker dronk, hief het gezinshoofd de beker op en sprak hij als dankzegging uit: 'Gezegend zijt Gij Heere, onze God, eeuwige Koning, Schepper van de vrucht van de wijnstok'. En wanneer hij het brood nam, sprak hij als dankzegging de woorden: 'Gezegend zijt Gij Heere, onze God, onze eeuwige Koning, die het brood uit de aarde laat voortkomen'. Als het gezinshoofd het brood in de bittere saus doopte, zei hij: 'Kom en eet. Dit is het brood van de ellende, dat onze vaders in Egypte aten'.

De rabbijnen hadden verschillende momenten ingesteld wanneer er uit de beker werd gedronken. Er waren bekers vóór de maaltijd, tijdens de maaltijd en na de maaltijd. Na iedere beker werden er diverse Schriftgedeelten gelezen en werd er gezongen. De rabbijnen gebruikte hiervoor het tekstgedeelte uit Exodus: '*Ik ben de HEERE. Ik zal u uitleiden vanonder de dwangarbeid van de Egyptenaren. Ik zal u redden uit hun slavernij en u verlossen door een uitgestrekte arm en door zware strafgerichten*' (Ex. 6:5-7).

Het Pascha was een gedenkdag, met een maaltijd om terug te denken aan de verlossing uit Egypte. Tijdens de maaltijd herinnerden de vier bekers¹ aan:

1. Ik zal jullie *uitleiden*, de beker van de heiliging (kos kadesj);

---

1 Volgens de 'Haggadah van onze redding, Messiaanse handleiding voor de Pesachmaaltijd', 1e editie 2018.

2. Ik zal jullie *redden*, de beker van de plagen (kos hamakot);
3. Ik zal jullie *verlossen*, de beker van de vrijkoping (kos hage'oeleh);
4. Ik zal jullie *aannemen*, de beker van de lofprijzing (kos hallel).

Men at tijdens het Pascha brood, wat men noemde het brood der ellende, om te gedenken dat zij met haast uit Egypte waren getrokken (Deut. 16:3). Tijdens de feesten werd er ook uit Gods Woord gelezen: uit de Megillot, oftewel de feestrollen. Tijdens het Pascha las men het boek Hooglied; op het Wekenfeest werd de boekrol van Ruth gelezen; bij het Loofhuttenfeest de boekrol Prediker; bij de herdenking van de verwoesting van de tempel het boek Klaagliederen; en bij het Poerimfeest de boekrol van Esther. Tijdens de viering van de Paasmaaltijd werd volgens het gebruik het Hallel gezongen, de Psalmen 113-118. Na de eerste beker zong men Psalm 113 en 114, en na de derde beker Psalm 115 tot 118. Hoeveel keer en bij welke gelegenheden de Heere Jezus heeft gezongen, weten we niet. We lezen slechts éénmaal in de evangeliën dat Hij heeft gezongen (Matt. 26:30). Maar wat moet er door Zijn ziel zijn gegaan, toen Hij met de discipelen zong over de Steen die de bouwers hadden verworpen; en de woorden 'bindt het feestoffer vast aan de hoornen van het altaar!' Hij deed dit in de wetenschap dat Hijzelf die Steen was, en dat feestoffer.

Op welke wijze en met welke gebruiken de Heere Jezus die avond het Pascha met Zijn discipelen heeft gevierd, vermeldt de Bijbel niet. Waarschijnlijk heeft Hij gedankt voor de tweede beker, en werd daarna het paaslam gegeten. Toen Hij voor de derde beker, de beker van de verlossing, opnieuw dankte, heeft Hij deze aan Zijn discipelen gegeven en erbij gezegd dat Hij niet hiervan zou drinken, vóórdat het Koninkrijk van God zou zijn gekomen; dan zou Hij ervan drinken op een nieuwe wijze. Daarna, ongeveer aan het einde van de Paasmaaltijd, heeft Hij het Avondmaal ingesteld (Matt. 26:26-30; Mark. 14:22-26; Luk. 22:14-22).

De afscheidswaarden van de Heere Jezus

Tijdens de viering van het Pascha heeft de Heere Jezus heel belangrijke dingen aan Zijn discipelen verteld en geleerd. Het waren Zijn afscheidswaarden, die we kunnen lezen in Johannes 13-17. Hij sprak over Zijn toekomstige verheerlijking

als God en Mens in de hemel. Hij sprak ook over het nieuwe gebod, nl. elkaar liefhebben zoals Hij ons heeft liefgehad. Hij sprak ook over Zijn heengaan naar de Vader en het Vaderhuis, waar Hij voor ons plaats heeft bereid; en over Zijn wederkomst om ons te brengen daar waar Hijzelf is.

Hij sprak over de Trooster, de Geest van de waarheid, die in ons zou komen wonen en bij ons zou blijven. De Geest zou hun alles leren en te binnen brengen wat de discipelen toen nog niet begrepen. Hij sprak over het snoeien van de ranken aan de ware Wijnstok door de Landman, de Vader, om veel vrucht voort te brengen. Hij sprak over de haat van de wereld, die zij als Zijn volgelingen zouden ondervinden, en over hun opdracht om te gaan getuigen. Hij sprak over de liefde van de Vader voor hen, en ten slotte horen we Zijn indrukwekkende gebed waarin Hij als de Zoon tot Zijn Vader spreekt. Het was een gebed om Zijn verheerlijking (Joh. 17:1-5), om bewaring van de discipelen (vs. 6-19), en een gebed voor allen die door hun woord tot geloof zouden komen. Hij bad ook voor de eenheid van alle gelovigen (vs. 20-26).

Gethsémané

Na de maaltijd ging de Heere Jezus met Zijn discipelen naar de Olijfberg, naar de hof Gethsémané om daar te waken en te bidden. Zo had God het ingesteld bij de instelling van het Pascha, want de nacht na het eten van het Pascha moest een nacht van waken zijn voor elke generatie (vgl. Ex. 12:42). In de hof zag Christus het lijden in al zijn verschrikking voor Zich en bad Hij tot driemaal toe of de beker van het lijden aan Hem voorbij kon gaan. Toen Hij werd gearresteerd, vroeg Hij vrije aftocht voor Zijn discipelen en zei Hij tegen Petrus: 'Zou ik de drinkbeker niet drinken die de Vader Mij gegeven heeft' (Matt. 26:36-46; Joh. 18:8-11).

De Onschuldige werd gekruisigd samen met twee roofmoordenaars. We horen Hem bidden voor Zijn vijanden: 'Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen'

Het proces tegen Christus

Midden in de nacht werd Hij voorgeleid in het huis van Annas, de schoonvader van de hogepriester Kajafas. Daarna, toen het dag werd, kwam de Joodse Raad – het Sanhedrin – bijeen en werd Hij aan hen voorgeleid. Het Sanhedrin bestond uit tweeënzeventig leden, met daarbij als voorzitter de hogepriester Kajafas. Dagelijks kwamen zij bijeen. Vierentwintig leden waren overpriesters, zij zagen erop toe dat de wetten juist werden geïnterpreteerd; vierentwintig van hen waren oudsten, die waakten over het religieuze leven en die afgoderij bestreden; vierentwintig van hen waren Schriftgeleerden, die de tempeldienst regelden en sekten onderzochten. Na het verhoor werd Hij – de Onschuldige – aan Pilatus voorgeleid, die gedwongen werd het doodvonnis over Hem uit te spreken en aan Hem te laten voltrekken. Pilatus liet Hem ook verhoren door Herodes.

Niemand van hen, geen enkele rechter kon een bewijs van schuld aandragen tegen Christus. Het is het grootste schijnproces, dat ooit heeft plaatsgevonden in de geschiedenis. Pilatus probeerde Hem vrij te spreken door het volk de keuze te geven wie er op het feest moest worden vrijgelaten: Barabbas, een moordenaar (zijn naam betekent: zoon van de vader), of Jezus Christus, de volmaakte Mens, de Zoon van de Vader. Nadat Pilatus zijn handen in onschuld had gewassen, gaf hij Hem aan hen over om gekruisigd te worden (Matt. 27:24; Luk. 22:54; Joh. 18:12-19:16).

Het Lam van God gaf Zijn bloed

De Onschuldige werd gekruisigd samen met twee roofmoordenaars (Luk. 23:33). Bespot en gehoond door de mensen zien wij Hem hangen aan het kruis. We horen Hem bidden voor Zijn vijanden: *‘Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen’*. We horen Hem tegen de ene moordenaar zeggen: *‘Heden zult u met Mij in het paradijs zijn’* (Luk. 23:34, 43). We zien Hem kijken naar Zijn moeder en naar Johannes, en uit Zijn woorden blijkt Zijn zorg voor hen: *‘Vrouw, zie uw zoon; zoon, zie uw moeder’* (Joh. 19:26). Na drie uren van lijden kwam er duisternis over het hele land, van het zesde tot het negende

uur toe (Luk. 23:44-45). Niemand kon de smart van Zijn lijden zien, toen Hij luid uitriep: *'Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten'* (Matt. 27:46).

We denken terug aan het Pascha in Egypte, toen de Heere in die nacht allen die schuldigen achter het bloed van het lam spaarde voor het doodsoordeel. Maar op Golgotha kon God Zijn geliefde Zoon *niet* sparen. Het oordeel dat schuldige zondaars verdiend hadden, ging aan hen voorbij. Maar de Onschuldige werd niet gespaard, het oordeel passeerde Hem niet (Mal. 3:17; Rom. 8:32). Wij horen Hem klagen: *'Ik heb dorst!'* Nadat Hij gedronken had, horen we Hem zeggen: *'Het is volbracht!'* (Joh. 19:28-30). Daarna riep Hij met luider stem: *'Vader, in Uw handen beveel ik Mijn geest'*. Toen Hij dat had gezegd, stierf Hij (Luk. 23:46). De Vader antwoordde Hem door het voorhangsel van de tempel in tweeën te laten scheuren, van boven naar beneden – want de weg naar God was vrij door Zijn dood. En de aarde beefde, de rotsen scheurden en vele heiligen die ontslapen waren, werden opgewekt uit de dood (Matt. 27:51-54; Rom. 8:3; Hebr. 10:19-22).

In die week waren er bijzondere dingen gebeurd in Bethanië en Jeruzalem. Zes dagen vóór het Pascha werd de Heere Jezus door Maria gezalfd ter voorbereiding van Zijn begrafenis. Op de eerste dag van de week, de zgn. palmzondag, was Hij als de Zoon van David Jeruzalem binnengehaald, gezeten op een ezel. Daarbij juichte de menigte, die met takken van palmbomen zwaaide en zei: *'Hosanna, gezegend is Hij die komt in de Naam van de Heere, de Koning van Israël'* (Matt. 21:1-11; Joh. 12:1-19). Volgens de Joodse traditie werd enkele dagen daarna in een processie het feestoffer op de tiende van de maand de stad binnengebracht.

Zijn heilig lichaam ging na het sterven niet tot ontbinding over. Op de derde dag stond Hij op majestueuze wijze op uit de doden

Dagelijks was de Heere Jezus in de stad. Met grote autoriteit had Hij de handelaars uit de tempel gedreven en gezegd: *'Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden; maar u hebt er een rovershol van gemaakt'* (Matt. 21:12-17). In die week waren er duizenden lammeren de stad binnengebracht om geslacht en gegeten te worden op het Pascha. Vier dagen lang werden de dieren

nauwlettend door vier keurmeesters onderzocht of ze een gebrek hadden. In diezelfde periode werd het Lam van God nauwlettend geobserveerd en met strikvrAGEN belaagd door de Farizeeën, de Herodianen, de Sadduceeën en de wetgeleerden. Ze stelden politieke vragen, ethische kwesties en theologische vragen om een mogelijke aanklacht tegen Hem te vinden. Met volmaakte wijsheid en goddelijk gezag weerstond Hij hun listen. Toen Hij vervolgens aan hen de vraag stelde, hoe David de Messias zijn Heere kon noemen, terwijl Hij zijn nakomeling was, weigerden zij te erkennen dat uit zijn nageslacht iemand zou voortkomen, Die zowel God als Mens is (Ps. 110:1; Matt. 22:15-46; Luk. 2:11). Na een nacht van verhoor door de vier keurmeesters – Annas, Kajafas, Pilatus en Herodes –, zoals we eerder zagen, werd de Christus, de Heere en de Zoon van David, op valse verklaringen ter dood veroordeeld.

Op de morgen van het Pascha, na het brengen van het morgenoffer op het derde uur van de dag, werd volgens de Joodse traditie het voorgeschreven feestoffer aan de hoornen van het altaar gebonden. Onder begeleiding van muziek zongen de Levieten daarbij uit het Hallel: 'Bindt het feestoffer vast met touwen tot aan de hoornen van het altaar' (Ps. 118:27). Op datzelfde tijdstip – in onze tijdrekening negen uur 's morgens –, werd Christus aan het kruis gespijkerd (Mark. 15:25). In de middag had een grote menigte Joden zich verzameld op het tempelplein. Op het negende uur, in onze tijdrekening drie uur 's middags, werd niet alleen het avondoffer gebracht, maar werd ook met veel ceremonie het feestoffer van het altaar losgemaakt. Een plechtig moment brak aan, want op het moment dat de Levieten op de bazuin bliezen, slachtte de priester het feestoffer. Op het moment dat de bazuin klonk over het tempelplein, riep de Heere Jezus op Golgotha vanaf het kruis: Tetelestai, dat is: Het is volbracht!

Duizenden paaslammeren waren die dag ter dood gebracht op de slachtplaats van de tempel. Het bloed van deze lammeren werd met water weggespoeld naar de beek Kidron, zodat het water in de beek er rood door kleurde. Nadat de Heere op een indrukwekkende manier Zijn leven had afgelegd, constateerden de soldaten dat Hij gestorven was. Het bewijs werd geleverd, toen zij Hem met een speer doorstaken en er water en bloed uit Zijn zijde stroomde (Joh. 19:30-37). Het was het bloed van Christus, dat zondaars verzoent met God en hen reinigt van alle ongerechtigheid door middel van het water van het Woord. Zijn heilig lichaam ging na het sterven niet tot ontbinding over. Op de derde dag stond Hij op majestueuze wijze op uit de doden (Matt. 28:1-10; Hand. 2:31).

Vóórdat Hij terugkeerde naar de hemel, is Hij aan velen verschenen (1 Kor. 15:1-8). Bij deze verschijningen zag men Hem slechts een kort ogenblik. Maar allen die hebben geschild achter het bloed van het Lam, zullen Hem voor eeuwig in het midden van de troon zien! In aanbidding zullen wij neerknielen voor het Lam, staande als geslacht, en het uitroepen:

*‘Het Lam Dat geslacht is, is waard om de kracht te ontvangen,
en rijkdom, en wijsheid, sterkte, eer, heerlijkheid en dankzegging.
En elk schepsel dat in de hemel, op de aarde,
onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen:
Aan Hem Die op de troon zit, en het Lam zij de dankzegging,
de eer, de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid’.*

Openbaring 5:12-13

Studievragen bij hoofdstuk 5.1.

1. Wat is de relatie tussen het eten in de hof van Eden en het eten van het Pascha?
2. Wat heeft God aan Abraham beloofd?
3. Waarom heeft God de nakomelingen van Jakob tweehonderdvijftien jaar lang in afzondering in het land Gosen laten wonen?
4. Met welke drie opdrachten moesten de Israëlieten Egypte verlaten, en wat betekent dit voor jou?
5. Waarmee begint vanuit God gezien ons nieuwe leven?
6. Wie gaven een zevenvoudig getuigenis dat de Heere Jezus onschuldig gekruisigd werd?
7. Kun jij aan je kinderen en aan anderen uitleggen Wie de Heere Jezus voor jou is en wat Hij voor jou deed?

8. Wat was het zegel van het verbond van Gods aardse volk, en wat is het zegel van het hemelse volk van God?
9. Welke drie zekerheden heeft iemand, die geschuld heeft achter het bloed van Christus?
10. Over welke belangrijke gebeurtenissen lezen we in de Bijbel, die plaatsvonden om drie uur in de middag? Wat zegt dit ons?
11. Wat kunnen we leren van wel tien verschillende gebeurtenissen in de geschiedenis van het volk Israël, die gelijktijdig met het Pascha plaatsvonden?
12. Wat was de bijzondere timing van God met betrekking tot de feesten, toen het Paasfeest werd gevierd en Christus stierf?
13. Wat kunnen wij leren van de aanwijzing die de Heere Jezus aan Petrus en Johannes gaf, om de plaats te kunnen vinden waar Hij het Middelpunt is van de gelovigen?
14. Waarover heeft de Heere Jezus met Zijn discipelen gesproken tijdens het Pascha en waarover spraken zij?
15. Welke Bijbelgedeelten lazen de Israëlieten en welke liederen zongen zij tijdens de viering van het Pascha?
16. Welke maaltijd stelde Hij in aan het einde van het Pascha?
17. Met welk doel ging de Heere Jezus naar de hof van Gethsémané?
18. Waarom was het proces tegen Christus een schijnproces?
19. Wat gebeurde er tijdens de drie uren van duisternis toen de Heere Jezus aan het kruis hing?
20. Waarom ging Zijn lichaam na het sterven niet tot ontbinding over?

5.2. Het dankoffer of loffer, en de overige offeranden

‘Offer dank aan God en kom aan de Allerhoogste uw geloften na. Wie dank offert, zal Mij eren; wie de rechte weg gaat, zal Ik Gods heil doen zien.’

‘Laten wij dan door Hem voortdurend een loffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die Zijn Naam belijden.’

Psalm 50:14, 23; Hebrëeën 13:15

Maaltijd met Hem houden

Na de zondvloed gaf God aan Noach en zijn nakomelingen naast het zaadragend gewas ook het vlees van dieren als voedsel (Gen. 9:3). Als wij vlees eten, voeden we ons met een ander schepsel dat daarvoor moest sterven. Zo kunnen wij alleen het eeuwige leven ontvangen dankzij de dood van Christus.

Als de Israëlieten in de woestijn vlees wilden eten, moesten zij met een dier uit de kudde naar de tabernakel gaan en het daar slachten. Al het vet van dit dier werd op het altaar geofferd aan de Heere, een deel van het vlees was voor de priester die het offerde, en een aanzienlijk deel ervan was voor de Israëliet en zijn gezin. Door een ‘geestelijke’ maaltijd te houden, mogen de gelovigen met God en met elkaar gemeenschap hebben en genieten van het offer van Christus. En daarbij wil Hij ons leren: *‘Wie kan eten en iets genieten buiten Hem’* (Pred. 2:25 NBG vert.).

Door een ‘geestelijke’ maaltijd te houden, mogen de gelovigen met God en met elkaar gemeenschap hebben en genieten van het offer van Christus

Verlost van de overste van de wereld door dood en opstanding

Door tien plagen, door tien tekenen had God Zijn macht getoond aan de farao en al de Egyptenaren. Aan allen uit het volk Israël, die Hem geloofden op Zijn Woord, had Hij het doodsoordeel voorbij laten gaan. Daarna verloste Hij de Israëlieten uit de macht van de farao, om hen als Zijn eigen volk naar het land te brengen, dat Hij aan de aartsvaders had beloofd. In het Beloofde Land zou Hij hen ten volle laten genieten van alle zegeningen, maar God wilde dat zij in de woestijn eerst Zijn hart en ook hun eigen opstandige hart zouden leren kennen. Zij moesten leren inzien dat God hen liefhad ter wille van Zijn belofte aan Abraham, en dat het alleen op grond van genade was dat zij in het land zouden komen. Op de reis naar Kanaän wilde God hun leren feest te vieren voor Hem, Hem op een welgevallige wijze offers te brengen en Hem *alleen* te dienen.

Nadat zij in Egypte hadden geschuild achter het bloed van het lam en het oordeel aan hen was voorbijgegaan, ging God hen verlossen uit de macht van de farao. Zodat de Israëlieten door de Rode Zee gescheiden zouden zijn van de farao en in de woestijn konden verder trekken. Zo zijn wij als gelovigen nu door de doop op een ander terrein geplaatst. We zien in Egypte een beeld van de wereld, en in de farao een beeld van de satan, de overste van de wereld. Door de doop laten gelovigen zien dat zij met Christus zijn gestorven en de oude mens symbolisch is begraven in het watergraf. Vanaf dat moment bevinden wij ons geestelijk gezien op een nieuw terrein, bevrijd van de satan die eerder heerschappij over ons had. Want Christus heeft de dood en de duivel overwonnen door te sterven en op te staan uit de doden. Met Christus zijn wij ook de dood ingegaan, om als opgestane mensen voortaan in nieuwheid van leven met Hem te wandelen (Deut. 8:2, 14-17; 7:7-11; Rom. 6:1-11; 1 Kor. 10:1-2).

Op Gods bevel gingen ze in goede orde op reis. Overdag ging Hij voor hen uit in de wolkkolom, en 's nachts in de vuurkolom. De wolk bracht licht voor het volk, maar duisternis voor de Egyptenaren. De wolk- en vuurkolom zijn een beeld van de Heilige Geest, door Wie God ons wil leiden op de weg die wij te gaan hebben. Dat Gods wegen hoger zijn dan onze wegen, leerde Hij het volk op een heel bijzondere wijze. Hij leidde hen namelijk niet langs de kortste weg, maar via Pi-Hachiroth, bij de Rode Zee. Voor de laatste maal wilde God aan de farao en de Egyptenaren Zijn macht betonen, en Hij liet toe dat in hun hart het

plan ontstond het volk van slaven terug te halen en het opnieuw dienstbaar te maken.

Van een angstig roepen naar een lofzang

Toen de Israëlieten aan weerskanten de bergen zagen, met achter hen de legermacht van Egypte en voor hen de zee, riepen zij in hun doodsangst tot God. Hierop zei Mozes tot het volk: *'Wees niet bevreesd, houd stand, zie het heil van de HEERE dat Hij vandaag nog voor u zal bewerken! De HEERE zal voor u strijden, en ú moet stil zijn'*. Toen Mozes op Gods bevel zijn staf boven de zee ophief, weken de wateren en beefden ze voor de stem van God, Die door de bliksemschichten en het geluid van de donder sprak. Terwijl de aarde sidderde en beefde, en de wolken hun water uitgoten, baande God een pad door de zee tussen muren van water, waarop het volk veilig de overkant bereikte (Ps. 77:14-21). Ondanks deze majestueuze tekenen achtervolgde de farao met zijn leger de Israëlieten in de zee. Het volk bereikte droogvoets de overzijde, maar de farao en heel zijn leger verdronken in de zee (Ex. 13:21-14:31).

Onder de indruk van Gods macht zongen de verlostte Israëlieten een lofzang en roemden hun God: *'Hij is mij tot heil geweest. Dit is mijn God (...). De HEERE is een Strijder, HEERE is Zijn Naam (...). U leidde in Uw goedertierenheid dit volk, dat U verlost hebt (...). U leidde hen zachtjes door Uw kracht naar Uw heilige woning (...). U zult hen brengen en hen planten op de berg die Uw eigendom is, Uw vaste woonplaats, het heiligdom, Heere, dat Uw handen gesticht hebben. De HEERE zal regeren voor eeuwig en altijd!'* Met die woorden eindigde het lied van de verlossing (Ex. 15). Het is de eerste keer dat we in de Bijbel lezen dat er gezongen werd. De les hieruit is dat alleen de *verlosten* echt kunnen zingen.

Op reis door de woestijn

Daarna brak het volk op en vertrokken zij naar de woestijn Sur. Drie dagen gingen zij door de woestijn en vonden er geen water, totdat zij bij Mara

kwamen. Maar zij konden het water daar niet drinken, want het was bitter. Op dat moment dachten zij niet meer aan het doel van de reis. God had hen immers verlost uit Egypte om drie dagreizen ver de woestijn in te gaan en Hem daar te offeren. Wat God met water kon doen, wisten zij door ervaring. Hij had het water van de Nijl in bloed veranderd, Hij had zware regenbuien neergezonden van de hemel tijdens de doortocht door de Schelfzee. Hij had een pad door het water gebaad, zodat de zee voor Zijn volk moest wijken (Ps. 77:17-21). Nu wees de Heere aan Mozes een stuk hout. Toen hij dit in het water wierp, werd het bittere water zoet. Het hout spreekt van het kruis. Het aanvoelen van dat wat de Heere Jezus overkwam, kan de bitterste beproeving die wijzelf ondergaan zoet maken. Als de Heere in ons leven komt, smaken we dat Hij goed is (vgl. Ps. 34:7-10).

Het aanvoelen van dat wat de Heere Jezus overkwam, kan de bitterste beproeving die wijzelf ondergaan zoet maken

In de woestijn heeft God Zijn volk op de proef gesteld en hun Zijn verordeningen en bepalingen gegeven. Met daarbij de belofte: *‘Als u aandachtig luistert naar de stem van de HEERE, uw God en doet wat juist is in Zijn ogen, als u Zijn geboden gehoorzaamt en al Zijn verordeningen in acht neemt, dan zal Ik geen enkele van de ziekten over u brengen die Ik over Egypte gebracht heb, want Ik ben de HEERE, uw Heelmeester’*. Toen het volk bij Elim kwam, vonden ze daar twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Zij sloegen daar hun kamp op aan het water (Ex. 15:22-27). Zij braken op uit Elim en op de vijftiende dag van de tweede maand, nadat zij uit het land Egypte waren vertrokken, kwamen zij in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinai ligt.

Gedurende heel de reis heeft God op een wonderlijke manier voorzien in de behoefte aan water. Als zij verder trokken, dan volgde de waterstroom hen. Toen het brood oprakte en zij honger kregen, kwam er gemor en dacht men terug aan de vleespotten van Egypte. Maar God had iets beters voor hen. Hij gaf hun kwartels om niet en brood uit de hemel in overvloed. Het lag allemaal voor het oprapen. De Israëlieten hadden geen naam voor het brood en zeiden alleen maar ‘Manna’, wat betekent: Wat is dat? Het manna smaakte als een

honingkoek. Asaf noemde het hemelkoren, het brood van machtigen (Ex. 16; Ps. 78:15-16; 23-25). Later vertrokken zij uit de woestijn Sin. Aangekomen in Rafidim gaf God hun water uit de rots (Ex. 17:1-7). In opdracht van de Heere moest Mozes met zijn staf op de rots bij de Horeb slaan, en er kwam overvloedig water uit. Hoewel zij geen geoefende strijders waren, behaalden zij de overwinning op de Amalekieten doordat Mozes zijn handen gedurende de strijd omhoog hief naar de hemel. Daarna bouwde hij een altaar en gaf het de naam: De Heere is mijn Banier (Ex. 17:8-16).

Zoals God het volk Israël op de lange reis door de woestijn heeft voorzien van water en brood, zo voorziet Hij nu de gelovigen met het water van het Woord – waardoor Hij ons dagelijks wil reinigen, verfrissen en onze geestelijke dorst wil lessen –; en Hij voedt ons met het Brood van het leven. Toen de menigte die de Heere Jezus volgde geen voedsel had, nam Hij vijf broden en twee vissen, dankte hiervoor en deelde het uit totdat iedereen verzadigd was. Daarna leerde Hij hun dat Hijzelf het ware Brood was, dat uit de hemel was neergedaald – evenals Mozes het volk Israël het manna gaf als dagelijks voedsel. Eenieder die eet van dit brood, van Zijn vlees, ontvangt eeuwig leven.

Dit eten en drinken dienen we geestelijk te verstaan. Om het eeuwige leven te ontvangen, is deelhebben aan het vlees en het bloed van Christus noodzakelijk. Wij moeten deelhebben aan Zijn Persoon en werk. Het manna is een beeld van de Heere Jezus, Die uit de hemel is neergedaald en als Mens een lichaam van vlees en bloed heeft aangenomen. De mens 'is' wat hij eet, wordt wel eens gezegd. Wat wij aan voedsel tot ons nemen, vormt ons lichaam of het misvormt ons als het ongezond voedsel is. Met de innerlijke mens is het niet anders gesteld. Door ons dagelijks met Hem te voeden, kunnen wij als gezonde christenen leven tot Zijn eer en als volgelingen van Hem onze reis door het leven gaan (Joh. 6:1-14, 22-59). Met dit brood bedoelde de Heere Jezus niet het Avondmaal, dit stelde Hij ongeveer twee jaar later in. Bij de instelling ervan sprak Hij van het letterlijk eten van het brood en het drinken van de wijn.

Het verbond met Israël: Doe dit en u zult leven

In de derde maand na de uittocht uit Egypte was het volk aangekomen bij de berg Sinaï. Mozes klom omhoog en de Heere sprak met hem. Hij kreeg opdracht

de Israëlieten te vertellen: *'U hebt zelf gezien wat Ik met de Egyptenaren gedaan heb (...) en U bij Mij gebracht heb. Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, dan zult U uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij. U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn'* (Ex. 19:3-6). Het volk antwoordde hierop met de woorden: *'Alles wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen'*.

Na drie dagen daalde de Heere neer en klonk er op de berg een sterk bazuingschal; men hoorde donderslagen en zag bliksemschichten. Mozes werd weer bij God geroepen en Hij sprak met hem. Op de berg gaf de Heere de tien geboden en sloot Hij een verbond met Zijn volk. Vierhonderd en dertig jaar ervoor had God met Abraham een onvoorwaardelijk verbond gesloten. Nu sloot Hij met zijn nakomelingen een verbond waaraan wel voorwaarden waren verbonden. Als zij Gods geboden onderhielden, dan zouden ze blijven leven. Het volk kreeg opdracht om te wachten in de legerplaats, en gedurende veertig dagen en veertig nachten verbleef Mozes op de berg (Ex. 20-24).

Een feest zonder God

Omdat het wachten lang duurde, suggereerde het volk dat Mozes mogelijk nooit meer zou terugkomen en lieten zij Aäron een gouden kalf maken. Vervolgens zeiden zij: *'Dit zijn uw goden, Israël, die u uit het land Egypte geleid hebben'*. Toen Aäron dat zag, bouwde hij er een altaar voor, en Aäron kondigde aan: *'Morgen is er een feest voor de HEERE'*. De volgende morgen brachten zij brandoffers en dankoffers, gingen zitten om te eten te drinken en stonden op om uitbundig feest te vieren.

Op dat ogenblik vertelde God aan Mozes hoe slecht het volk handelde en gaf Hij hem opdracht met de twee stenen tafelen waarin de wet was gegraveerd naar beneden te gaan. Toen Mozes zag dat het volk het verbond dat het met God had gesloten, had verbroken, sloeg hij de stenen tafels in stukken, verbrandde het gouden kalf, vermaalde het tot stof, goot dit op het water en liet het volk dit drinken. God wilde het volk doden, maar op grond van de voorbede van Mozes werd het gespaard (Ex. 32). Op de bede van Mozes bewees Hij hun Zijn genade, en beloofde Hij toch met hen verder te reizen (Ex. 33). Voor de tweede

maal kreeg Mozes opdracht bij de Heere op de berg te komen. Opnieuw kreeg hij twee stenen tafels met daarop de wet beschreven met de vinger van God (Ex. 34; Deut. 9:10; Gal. 3:19).

Hoewel het overmoedige volk God beloofde dat zij alles zouden doen wat Hij vroeg, wist Hij dat niet één mens de wet kon houden

Wanneer de Israëlieten de wet zouden houden, dan zouden zij blijven leven. Iedereen die de wet overtrad, al was het maar één gebod, die zou sterven (Lev. 18:5; Ezech. 18:9; Luk. 10:28). Hoewel het volk in overmoed aan God had beloofd dat zij alles zouden doen wat Hij vroeg, wist Hij dat niet één mens de wet kon houden. Daarom gaf God in Zijn genade de offerdienst aan Zijn volk. Wanneer de Israëlieten hun woord hadden gebroken door toch een zonde te begaan, kon God onder het oude verbond de zonde vergeven. De voorwaarde was dat ze de zonde zouden belijden en zich zouden identificeren met een offerdier dat in hun plaats werd geslacht, en op het altaar aan God werd gebracht (Lev. 4:27-35).

Gods woonplaats: de tent van ontmoeting

Veertig dagen lang was Mozes voor de tweede keer bij de Heere op de berg. Nu kreeg hij ook instructies en een voorbeeld voor de bouw van de tentwoning. Daarbij ontving Mozes voorschriften over het brengen van diverse soorten offers, en over de manier waarop God wilde dat Zijn volk Hem zou dienen in de woestijn en daarna in het land. In Hebrreeën 10:1 lezen we dat de offerdienst en de voorwerpen in de tabernakel een schaduwbeeld waren van het offer van Christus en de dienst aan God. Het zijn beelden van de gemeente als het huis van God, waar God met de gelovigen rond het geestelijke altaar, aan de tafel van de Heere wil samenkomen.

De tabernakel was een demontabele tent die door een hoge omheining was afgeschermd van de omgeving. Het werd de woonplaats van God genoemd,

Gods heiligdom, want daarin woonde Hij te midden van Zijn volk (Ex. 25:8). Een andere benaming was de tent van de ontmoeting, daar kwam het volk met God samen rond het altaar (Ex. 29:42). De tabernakel werd ook wel genoemd: de tent van de getuigenis. Het was het zichtbare getuigenis van Gods tegenwoordigheid op aarde. In de ark lagen de stenen tafels met de wet erop geschreven, het getuigenis van Godswege, d.w.z. de voorwaarden waaraan het volk Israël zich diende te houden om niet te sterven (Num. 17:7; Ex. 40:20). In de voorhof, vlak voorbij de ingang, stond het brandofferaltair. Daar werd elke dag het morgen- en avondbrandoffer aan God gebracht. Op grond van deze offers kon Hij te midden van Zijn volk wonen en hun God zijn (Ex. 29:38-46). Bij het brandofferaltair slachtte de Israëliet zijn offerdier en werd dit geofferd door de priesters met behulp van de Levieten. Want na de zonde met het gouden kalf was het volk Israël als geheel geen priesterlijk volk meer, maar vertegenwoordigden Aäron en zijn zonen het volk als priesters.

De tabernakel bestond uit twee gedeelten: het Heilige, waar alleen de priesters mochten komen, en het Heilige der heiligen, waar alleen de hogepriester mocht komen. Op de ark lag een gouden plaat, het verzoendeksel, en boven het verzoendeksel waren twee cherubs. Deze engelenfiguren keken naar beneden, zij waakten erover of aan de heilige eisen van de wet werd voldaan. Eénmaal in het jaar, op de Grote Verzoendag, ging de hogepriester het Heilige der heiligen binnen en sprenkelde hij het offerbloed op het verzoendeksel. Zinnebeeldig zagen de cherubs dit bloed, dat de zonden van het volk bedekte. Eenmaal zou Christus aan de gerechtigheid van God voldoen. Hij zou Zijn bloed storten en Hij heeft dit gegeven om zondaars met God te kunnen verzoenen (Lev. 16; Hebr. 10:1-18). Niet alleen de priesterdienst, maar ook de offers die onder het oude verbond aan God werden gebracht, waren schaduwbeelden van het veelzijdige offer dat Christus heeft gebracht. Het reukwerk spreekt van de persoonlijke heerlijkheid van Christus, de graanoffers spreken van Zijn heilige leven als Mens hier op aarde, en de slachtoffers tonen ons de waarde van Zijn dood.

Het veelzijdige offer

In Leviticus 1-7 lezen we over vijf offeranden, die ons verschillende aspecten van het werk van Christus laten zien. In het brandoffer zien we hoe Christus in de

dood ging en Zichzelf vrijwillig en onberispelijk aan de heilige en rechtvaardige God opofferde, omdat God door de zonde van de mens onteerd was. Op basis van Zijn offer kan God mensen met Zichzelf verzoenen en hen onberispelijk voor Zich plaatsen (Hebr. 9:14). In het spijs- of graanoffer zien we Christus als de volmaakte Mens. Hij heeft Zijn uiterlijke heerlijkheid afgelegd en Zichzelf in gehoorzaamheid en volkomen toewijding aan de Vader overgegeven in de dood aan het kruis (Fil. 2:5-8). In het zondoffer zien we Christus als Degene die voor ons zondige mensen tot zonde is gemaakt. God rekende Hem onze zonde toe, alsof Hij er de oorzaak van was (2 Kor. 5:21). In het schuldoffer zien we Christus als Degene die onze zondesschuld in Zijn lichaam heeft gedragen op het hout en in onze plaats door God is verlaten en geoordeeld (Ps. 22:2, 16; Jes. 53:5; 1 Petr. 2:24). In het dank- of vredeoffer zien we hoe de gelovigen God kunnen danken en samen kunnen genieten als offeraars van de gemeenschap met Christus en Zijn werk, en met elkaar als gelovigen (Ps. 22:23).

De volgorde waarin de offers in Leviticus 1-7 worden beschreven, maakt duidelijk dat we pas kunnen genieten van het dankoffer, als we begrijpen dat aan de verheerlijking van God is voldaan. Daarom wordt eerst het brandoffer genoemd (Lev. 1), en vervolgens het spijsoffer. Christus heeft God niet alleen verheerlijkt door Zijn sterven, dit deed Hij ook door Zijn onberispelijke leven als Mens hier op aarde, hoewel Hij zwaar beproefd werd (Lev. 2). God wil graag dat wij met Hem en de medegelovigen genieten van het dankoffer, dat wij Hem mogen brengen (Lev. 3). Om Hem met vrede in onze harten te kunnen danken en loven, dienen wij voortdurend de zonde weg te doen uit ons leven; die scheidt ons immers van God. Daarom moeten we, als er zonde in ons leven is, eerst deze wegdoen en Hem een zondoffer brengen (Lev. 4). Dit geldt ook als er een schuld op ons rust, dan dienen wij deze te belijden en Hem een schuldoffer te brengen (Lev. 5).

Als verlost kunnen wij Hem onze dankoffers brengen. Gemeenschap met God is alleen mogelijk op grond van de toewijding en de gehoorzaamheid van Christus tot in de dood op het kruis. En wij hebben gemeenschap met God, in het besef dat Hij ons in Christus aanziet en dat wij gerechtvaardigd zijn op grond van het geloof. Om gerechtvaardigd te worden, moeten we eerst tot God komen met een zond- of schuldoffer. Zonder de zekerheid dat onze zonden vergeven zijn, kan niemand ernaar verlangen Hem een dankoffer te brengen. Dit is dan ook de reden dat bij de wetten op de offeranden, het dankoffer het laatst wordt genoemd (Lev. 6-7).

Gemeenschap met God is alleen mogelijk op grond van de toewijding en de gehoorzaamheid van Christus

Het dankoffer

Als de Israëliet een dank- of loffer, ook wel vredeoffer genoemd, aan God bracht, kon dit afkomstig zijn van de runderen en van het kleinvee. Het mocht zowel een mannetje als een vrouwtje zijn, of een geit. Met dit offer kon de offeraar zijn dank betuigen aan de Heere voor al Zijn zegeningen. Wij kunnen met geestelijke offeranden onze God danken dat wij vrede met Hem hebben ontvangen; want Christus is onze vrede (Rom. 5:1; Ef. 2:13-14). Het dier dat geofferd werd, diende geen gebrek te hebben. Wanneer wij God een offer brengen, dienen wij te beseffen dat het offer van Christus volmaakt was. Wij brengen Hem een offer waaraan geen enkel gebrek was. Dat houdt in dat wij geen dingen tegen God zeggen, die afbreuk kunnen doen aan de volmaaktheid van de Heere Jezus (Lev. 22:17-25; Mal. 1:13). Evenals bij de andere slachtoffers moest de offeraar bij de ingang van de tent van ontmoeting zijn hand op de kop van het offerdier leggen, zich zo met het slachtoffer vereenzelvigen, en het dier daar slachten. Daarna sprenkelden de priesters, de zonen van Aäron, het bloed van het offer rondom op het altaar. Het bloed immers behoort de Heere toe. Als wij bij ons geestelijke altaar staan, staan wij in gedachten bij het kruis, in het besef dat Christus Zichzelf uit liefde voor ons heeft overgegeven tot in de kruisdood (Gal. 2:20; Ef. 5:1-2).

Het brandoffer werd in zijn geheel verbrand (met uitzondering van de huid), hiervan mocht niemand eten. Van het dankoffer mocht de offeraar met zijn gezin en de priester wel eten. Maar al het vet dat de ingewanden bedekte, en de beide nieren en het vet dat daaraan vast zat, en de kwab vet aan de lever: dit werd op het altaar allemaal als een vuuroffer verbrand. Het vet is het voedsel voor God. Het vet aan het dier is een teken dat het gezond is. De ingewanden en het vet zijn een beeld van het innerlijk van de Heere Jezus, van Zijn gezonde gevoelens van liefde en innerlijke ontferming (Ps. 40:9; Jer. 31:20; Luk. 1:78). De nieren zuiveren het lichaam voortdurend van schadelijke stoffen. Bij Hem

was er geen schadelijke weg, ook niet als niemand Hem zag. De nieren spreken ook van wijsheid: zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren. De nieren met het vet, zijn een beeld van de overvloed aan wijsheid en zuiverheid die in Christus gevonden werd (Ps. 7:10; 16:7; 26:2). In de wet op het dankoffer, de toepassing ervan, lezen we dat de offeraar zijn dankoffer eigenhandig aan de Heere moest aanbieden. Hoewel wij als leden van de familie van Gods kinderen meegenieten van de dankoffers die anderen brengen, dienen wij onze offeranden in de eerste plaats persoonlijk aan God aan te bieden en Hem te zeggen wat wij in Christus en Zijn offer hebben gevonden.

Het borststuk spreekt van het hart, de liefde van Christus

Het vet aan de borst werd met het borststuk als een beweegoffer voor de Heere bewogen. Het borststuk spreekt van het hart, de liefde van Christus. De priester legde dit op de handen van de offeraar. Daarna bewoog de offeraar zijn armen naar voren en naar achteren, en op en neer. Met de verticale beweging symboliseerde hij het aanbieden van het vredeoffer aan God. Met de beweging naar het altaar en weer terug symboliseerde hij het aanbieden en weer ontvangen van het offer uit de hand van God. Zo mogen wij kijken naar het hart van God, en met Hem genieten van de vrede die wij hebben ontvangen op grond van het offer van Christus. Het vet aan het borststuk werd op het altaar verbrand, maar het borststuk zelf was voor Aäron en zijn zonen. Evenals de zonen van Aaron zijn wij priesters en mogen wij genieten van de liefde van God, die in Zijn hart is, en ons daarmee voeden. Dat wil zeggen: Zijn liefde in ons opnemen.

De rechterachterbout spreekt van de kracht en de volharding van Christus, waarmee Hij de Zijnen heeft liefgehad tot het einde. De achterbout werd als een hefoffer gegeven aan de priester die het dier offerde. Dit hefoffer werd geheven, als het ware aan God getoond. Zo tonen wij als priesters aan God wat wij hebben gezien in de kracht en de volharding van Christus; en wij nemen in ons op hoe Hij Zijn werk heeft gedaan tot eer van God en tot onze redding (Lev. 7:28-34; Joh. 13:1-3; 2 Thess. 3:5).

Verhoog Hem met lof

Wanneer iemand zijn dankoffer als loffer aan de Heere aanbood, werden hierbij met het slachtoffer ook spijsoffers op het altaar gebracht (Lev. 7:11-13). De spijsoffers, de koeken, spreken van de volmaaktheid van Christus als Mens op aarde. De ongezuurde koeken werden op het altaar gelegd en ze gingen evenals het slachtoffer in rook op voor de Heere. De koeken en de rechterachterbout werden als een heffer aan God aangeboden. De heffers stegen als het ware erbovenuit. Zo mogen wij aan God tonen, opheffen, wat wij gezien hebben in het volbrachte werk van Christus.

- De ongezuurde koeken, met olie gemengd, spreken van de Heere Jezus zoals Hij door de Heilige Geest was verwekt. In Hem was geen zonde (Luk. 1:35; 1 Joh. 3:5);
- De ongezuurde koeken die met olie bestreken waren, zijn een beeld van de Heere Jezus zoals Hij met de Heilige Geest was gezalfd (Joh. 1:32, 33; Hand. 4:27);
- De ongezuurde platte koeken die met olie bestreken waren, zijn een beeld van de Heere Jezus zoals Hij van alle zijden werd blootgesteld aan de vuurgloed van de beproeving. Ook in die beproevingen toonde Hij volmaakt te zijn;
- Daarbij werden er koeken van meelbloem door elkaar gemengd met olie aan de Heere geofferd. Meelbloem bevat geen enkele oneffenheid, elk deeltje van het gemalen en gezeefde tarwemeel is gelijk aan het andere. Als mensen hebben wij uitschieters in ons leven, in ons karakter en de manier van handelen. De Heere Jezus was echter als Mens volmaakt evenwichtig en Hij liet Zichzelf in volkomen gehoorzaamheid aan Zijn God en Vader en in afhankelijkheid van Hem in alles leiden door de Heilige Geest (Luk. 4:1);
- Bij de koeken werd ook gezuurd brood gebracht. Dit is geen beeld van de Heere Jezus, maar van onszelf als mensen die opnieuw geboren zijn. Hoewel wij als gelovigen de nieuwe natuur hebben, is het zondige vlees nog aanwezig en kunnen wij nog zondigen. De inwonende macht van de zonde verontreinigt ons niet, want in Christus zijn wij rein en heilig. En wanneer wij toch zondigen en onze zonde belijden, dan is Hij getrouw

en rechtvaardig om de zonde te vergeven (Joh. 13:10; 1 Joh. 1:8-9). In tegenstelling tot de ongezuurde koeken werd het gezuurde brood *niet* op het altaar gelegd, maar gegeten door de priesters. Door het gezuurde brood te eten, erkennen wij als gelovigen onze onvolmaaktheid, zolang wij nog in dit lichaam wonen;

- Daarbij was door God bepaald dat van elk van deze offergaven die de Israëliet bracht, één koek als heoffer aan de Heere moest worden aangeboden. Deze koek was bestemd voor de priester die het bloed sprenkelde (Lev. 7:14).

Van het vlees van het lof- en dankoffer mocht niets worden overgelaten tot de volgende morgen. Wanneer wij als gelovigen God loven en danken, dienen wij Hem steeds een nieuw, een vers offer te brengen. Als het echter een gelofteoffer was, dan mocht het de tweede dag nog worden gegeten. Wat er daarna van het offer was overgebleven, moest op de derde dag met vuur worden verbrand. Wanneer wij God iets met dank beloven, mogen we er de volgende dag nog van genieten, daarna niet meer (Lev. 7:15-18).

Eten met een rein hart en een rein geweten

De dankoffers werden gebracht door leden van het volk van God. Vertaald naar nu wil dat zeggen: alleen ware gelovigen kunnen God danken voor alles wat Hij hun in Christus heeft geschonken. Daarbij dienen wij ook praktisch rein te zijn om geestelijke offers te brengen en ervan te kunnen eten. Wij moeten rein zijn in onze handel en wandel, in ons gedrag. En ook rein in het geloof, door geen dwaalleer aan te hangen over de Persoon en het werk van Christus en de Bijbel te accepteren als Gods Woord. Ons hart is gereinigd door het geloof, maar wij moeten het Woord van God toepassen in ons leven om praktisch rein te blijven.

Wij kennen het voorbeeld van Nadab en Abihu, die tot God naderden met vreemd vuur en dood neervielen. Vreemd vuur brengen betekent naar eigen menselijk inzicht een offer over de Persoon en het werk van de Heere Jezus aan God aanbieden (Lev. 7:20-21; 10:1-7; Joh. 13:10; Hand. 15:9; Ef. 5:26; 1 Joh. 1:9).

Wanneer ons hart vol is van Hem, zal onze mond overlopen van lof voor de Heere

Wanneer wij God een lof- of dankoffer brengen, doen wij dit in het besef dat God ons in Christus aanziet. Wij zien in de gelijkenis van de verloren zoon, die teruggekeerd was naar zijn vader, dat hij met het beste kleed aan het feestmaal mocht aanzitten. Zo zijn wij bekleed met de kleren van het heil, en wij zijn met God verzoend (Jes. 61:10; Luk. 15:11-32). Alles bij de maaltijd herinnert ons aan de liefde en de vreugde van de Vader. De vader in de gelijkenis had immers gezegd: Laten wij eten en vrolijk zijn! Hij sprak niet meer over het zondige verleden van zijn zoon die was teruggekomen, dat zou een schaduw werpen op de vreugde. In zijn liefde zweeg hij daarover (vgl. Zef. 3:17). Zo mogen ook wij delen in de vreugde van de Vader – niet als slaven, maar als zonen. Het slavenvolk, Israël, had geschuild achter het bloed van het lam en was door God bevrijd van de macht van de farao. Het doel van de verlossing was om nu in een nieuwe positie aan de Heere te offeren in de woestijn, om voor Hem een feest te houden en Hem alleen te dienen.

Evenals de Israëlieten mogen wij als christenen, als een volk van priesters, feestvieren met Hem met blijdschap en grote vreugde. En wij genieten van de gemeenschap met Hem aan de tafel van de Heere, ons geestelijk altaar. De Heere Jezus, de Held die ons heeft verlost, is immers in ons midden. Voor deze feestelijke samenkomst heeft Hij ons bijeengebracht. Wanneer ons hart vol is van Hem, zal onze mond van de lof van de Heere spreken, roepen wij Zijn Naam aan en brengen wij Hem lofoffers in de tegenwoordigheid van al de Zijnen. Wij offeren onze dank aan God, in de zekerheid van de toezegging: wie dank offert, eert Hem (Ps. 50:14, 23; 116:17-18; 145:21).

Studievragen bij hoofdstuk 5.2.

1. Wat is de relatie tussen de doop van het volk Israël in de Schelfzee en de christelijke doop?
2. Waarom is de kortste weg van gelovigen naar hun eindbestemming niet altijd de beste weg?
3. Wat is de geestelijke betekenis van het manna?
4. Wat is het verschil tussen het onvoorwaardelijk verbond dat God met Abraham had gesloten, en het voorwaardelijke verbond dat Hij met Israël sloot?
5. Wat waren de drie benamingen van de tabernakel?
6. Wat was de functie van het verzoendeksel en de cherubs op de ark?
7. Welke vier aspecten van het werk van Christus vinden we in de offeranden in Leviticus 1-7?
8. Wat symboliseerde de offeraar door van het offerdier de borst en de achterbout te bewegen en op te heffen?
9. Wat is de betekenis van het verschillende koeken van het spijsoffer?
10. Wat kunnen we leren van het brengen van het dankoffer?

6. Het Avondmaal van de Heere

6.1. Het Avondmaal en het nieuwe verbond

‘En terwijl zij aten, nam Jezus het brood en toen Hij het gezegend had, brak Hij het en gaf het aan de discipelen en Hij zei: Neem, eet, dit is Mijn lichaam. Hij nam ook de drinkbeker en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die, en zei: Drink allen daaruit, want dit is Mijn bloed, het bloed van het nieuwe verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. Ik zeg u dat Ik van nu aan van de vrucht van de wijnstok niet zal drinken tot op de dag wanneer Ik die met u nieuw zal drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader’.

‘En terwijl zij aten, nam Jezus brood en toen Hij het gezegend had, brak Hij het en gaf het hun en zei: Neem, eet, dit is Mijn lichaam. En Hij nam de drinkbeker en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die en zij dronken er allen uit. En Hij zei tegen hen: Dit is Mijn bloed, het bloed van het nieuwe verbond, dat voor velen vergoten wordt. Voorwaar, Ik zeg u dat Ik niet meer zal drinken van de vrucht van de wijnstok tot op de dag wanneer Ik die nieuw zal drinken in het Koninkrijk van God’.

‘En toen het uur gekomen was, ging Hij aan tafel aanliggen, en de twaalf apostelen met Hem. En Hij zei tegen hen: Ik heb er vurig naar verlangd dit Pascha met u te eten, voordat Ik ga lijden. Want Ik zeg u dat Ik daar zeker niet meer van zal eten, totdat het vervuld is in het Koninkrijk

van God. En nadat Hij een drinkbeker genomen had en gedankt had, zei Hij: Neem deze en deel hem onder elkaar. Want Ik zeg u dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het Koninkrijk van God gekomen is. En Hij nam brood en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en gaf het aan hen met de woorden: Dit is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt. Doe dat tot Mijn gedachtenis. Evenzo nam Hij ook de drinkbeker na het gebruiken van de maaltijd en zei: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, dat voor u vergoten wordt'.

Mattheüs 26:26-29; Markus 14:22-25; Lukas 22:14-20

Het Avondmaal, een maaltijd voor christenen

Eerder dachten we na over het Pascha, de maaltijd die God heeft ingesteld in de nacht vóór de uittocht uit Egypte met de opdracht voor de Israëlieten om deze jaarlijks te vieren op de veertiende van de eerste maand. We dachten ook na over het dank- of vredeoffer. Bij deze offermaaltijd mochten de Israëlieten samen met de dienstdoende priester en samen met de Heere genieten van de waarde van het offer. Als gelovigen kunnen wij veel leren van deze maaltijden voor ons eigen geloofsleven. In dit hoofdstuk willen we nadenken over de maaltijd die speciaal voor ons als christenen is ingesteld: het Avondmaal.

Het Avondmaal is een maaltijd die geestelijk van aard is, maar waarbij materiële dingen worden gebruikt, zoals brood en wijn, die belangrijke aspecten voorstellen van het werk van Christus. Bij de instelling ervan sprak de Heere Jezus over het bloed van het nieuwe verbond en het komende Koninkrijk. Het is een uitzien naar de openbaring van Jezus Christus in heerlijkheid, wanneer ook de schepping zal worden verlost van de slavernij van de vergankelijkheid.

Op die dag zal de Heere een nieuw verbond met Israël sluiten en Zijn koninkrijk oprichten op aarde, een rijk van vrede en gerechtigheid. Dan zal de Heere van de legermachten op de berg Sion voor alle volken een feestmaal aanrichten, en de bedekking wegnemen die op alle naties ligt en de dood voor altijd verslinden. Op die dag zal men zeggen: 'Zie, dit is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons verlossen' (Jes. 25:6-9).

Het Avondmaal is een geestelijke
gedachtenismaaltijd voor christenen, voor
gelovigen uit Israël en de volken

Het Avondmaal is een gedachtenismaaltijd voor christenen, voor gelovigen uit Israël en uit de volken. Tijdens die maaltijd denken wij aan onze Heiland, onze Verlosser, Die alles ervoor over heeft gehad om ons te verlossen van onze zonden. Met Hem zijn wij voor eeuwig verbonden, met Hem Die is gestorven aan het kruis op Golgotha, maar nu is opgestaan uit de doden en is teruggegaan naar de hemel. Wij zien uit naar Zijn spoedige wederkomst. Hoewel wij Hem niet persoonlijk hebben gezien, hebben wij Hem lief en willen wij dit samen ook tonen door deze gedachtenismaaltijd. En daarbij danken wij de Heere Jezus en God de Vader en brengen wij als priesters en dankbare kinderen van God onze aanbedding.

Zij verwachtten de verlossing

Van generatie op generatie dachten de Israëlieten terug aan de nacht waarin hun voorouders schuilden achter het bloed van het paaslam, hoe de Heere hen spaarde en de verderfengel aan hun huizen voorbijging. Het was de nacht dat hun voorouders waakten en uitkeken naar de morgen, de dag waarop God hen verlostte uit de macht van de farao en de slavendienst in Egypte. Inmiddels, ongeveer vijftienhonderd jaar later, werden de Israëlieten opnieuw overheerst door een ander volk. Nu zuchtten zij onder het juk van de Romeinen. Velen verlangden naar de komst van de Messias, die God zou zenden om hen van hun vijanden te verlossen en Zijn rijk van vrede en gerechtigheid op te richten.

Na de geboorte van Johannes de Doper wist zijn vader Zacharias met zekerheid dat de Messias zich spoedig zou openbaren, want zijn zoon was degene die Zijn komst zou aankondigen (Jes. 40:3-10; Mal. 4:5-6; Matt. 3:1-6). Vervuld met de Heilige Geest profeteerde Zacharias het volgende: *'Geprezen zij de Heere, de God van Abraham, want Hij heeft naar Zijn volk omgezien en er verlossing voor tot stand gebracht. En Hij heeft een hoorn van zaligheid voor ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht, zoals hij gesproken had bij*

monde van Zijn heilige profeten, die er door de eeuwen heen geweest zijn, namelijk verlossing van onze vijanden en bevrijding uit de hand van allen die ons haten, om barmhartigheid te bewijzen aan onze vaderen en te denken aan Zijn heilig verbond, de eed die Hij aan Abraham onze vader, gezworen heeft om ons te geven dat wij verlost uit de hand van onze vijanden, Hem zouden dienen zonder vrees, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem alle dagen van ons leven. En jij, kind, zult een profeet van de Allerhoogste genoemd worden, want je zult voor het aangezicht van de Heere uitgaan om Zijn wegen gereed te maken, en om Zijn volk kennis van zaligheid te geven in de vergeving van hun zonden door de innige gevoelens van barmhartigheid van onze God, waarmee de Opgang uit de hoogte naar ons omgezien heeft, om te verschijnen aan hen die gezeten zijn in duisternis en schaduw van de dood, en om onze voeten te richten op de weg van de vrede' (Luk. 1:67-79).

Toen de Heere Jezus veertig dagen oud was en Zijn ouders Hem de tempel binnenbrachten om overeenkomstig de wet enkele offers te brengen, waren daar Simeon en Anna aanwezig. Simeon verwachtte de vertroosting van Israël. Beiden loofden zij God en spraken met allen die de verlossing verwachtten, de vertroosting waarover Jesaja had gesproken. Het einde van het lijden, de vrijheid en de verlossing (Luk. 2:22-39; vgl. Jes. 40:1; 51:12 etc.).

Satan ontwapend

Drieëndertig jaar later stond men aan de vooravond van de grootste gebeurtenis uit de geschiedenis van de mensheid. De Heere Jezus was met Zijn discipelen bijeen in een bovenzaal om het Pascha te vieren. Binnen vierentwintig uur zou Hij op het kruis *'het handschrift dat tegen hen en ons getuigde, uitwissen'*. *Dit handschrift was met zijn bepalingen tegen ons gericht, en Hij heeft dat uit het midden weggenomen door het aan het kruis te nagelen. Hij heeft de overheden en de machten ontwapend, die openlijk te schande gemaakt en daardoor over hen getriomfeerd'* (Kol. 2:14-15). Ongeveer vierduizend jaar eerder hadden de eerste mensen het doel gemist, waartoe God hen geschapen had. Door hun ongehoorzaamheid aan God waren zij vanaf dat moment door de zonde van Hem gescheiden. Als gevolg daarvan deed de geestelijke dood en de lichamelijke dood zijn intrede in de wereld. De mens was in de macht van de satan geraakt, de tegenstander van God.

Om hen uit die vreselijke macht te kunnen redden, was God Zelf ongeveer vierduizend jaar later naar de mens toegekomen. Niet zoals in de hof van Eden, waar Hij onzichtbaar was en de mens alleen Zijn stem hoorde. Nu was God in de gedaante van een Mens tot hen gekomen. Uiterlijk was Hij, Jezus, zoals Hij werd genoemd, de mensen in alles gelijk geworden, zodat men met Hem kon communiceren zoals mensen onderling doen. Hij had een lichaam aangenomen van vlees en bloed om als de lang verwachte Messias de mens te kunnen verlossen uit de zondemacht waarin hij zich bevond (Fil. 2:6-8; Hebr. 4:15).

Uiterlijk was Hij de mensen in alles gelijk geworden; men kon met Hem communiceren zoals mensen onderling doen

Hoewel Hij vele tekenen en wonderen had verricht die goddelijk van aard waren, en veel woorden had gesproken die alleen God kan zeggen, had Christus als Mens onopvallend onder hen geleefd (Jes. 53:2; Joh. 20:30-31; 21:24-25). Hoewel de discipelen bevreesd waren dat hun Meester zou worden gearresteerd, waren zij vastbesloten Hem te verdedigen als dit zou gebeuren. Daarbij waren zij vol vertrouwen dat, indien het nodig was, Hij zeker Zijn macht zou tonen en bewijzen dat Hij werkelijk de Messias was. Dit had Hij immers al diverse malen gedaan wanneer zij hem wilden doden (Luk. 22:38; 4:29 etc.). De gedachte dat hun geliefde Meester zou sterven, weigerden zij te accepteren. Dat Hij echter door Zijn dood op het kruis de mensen van de eeuwige dood zou redden en de satan zou overwinnen, dat had niemand begrepen. Ook de satan zelf niet.

Voor de discipelen stond het vast dat hun Meester, die zij drie jaar lang hadden gevolgd, de beloofde Messias was. Door de wonderen en tekenen die Hij had verricht, geloofden ook velen uit het volk in Hem. Met spanning zagen ze uit naar het moment dat Hij Zijn macht zou gebruiken om hen te verlossen van de Romeinen en het beloofde Koninkrijk van God op te richten. In de verwachting dat dit snel zou gebeuren, dachten de discipelen zichzelf al vooraanstaande posities toe in dat rijk. Hoewel de Heere Jezus verschillende keren had gesproken over Zijn naderende levenseinde, Zijn dood en opstanding en Zijn

terugkeer naar de Vader in de hemel, drong dit niet tot hen door; zoals ook het eigenlijke doel waartoe Hij op aarde was gekomen niet tot hen doordrong. Dat Hij de lijdende Knecht van de Heere was en daarna in Zijn heerlijkheid zou binnengaan, hadden zij niet begrepen – hoewel de profeten het hadden voorzeggd (Jes. 53; Luk. 24:25-27, 46; 1 Petr. 1:11). Om de mensen te verlossen van de macht van de zonde, de dood en de duivel moest Hij het lijden van de dood ondergaan (Hebr. 2:9-18). Als de lang tevoren beloofde Nakomeling van de vrouw zou Hij de satan, de grote tegenstander van God en de mensen overwinnen. Als het Lam van God, dat tevoren al was gekend, zou Hij aan het kruis op Golgotha het verzoeningswerk volbrengen door Zijn bloed (Gen. 3:15; 1 Petr. 1:19-21). Hun grootste vijand was niet de keizer in Rome, maar de satan.

God voorziet in het Lam

Ruim vierhonderd jaar vóórdat God een verbond sloot met het volk Israël bij de berg Sinai, had Hij aan Abraham een land en vele nakomelingen beloofd; en daarbij de belofte gegeven dat in hem en in zijn nageslacht alle geslachten van de aarde gezegend zouden worden. Met Abraham sloot God een onvoorwaardelijk verbond; de besnijdenis was het teken van dit verbond. Nadat hij in opdracht van God zijn volwassen zoon Izak op het altaar had gelegd, werd het leven van zijn zoon gespaard. Maar eens zou God Zichzelf voorzien van een Lam ten brandoffer en Zijn eigen Zoon niet sparen, maar Hem voor ons allen overgeven (Gen. 12:3; 15:7-21; 17:1-14; 22:1-18; vgl. Mal. 3:17; Rom. 8:32). Bij de doop in de Jordaan had Johannes de Doper al op Christus gewezen met de woorden: *'Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'* (Joh. 1:29, 36).

De Heere Jezus heeft op de laatste avond voor Zijn sterven, ongeveer aan het einde van de viering van het Pascha, het Avondmaal ingesteld. Dit gebeurde om de Zijnen nooit te laten vergeten hoe groot Gods liefde voor ons is, en wij Hem steeds in gedachtenis zouden houden totdat Hij terugkomt. Binnen enkele dagen zouden belangrijke profetieën over Zijn sterven en opstanding in vervulling gaan. En vanaf het moment dat Hij terugkomt, zullen alle profetieën in vervulling gaan die op Hem betrekking hebben en die nog niet zijn vervuld, zowel voor het volk Israël als voor de wereld. Nu zucht de hele schepping nog onder de gevolgen van de zonde, maar dan zal de schepping bevrijd worden

van de slavernij van de vergankelijkheid. Zo zien wij als gelovigen ook uit naar de verlossing van ons lichaam (Hand. 3:18-21; Rom. 8:18-23; Fil. 3:21).

Op dit Paasfeest zou Christus Zichzelf als het Lam van God onberispelijk op het kruis opofferen, door Zijn offerdood. Al in de tijd van Jeremia bestond het gebruik als iemand gestorven was, om rouw te bedrijven en een maaltijd te houden in het huis van de gestorvene. Om aan hem te denken, brak men brood en dronk men van de troostbeker (Jer. 16:7). Dit gebruik nam de Heere Jezus over als een instelling voor Zijn discipelen, opdat zij Hem na Zijn heengaan zouden gedenken. Er is natuurlijk een groot verschil: de Israëlieten dachten aan iemand die gestorven was, maar wij als Zijn discipelen – zowel uit Israël als uit de volken – denken aan de Heere Jezus die gestorven is en weer leeft. Hij is immers na drie dagen opgestaan uit de doden en met een verheerlijkt lichaam – veertig dagen later – weer teruggekeerd naar de hemel.

Zoals lang geleden de Israëlieten in de Paasnacht de verlossing uit Egypte herdachten, denken wij bij het Avondmaal eraan dat Christus ons verzoend heeft met God door Zijn bloed, en ons heeft verlost uit de macht van de satan en de dood. Bovendien zien wij uit naar Zijn wederkomst om ons tot Zich te nemen in heerlijkheid. Dan zullen wij worden verlost uit dit aardse lichaam en een nieuw, hemels lichaam ontvangen. Dan zijn wij bevrijd van elke beperking en kunnen wij Hem op een volmaakte manier dienen (Rom. 8:18-30; Fil. 3:20-21).

Een nieuw verbond met Israël

De voorwaarde om als een rechtvaardige het Koninkrijk binnen te kunnen gaan, is dat men opnieuw geboren is. Door eigen inspanning kan men het Koninkrijk van God niet beërven (Jes. 60:21; Ezech. 36:22-28; Joh. 3:3-8; 1 Kor. 15:50). Niet één mens heeft voldaan aan al de voorwaarden van het verbond dat God met Israël had gesloten bij de berg Sinai. God wist dit natuurlijk, en daarom beloofde Hij ook eens een nieuw verbond te sluiten met Zijn volk. Dit zou niet berusten op grond van werken, maar alleen op grond van Gods genade (vgl. Ex. 24:7; Hebr. 8:8-12; 9:15; 12:24).

Om het Koninkrijk te kunnen binnengaan,
moet men opnieuw geboren zijn

De dag zal komen dat een gelovig overblijfsel van het volk Israël berouw zal tonen over zijn zonden en God de Geest van de genade en de gebeden over hen zal uitgieten (Zach. 11:10-14). Wanneer zij, de nakomelingen van Jakob, zich tot God bekeren, verlost Hij hen uit de macht van de vijand die sterker is dan zij en sluit Hij een nieuw verbond met hen. Dan zal Hij Zijn wetten in hun verstand geven en die in hun hart schrijven, hun ongerechtigheid vergeven en hun zonden niet meer gedenken. Over dit eeuwige verbond van vrede hebben de profeten gesproken (Jer. 31:11, 27-34; Jes. 42:6; 49:6; 54:10; 55:3; 56:4; 59:21; 61:8).

Voordat God een nieuw verbond met Zijn volk Israël kan sluiten, moest eerst het zondeprobleem worden opgelost. Bij het sluiten van een verbond zagen we al dat dit werd bezegeld met het bloed van offerdieren. Het nieuwe verbond dat God met Zijn volk sluit, is bezegeld met het bloed van het Lam van God, het bloed van Christus. Vandaar dat de Heere Jezus bij de instelling van het Avondmaal spreekt over het bloed van het nieuwe verbond. Dankzij dit bloed is van Gods kant alles in orde gebracht om het nieuwe verbond te sluiten. Aan het eerste verbond en de instellingen die hierbij hoorden, zoals de offerdienst in de tempel, is met de verwoesting van de tempel in het jaar 70 na Chr. een einde gekomen. De symbolische verwijzingen zijn door het offer van Christus vervuld (Hebr. 8:13).

Nu Christus en Zijn discipelen voor de laatste keer bij elkaar waren en bij de paasmaaltijd zoals ieder jaar terugdachten aan de verlossing uit Egypte, ging Hij een andere maaltijd instellen, het Avondmaal. Deze maaltijd zou telkens weer herinneren aan een veel *grotere* verlossing. Zoals het paaslam wees op Christus, het Lam van God, en de Heere Jezus ernaar verlangde dit Pascha met Zijn discipelen te eten, zo is het nog steeds Zijn verlangen om maaltijd met ons te houden. En Hij heeft ons de opdracht gegeven om steeds opnieuw eraan te denken dat Hij voor ons is geslacht. Zo mogen wij Hem in gedachtenis houden, want ook ons Pascha, Christus, is geslacht. Zo zullen wij nooit vergeten wat Hij voor ons heeft gedaan, Wie Hij voor ons is en altijd voor ons zal zijn. Hoewel onze aanbidding in geest en waarheid dient plaats te hebben, heeft de Heere Jezus door de instelling van het Avondmaal een zichtbare en tastbare

herinnering aan Hemzelf gegeven. Het brood dat hij de discipelen aanreikte, is het symbool van Zijn lichaam, dat Hij heeft overgegeven om onze zonden te dragen. En de beker spreekt van de drinkbeker die de Vader Hem te drinken heeft gegeven (Joh. 18:11). De wijn is het symbool van Zijn bloed, dat zondaars met God verzoent, maar de wijn spreekt ook van de vreugde die vóór Hem lag (Hebr. 12:11).

Met de gemeente heeft Christus geen verbond gesloten, zij is met Hem één gemaakt door een relatie van liefde

Bij de instelling van het Avondmaal ligt het accent enerzijds op onze relatie met God, door de vergeving van de zonden en de verlossing van de macht van de zonde, en anderzijds op het nieuwe verbond dat in de toekomst met Israël zal worden gesloten. Dan breekt de dag aan waarop Christus terugkomt om het overblijfsel van het volk te verlossen uit de boze machten die in de eindtijd samenspannen om het te vernietigen. Dan zal Hij het Koninkrijk uit de handen van Zijn Vader ontvangen, met Israël een nieuw verbond sluiten en vanuit Jeruzalem over de hele wereld regeren (Ps. 47; 48:3; Ezech. 48:35).

Met de gemeente geen expliciet verbond

Voor iedere gelovige is het belangrijk om, evenals Paulus, uit te zien naar Zijn verschijning. De dag komt dat elke knie zich voor Christus zal buigen, Zijn gezag wereldwijd wordt erkend en er gerechtigheid op aarde zal zijn tijdens Zijn Messiaanse regering (2 Tim. 4:8, 18; Fil. 2:9-11). De mensen op aarde zullen delen in de zegeningen die God schenkt op grond van het werk van Christus. De gemeente zal daarbij met Christus delen in al de hemelse zegeningen. Paulus bracht deze heerlijke boodschap zowel aan de Joden als aan de volken, en hij was daarmee een bedienaar van het nieuwe verbond. Hoewel het evangelie eerst bedoeld is voor de Jood en dan voor de Griek, predikte hij in alle plaatsen waar hij kwam dat alle mensen zich moeten bekeren. Als Israël zich zal bekeren als volk, zal God Zijn wetten in hun hart leggen en in hun verstand schrijven.

Dit gebeurt door de Geest van de levende God. Het is heel anders dan de bediening van het oordeel, die geschreven was op stenen tafels. Het is de bediening van de heerlijkheid, die op de vlezen tafelen van de harten wordt geschreven (Rom. 1:16; 2 Kor. 3:3-18; Hebr. 10:16-17). Door zijn prediking en zijn brieven maakte Paulus verborgenheden bekend die eerder nog niet waren geopenbaard, zoals het plan van God dat Hij Zijn volk weer zou aannemen en de waarheden van de gemeente als de bruid van Christus en de woonplaats van God in de Geest (Rom. 11:25-26; Ef. 3:3-9; 5:32; Kol. 1:26; 1 Kor. 15:51-52).

Als christenen uit Israël en uit de volken zien wij uit naar de verlossing, het moment dat de schepping wordt vrijgemaakt van de macht van de zonde. Met de verlostte gemeente heeft Christus geen expliciet verbond gesloten, zij is al nauw met Hem verbonden door een relatie van liefde. Ik herhaal nog eens: God heeft met Israël een verbond gesloten. Voor hen zijn de beloften en de verbonden, met hen sluit Hij ook het nieuwe verbond (Ps. 147:19-20; Rom. 8:23; 9:5; Hebr. 8:13). Terwijl de Heere Jezus nog steeds door de wereld verworpen is en het volk Israël Hem nog niet als de Messias heeft aangenomen, delen wij als christenen reeds nu in de geestelijke zegeningen van het nieuwe verbond: namelijk de vergeving van de zonden en de inwoning van de Heilige Geest. Wij zijn getrokken uit de macht van de duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde (Kol. 1:13). Christus heeft de gemeente liefgehad en Zichzelf voor haar overgeven (Ef. 5:25).

Het bloed van het nieuwe verbond en het Koninkrijk

De instelling, en de beschrijving van het Avondmaal vinden we in Mattheüs 26:26-29, Markus 14:22-25, Lukas 22:14-23 en 1 Korinthiërs 11:17-34. Van deze schrijvers was alleen Mattheüs aanwezig bij de instelling van het Avondmaal. Markus heeft zijn informatie waarschijnlijk van Petrus ontvangen, die met Mattheüs bij de instelling aanwezig was. Paulus heeft de instelling van het Avondmaal rechtstreeks van de Heere Zelf ontvangen door middel van een hemelse openbaring. Die heeft hij ongetwijfeld nauwkeurig overgeleverd aan zijn metgezel Lukas. We ontdekken enkele nuanceverschillen en zien dat de schrijvers soms aspecten van het Avondmaal noemen, die elders niet worden vermeld. Een overeenkomst is dat we op al deze plaatsen lezen over het bloed van het nieuwe verbond, en over de vergeving van de zonden. Het woord

‘verbond’ is in het Grieks hetzelfde als ‘testament’ (Gr. *diatheke*). Dit is een eenzijdige overeenkomst, je kunt dit ook vertalen met een beschikking.

In het Mattheüs-evangelie noemt de Heere het Koninkrijk: ‘het Koninkrijk van Mijn Vader’. Het is van de Vader en Hij geeft het aan de Zoon, de Mens Christus Jezus (vgl. Luk. 19:12; 1 Kor. 15:24). In Markus en in Lukas noemt Hij dit ‘het Koninkrijk van God’, want alles is uit God. Het is Zijn rijk op aarde, een rijk met hemelse beginselen. In 1 Korinthiërs 11:25 noemt Paulus het Koninkrijk niet. Hier ligt het accent meer op de hemelse positie van de gelovigen van de gemeente. Lukas vermeldt als enige het verlangen van de Heere Jezus, dat Hij uitsprak vóór de viering van het Pascha: ‘*Ik heb er vurig naar verlangd dit Pascha met u te eten voordat Ik ga lijden*’ (Luk. 22:15).

Het Avondmaal is geen gewone maaltijd, maar een geestelijke maaltijd met materiële tekenen erbij, een brood en een beker wijn

Nadat de Heere Jezus de derde beker van het Pascha had genomen en daarna het Avondmaal instelde, nam Hij de beker en we horen Hem drie dingen erover zeggen:

- ‘Want Ik zeg u dat Ik *niet zal drinken* van de vrucht van de wijnstok, totdat het Koninkrijk van God gekomen is’ (Luk. 22:16).
- ‘Ik zeg u dat Ik *van nu aan* van de vrucht van de wijnstok niet zal drinken *tot op de dag wanneer Ik die met u nieuw* zal drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader’ (Matt. 26:29).
- ‘Voorwaar, Ik zeg u dat Ik *niet meer* zal drinken van de vrucht van de wijnstok tot op de dag wanneer Ik die nieuw zal drinken in het Koninkrijk van God’ (Mark. 14:25). Wanneer het Koninkrijk komt, zal Hij op een andere manier, als de verheerlijkte Mens, genieten van de wijn en met Zijn volk delen in de hemelse vreugde hier op aarde.

Over dit Koninkrijk heeft de Heere Jezus vaak gesproken, ook na Zijn opstanding uit de doden. Toen was de tijd nog niet gekomen om dit rijk op te richten, de

Koning was immers nog verworpen. De Joden hadden geroepen: ‘Wij hebben geen koning dan de keizer’. Sinds de verwerping van de Koning heeft het Koninkrijk een verborgen gedaante aangenomen, want ‘het is gelijk geworden aan’ (...). Het is weliswaar zichtbaar in het leven van de gelovigen, die Zijn gezag wel degelijk erkennen in hun leven (Matt. 13:18-52; Luk. 17:21; Joh. 18:36; 19:15; Dan. 2:44; 7:14; Hand. 1:3, 6-7; 14:22; 28:31). De moordenaar die met de Koning der Joden was gekruisigd, vroeg aan Hem: ‘Heere, denk aan mij, wanneer U in Uw Koninkrijk gekomen bent’ (Luk. 23:42). Dit Koninkrijk zal zeker komen. De dag komt ook dat de Heere Jezus het weer zal teruggeven aan Zijn Vader, wanneer de eeuwige toestand aanbreekt (1 Kor. 15:24).

Het Avondmaal is geen gewone maaltijd, maar een geestelijke maaltijd met materiële tekenen erbij, een brood en een beker wijn. Mattheüs en Markus schrijven dat terwijl zij aten – dat is aan het einde van de paasmaaltijd –, Jezus het brood nam en toen Hij het had gezegend en ervoor had gedankt, het brak en aan de discipelen gaf, en zei: ‘Neem, eet, dit is Mijn lichaam’. Lukas voegt er evenals Paulus twee elementen aan toe: ‘*Dit is Mijn lichaam dat voor u gegeven wordt, en doe dit tot Mijn gedachtenis*’. Paulus schrijft: ‘Mijn lichaam dat voor u *gebroken* wordt’. Oudere handschriften vóór het jaar elfhonderd vermelden: ‘*Mijn lichaam, dat voor u is*’. De profetie dat aan Hem geen been gebroken is, is hiermee vervuld (Ps. 34:21; Joh. 19:36).

Mattheüs en Markus schrijven over de beker met wijn als het symbool van het bloed van het nieuwe verbond, dat *voor velen* vergoten wordt tot vergeving van zonden. Christus heeft immers Zijn leven gegeven als losprijs voor *velen*, en *velen* zijn door Hem gerechtvaardigd. Hij zal een deel ontvangen onder *velen*, omdat Hij de zonden van *velen* gedragen heeft (Jes. 53:11-12; Matt. 20:28). Op grond van het bloed van Christus kan God een nieuw verbond met Zijn volk sluiten en allen vergeving van zonden aanbieden. Lukas schrijft heel persoonlijk over het bloed dat ‘*voor u*’ gegeven wordt. Paulus zegt dat de beker het nieuwe verbond is in Zijn bloed, en hij schrijft als enige apostel: ‘*Want zo dikwijls* u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, *verkondigt* u de dood van de Heere, totdat Hij komt’ (1 Kor. 11:26). Het verkondigen is een proclamatie aan de zichtbare en de onzichtbare wereld. De woorden ‘*zo dikwijls*’ laten iets zien van de frequentie waarmee men het Avondmaal dient te vieren.

Studievragen bij hoofdstuk 6.1.

1. Wat is de overkomst in de situatie van Israël in de tijd van Mozes en aan het begin van onze jaartelling?
2. Wat verwachtten de Joden als de Messias kwam?
3. Wat is de voorwaarde om het Koninkrijk van God binnen te kunnen gaan?
4. Wat moet er eerst plaatsvinden met Israël, voordat God een nieuw verbond met hen kan sluiten?
5. Wat is het verschil tussen het bloed van het oude verbond, en het bloed van het nieuwe verbond?
6. Welk gebruik nam de Heere Jezus over, dat al bestond in de tijd van Jeremia?
7. Welke zegeningen van het nieuwe verbond hebben wij als gelovigen ontvangen?
8. Wat is een andere naam voor 'verbond'?
9. De beker 'nieuw' drinken in het Koninkrijk, wat bedoelde de Heere Jezus hiermee?

6.2. Het Avondmaal en de gemeente

'Ik spreek toch tot u als tot verstandige mensen, beoordeelt u dan zelf wat ik zeg. De drinkbeker der dankzegging, die wij met dankzegging zegenen, is die niet de gemeenschap met het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet de gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het brood één is, zijn wij, die velen zijn, één lichaam, want wij allen hebben deel aan het ene brood (...)'.

Want ik heb van de Heere ontvangen, wat ik u ook heb overgeleverd, dat de Heere Jezus in de nacht waarin Hij werd verraden, brood nam, en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en zei: Neem, eet, dit is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Doe dat tot Mijn gedachtenis. Evenzo nam Hij ook de drinkbeker, na het gebruiken van de maaltijd, en zei: Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in Mijn bloed. Doe dat, zo dikwijls als u die drinkt, tot Mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als u dit brood eet en deze drinkbeker drinkt, verkondig de dood van de Heere, totdat Hij komt'.

1 Korinthiërs 10:15-17; 11:23-26

Maaltijd met Hem houden

In de brief aan Laodicea – een laatste oproep aan de gemeente –, vraagt de Heere Jezus de deur voor Hem open te doen, zodat Hij maaltijd met hen kan houden (Openb. 3:20). In de hele Bijbel vinden we steeds het verlangen van God naar gemeenschap met mensenkinderen. Door met elkaar een maaltijd te houden, geniet men van dezelfde dingen en deelt men dingen met elkaar in de gesprekken. Het Avondmaal is een unieke maaltijd, waarbij de gelovigen met hun Heere samen genieten van de gemeenschap met Hem en met de Vader, en de onderlinge gemeenschap van de heiligen (1 Kor. 1:9; 1 Joh. 1:3).

In de evangeliën lezen we over de instelling van het Avondmaal door de Heere Jezus, waarbij elf discipelen aanwezig waren. Paulus heeft de instelling van deze maaltijd rechtstreeks van de Heere ontvangen (1 Kor. 11:23). In zijn brief aan de gemeente te Korinthe schrijft de apostel over de tafel van de Heere,

het geestelijke altaar waaraan het Avondmaal wordt gehouden. En ook over de betekenis van het ene brood, en hoe men aan deze maaltijd kan deelnemen tot eer van God.

Het ontstaan van de gemeente

In het Oude Testament was de gemeente van Christus nog een verborgenheid, een geheimenis dat niet eerder was geopenbaard. Dit zagen we o.a. in Efeziërs 3:1-13 en Kolossenzen 1:26-27. Dit geheimenis omvat het unieke karakter van het christendom: de openbaring van de hemelse dingen, de gedachten en plannen van God die van eeuwigheid in Zijn hart waren t.a.v. de gemeente. Na Zijn terugkeer naar de Vader is er een Mens in de hemel, en woont God door Zijn Heilige Geest op aarde in allen die opnieuw geboren zijn.

In het Oude Testament was de gemeente van Christus nog een verborgenheid, een geheimenis dat niet eerder was geopenbaard

Het woord gemeente of vergadering is de vertaling van het Griekse woord *ekklesia*. Het betekent een vergadering van 'eruit geroepen' personen. Zoals het volk Israël de gemeente van de Heere God werd genoemd, omdat zij uit Egypte waren geroepen en in het Beloofde Land waren gebracht, zo zijn de gelovigen uit Israël en uit de volken nu geroepen uit de duisternis tot het licht en door God in Zijn ontferming aangenomen als een hemels volk (vgl. Deut. 23:1, 2, 3, 8, Hand. 7:38; 1 Petr. 2:7-10). Dit is gebeurd na de verwerping van de Heere Jezus door Israël en door de wereld.

De Heere Jezus heeft tweemaal over de gemeente gesproken. De eerste keer over de gemeente die Hij zou gaan bouwen, en die er toen dus nog niet was. Hij bevond Zich toen in het uiterste noorden van het land, in Caesarea Filippi, in de omgeving waar heidense tempels op een rots waren gebouwd. Voordat Hij Zijn laatste reis naar Jeruzalem ondernam, wist Hij al dat Hij daar verworpen en gedood zou worden. Maar Hij zou de dood overwinnen en

daarna Zijn gemeente bouwen, de woning van God in de Geest (Matt. 16:13-20; Ef. 2:20-22; vgl. Joh. 7:39). Kort hierna sprak de Heere Jezus nog een keer over de gemeente naar aanleiding van de vraag: Hoe moet je omgaan met een broeder die zondigt? De gelovigen die vergaderd zijn in Zijn naam bevinden zich op een bijzondere plaats, waar Hij de centrale Persoon is te midden van de gemeente, die door Hem is bijeengebracht. Hij let op ons gebed en vervult het eenstemmig verlangen van de Zijnen (Matt. 18:15-20; Hebr. 2:12).

Tien dagen nadat de Heere Jezus was teruggekeerd naar de hemel, waren er op de Pinksterdag honderdtwintig gelovigen bij elkaar in Jeruzalem. Zij werden op die dag door de Heilige Geest tot één lichaam gedoopt (Hand. 2; vgl. Hand. 1:5; 1 Kor. 12:12). Petrus, aan wie de sleutels van het Koninkrijk der hemelen waren toevertrouwd, opende de deur van het geloof door middel van zijn prediking van bekering, geloof en doop eerst voor de Joden, die van heinde en ver bijeengekomen waren in Jeruzalem. Daarna opende hij de deur voor de Samaritanen, die half Joods/half heidens waren, en vervolgens voor de heidenen, voor Cornelius en zijn huis (Hand. 8:4-18; 10).

In Handelingen 2:42-47 lezen we een prachtig getuigenis over de eerste christenen: *‘En zij volhardden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden. En er kwam vrees over iedereen; en er werden veel wonderen en tekenen door de apostelen gedaan. En allen die geloofden, waren bijeen en hadden alle dingen gemeenschappelijk; en zij verkochten hun bezittingen en eigendommen en verdeelden die onder allen, naar dat ieder nodig had. En zij bleven dagelijks eensgezind in de tempel bijeenkomen, en terwijl zij van huis tot huis brood braken, namen zij gezamenlijk voedsel tot zich, met vreugde en in eenvoud van hart; en zij loofden God en vonden genade bij heel het volk. En de Heere voegde dagelijks mensen die zalig werden, aan de gemeente toe’.*

Binnen enkele tientallen jaren was het evangelie niet alleen in Israël bekend, maar ook tot ver in Azië, Europa en Afrika. Velen kwamen tot geloof in de Heere Jezus en waren bereid om Hem niet alleen hun goederen ter beschikking te stellen, maar ook omwille van Zijn Naam voor Hem te lijden en zelfs als martelaars voor Hem te sterven. Van de gelovigen in Macedonië werd getuigd: *‘Zij gaven zich eerst aan de Heere en daarna aan ons, door de wil van God’* (2 Kor. 8:5).

De gemeente in Korinthe

Op zijn tweede zendingsreis verbleef Paulus een jaar en zes maanden in Korinthe. Ondanks de grote tegenstand van godsdienstige Joden kwamen er in die stad vele Grieken en ook Joden tot geloof (Hand. 18:1-17). Op zijn derde zendingsreis kreeg Paulus in Efeze te horen dat de Korintheërs vragen hadden over het christelijk leven, en dat er wanordelijke toestanden en zonden in hun midden waren, o.a. door de onheilige manier waarop men het Avondmaal vierde. God heeft dit in Zijn wijsheid gebruikt als een aanleiding om Paulus een brief te laten schrijven aan hen en aan de gemeente van alle tijden over de orde in de gemeente (vgl. 1 Tim. 3:15).

Het is het verlangen van de Heere Jezus dat wij onze relatie met Hem levend houden door Hem bij alle facetten van het leven te betrekken

Elke brief in de Bijbel heeft een bijzonder karakter. De brief aan de gemeente te Korinthe is een bijzondere brief, in die zin dat de Heilige Geest deze adresseerde aan de gemeente in Korinthe, en aan alle christenen die de naam van onze Heere Jezus Christus aanroepen in elke plaats, en Hem als hun Heere erkennen. Wat Paulus aan hen schreef, is dus ook actueel voor ons die deze brief lezen (1 Kor. 1:1-3). De brief begint met een dankzegging van Paulus voor de rijkdom van de genade die God ons in Christus Jezus heeft geschonken. En het uitzien naar de openbaring van Jezus Christus, dat is de dag dat Hij terugkomt en elk oog Hem zal zien. God heeft ons geroepen tot de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere. God is getrouw en Hij zal ons bevestigen tot het einde toe, om onberispelijk te zijn op de dag van Christus (1 Kor. 1:4-9).

Hoewel de Korintheërs de openbaring van de Heere Jezus Christus verwachtten, lieten velen van hen dit niet zien in hun praktische leven. Hoewel zij ertoe geroepen waren om de gemeenschap met God en met elkaar als gelovigen te tonen, was er onderlinge verdeeldheid in de gemeente (1 Kor. 3). Ze waren hoogmoedig, opgeblazen vanwege de gaven die de Heilige Geest hun rijkelijk had toebedeeld. Hoewel het hun aan geen genadegave ontbrak, hadden zij te weinig oog voor de heiligheid van God. Met ernstige openbare zonden in hun

midden handelden zij niet zoals God dit wilde (1 Kor. 5). Er was ook wanorde bij het uitoefenen van de geestelijke gaven in de onderlinge bijeenkomst. In deze brief heeft God ons belangrijke kaders gegeven hoe de gaven in liefde dienen te worden uitgeoefend (1 Kor. 12-14).

Het is het verlangen van de Heere Jezus dat wij onze relatie met Hem levend houden door Hem bij alle facetten van het leven te betrekken en Zijn dood te blijven verkondigen totdat Hij komt. Hoewel dit verlangen bij veel christenen niet of nauwelijks leeft, is dit nog steeds Zijn wens. Zo tonen wij onze relatie met Hem en met elkaar door deel te nemen aan het Avondmaal en te eten van het ene brood en te drinken uit de beker (1 Kor. 1:10; 3:3-4 en 10:17). De Heilige Geest roept ons ertoe op als gemeente een zuiver deeg te zijn (1 Kor. 5:1-2 en 5:6-13), d.i. een gemeente waarvan de leden persoonlijk en gemeenschappelijk bereid zijn tegen het kwaad op te treden overeenkomstig Gods wil.

Zonden die worden getolereerd, worden vergeleken met zuurdeeg dat een voortwoekerende werking heeft. Zoals het overnemen van wereldse principes in de gemeente, huichelarij, wetticisme, bedrieglijke of valse leringen (Matt. 13:33; 16:6; Mark. 8:15; Luk. 12:1; 1 Kor. 5:7; Gal. 5:9). De doorwerking van het zuurdeeg hebben we eerder gezien bij de instelling van het Pascha (punt 17). Er waren in Korinthe ook vragen over het eten van offervlees. Die vragen gebruikte de Heilige Geest om duidelijk te maken dat de tafel van de Heer een geestelijk altaar, en een gemeenschappelijke plaats van aanbidding is (1 Kor. 8 en 10). Hun vragen en de antwoorden van Paulus hierop zijn vandaag nog steeds actueel. Daarbij is het van groot belang om niet te negeren dat *'heel de Schrift door God is ingegeven en nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren, en op te voeden in de rechtvaardigheid, opdat de mens die God toebehoort, volmaakt zou zijn, tot elk goed werk toegerust'* (2 Tim. 3:16-17).

In de brief aan de Korinthiërs lezen we over drie zaken waardoor christenen hun verbondenheid met Christus kunnen laten zien:

1. de doop tot Mozes in de zee wijst op de doop door onderdompeling, toen symbolisch onze oude mens met Christus is begraven. Dit laten we *eenmaal* in ons leven zien (1 Kor. 10:1-2);

2. door het brood te breken, dus het Avondmaal te vieren, laten wij dit regelmatig of *dikwijls* zien (1 Kor. 11:26);
3. door de haardracht tonen mannen en vrouwen *altijd* aan de zichtbare en de onzichtbare wereld hun relatie met Christus, het Hoofd van de gemeente (1 Kor. 11:2-16).

Wat we kunnen leren van het volk Israël

Voordat Paulus schrijft over de plaats van aanbidding, de tafel van de Heere en de maaltijd aan die tafel, herinnert hij ons aan de gebeurtenissen tijdens de woestijnreis van het volk Israël. Wat hen overkwam, gebeurde als waarschuwing voor ons. In kernachtige bewoordingen somt hij ze op (1 Kor. 10:1-13). Nadat het volk Israël verlost was uit de macht van de farao, wees God hun de weg naar het Beloofde land door middel van de wolk- en vuurkolom. De wolk gaf de richting aan en bood bescherming tegen de hitte in de woestijn.

Door hun leider Mozes te volgen, gingen de Israëlieten *allen* door de zee. Ze waren *allen* één met Mozes in de wolk en in de zee. In de woestijn aten *allen* hetzelfde geestelijke voedsel en ze dronken *allen* dezelfde geestelijke drank. Het manna en het levenswater zijn beelden van wat Christus voor ons wil zijn op onze levensreis. Tot dusver was er uiterlijk geen verschil zichtbaar. De verlossing en de omstandigheden waren voor elk lid van het volk gelijk. Ondanks hun bijzondere zegeningen zijn zij, met uitzondering van Jozua en Kaleb, niet in het Beloofde Land gearriveerd. In de meesten van hen had God geen welgevallen.

De volgende gebeurtenissen worden niet in historische volgorde, maar in morele volgorde vermeld:

- *Zij verlangden naar slechte dingen.* Als een verlost volk ontvingen ze hun dagelijks voedsel in de vorm van het manna. Al snel waren ze hiermee niet meer tevreden. Ze verlangden naar kwade dingen en kregen lust, begeerte naar de vleespotten van Egypte. Zo kunnen gelovigen al snel na hun bekering verleid worden om zich niet met Gods Woord te voeden en dan wordt in hen een lust opgewekt door het zondige vlees of door

andere oorzaken. Het gevolg is dat er een verlangen ontstaat om zich te voeden met datgene waar de wereld zich ook mee voedt (Num. 11:4-6);

- *‘En word geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, zoals geschreven staat: Het volk ging zitten om te eten en te drinken en zij stonden op om te feesten’.* Terwijl Mozes op de berg verbleef en uit Gods hand de wet ontving, verbraken zij hun belofte dat zij alleen God zouden dienen. Zij konden niet wachten tot Mozes terug was en maakten een gouden kalf. God wil dat wij leven door het geloof en handelen in overeenstemming met Zijn Woord. Wij moeten wachten op Zijn aanwijzingen en zeker geen godsdienst creëren naar eigen begeerte en inzicht (Ex. 32:1-6; 24:14);
- *‘En laten wij geen hoerij bedrijven, zoals sommigen van hen hoerij bedreven hebben’.* Nadat Bileam tevergeefs had geprobeerd het volk Israël te vervloeken, gaf hij aan Balak, de vorst van de Moabieten, het advies de Israëlieten uit te nodigen voor een offerfeest. Dit was gewijd aan de afgoden, en zo zou het volk van God zich met zijn volk vermengen, door letterlijk en figuurlijk hoerij te bedrijven (Num. 25:1-18; Openb. 2:14). De raad van Bileam valt te vergelijken met het streven van de oecumenische beweging en de eenwording van de godsdiensten. In het jaar 1948 werd in Amsterdam de Wereldraad van kerken opgericht, met als motto: één wereld, één kerk. Deze beweging heeft als doel om kerken van alle denominaties, en sekten en religieuze organisaties bijeen te brengen in een wereldkerk;
- *‘En laten wij Christus niet verzoeken, zoals ook sommigen van hen Hem verzocht hebben en door de slangen omgekomen zijn’.* Dit herinnert ons aan de gebeurtenis dat de Israëlieten openlijk zeiden: Wij walgen van dit manna. Ze werden ongeduldig, de reis door de woestijn ging hun te lang duren. Door beten van giftige slangen zijn er toen velen gedood. God gaf in Zijn genade een middel om gered te worden: er moest een koperen slang te midden van de legerplaats worden opgericht. Eenieder die in geloof ernaar keek, werd genezen. Dit is een bijzondere heenwijzing naar de Heere Jezus, Die voor schuldige zondaars is gestorven aan het kruis, voor mensen die het dodelijke gif van de zonde in zich hebben (Num. 21:5-6; Joh. 3:14-17). Als wij niet genoeg hebben aan het Woord van God, waarmee Hij ons dagelijks wil voeden, en er geen goede balans is tussen het Woord en de Heilige Geest die ons wil leiden, zal de satan hiervan

gebruik maken en proberen ons met vreemde leringen van Christus weg te trekken;

Niet bereid zijn om te dienen, maar om belangrijk in de ogen van anderen te willen zijn, kan de geestelijke en lichamelijke dood betekenen

- *‘En mor niet, zoals sommigen van hen gemord hebben en omgekomen zijn door de verderver’.* Dit verwijst naar de openlijke opstand tegen Mozes en Aäron, de door God aangewezen leiders van het volk, door Korach, Dathan en Abiram en tweehonderdvijftig leiders uit de Israëlieten. Zij worden leiders van de gemeenschap genoemd, afgevaardigden naar de vergadering, mannen van naam. Korach was een neef van Mozes en Aäron. Als nakomelingen van Kahath, hadden Korach en zijn familie de taak om als Levieten te dienen in de tent van ontmoeting. Hun dienst bestond uit de zorg voor de allerheiligste voorwerpen. Wanneer de tent van ontmoeting werd verplaats, droegen zij de ark, de tafel van de toonbroden, de kandelaar en het reukofferaltaar. Bij directe aanraking hiervan zouden ze sterven. Met Dathan en Abiram, nakomelingen van Ruben, meenden zij dezelfde rechten als Aäron en als Mozes te hebben om namens het volk tot God te naderen of namens Hem tot het volk te spreken. Ten aanschouwen van het hele volk werden zij, met allen die hun hierbij terzijde stonden, door de aarde verslonden. Niet bereid zijn om te dienen, maar om belangrijk in de ogen van mensen te willen zijn in opstand tegen God, kan de geestelijke en lichamelijke dood betekenen (Num. 4:1-20; 34-37; Num. 16).

Deze vijf principes zijn kort samengevat:

1. jezelf geestelijk voeden met het voedsel van de wereld;
2. een godsdienst creëren naar eigen begeerte en inzicht;
3. het dienen van God vermengen met de godsdienst van de wereld;

4. het niet genoeg hebben aan de Heere Jezus alleen, en aan het geestelijke voedsel dat Hij in ruime mate schenkt; het niet geduldig met Hem voortgaan;
5. op het mopperen volgt een openlijke opstand tegen God, en tegen de door Hem gegeven leiders in de gemeente; die worden dan niet meer erkend. God heeft iedere gelovige in de gemeente een taak gegeven en een dienst, naardat hij dragen kan. Enerzijds hebben de gelovigen degenen te erkennen die God aan hen heeft geschonken om leiding te geven, en anderzijds is het hun taak het werk te doen dat God hun heeft aangewezen (Hebr. 13:7, 17; Rom. 12:1-8; 1 Kor. 12:4-31).

Hoewel de Bijbel het Avondmaal geen heilig Avondmaal noemt, is het wel een heilige maaltijd

Deze gebeurtenissen zijn Israël overkomen als voorbeelden voor de Korinthiërs toen, en voor ons persoonlijk en gemeenschappelijk. Ze zijn beschreven voor ons, over wie het einde van de eeuwen gekomen is. Een ernstige waarschuwing voor elke gelovige om niet in dezelfde fouten te vallen, en lessen hieruit te trekken. De duivel, de tegenstander van God, wenst elke gelovige in zijn greep te krijgen. Daartoe heeft hij ook zijn zogenaamde godsdienstige valstrikken. Laten wij nooit denken dat wij in eigen kracht staande kunnen blijven. Het is elke dag opnieuw nodig in afhankelijkheid van God te leven en Hem gehoorzaam te zijn, de Heere Jezus voor ogen te houden, en ons door Gods Woord en door de Heilige Geest te laten leiden.

Bij de eerste vier gebeurtenissen is er sprake van een verlangen naar datgene waarmee de wereld zich voedt en feest te vieren met een wereld zonder God. Wij worden ertoe opgeroepen om heilig voor Hem te leven, zodat ons hele leven een feest met ongezuurde broden is.

Hoewel de Bijbel het Avondmaal geen heilig Avondmaal noemt, is het wel een heilige maaltijd. Dat wil zeggen: het is geen maaltijd om je lichaam te voeden, maar een geestelijke maaltijd met brood en wijn, symbolen van het lichaam en het sterven van de Heere Jezus. Het is een maaltijd, waarbij wij als gelovigen, als priesters rond ons geestelijke altaar staan om Hem met dankzegging te

eren en te aanbidden. En waarbij wij onze gemeenschap met de Heere Jezus en onze gemeenschap met elkaar tonen. Het is duidelijk dat het Avondmaal de maaltijd van de Heere is. Daar wil Hij in de Geest in het midden van de verlostten zijn. Daar is Hij de Gastheer, en mogen wij als gelovigen ons in gedachten en woorden laten leiden door de Heilige Geest Die in ons woont.

Studievragen bij hoofdstuk 6.2.

1. Wat is het unieke van de gemeente in contrast met het volk Israël?
2. Wanneer is de gemeente ontstaan?
3. Wat kenmerkte de eerste christenen?
4. Aan wie is de brief aan Korinthe geadresseerd?
5. Door welke drie dingen kunnen gelovigen hun verbondenheid met Christus laten zien?
6. In 1 Korinthe 10:1-13 lezen we over vijf gebeurtenissen uit de geschiedenis van het volk Israël. Geef van elk praktische voorbeelden.
7. Wat laten gelovigen aan elkaar zien, wanneer zij aan het Avondmaal van de Heere aan Zijn tafel deelnemen?

7. De tafel van de Heere

'Let op Israël naar het vlees: hebben niet zij die de offers eten, gemeenschap met het altaar.'

1 Korinthiërs 10:18

We zagen eerder dat er in Korinthe vragen leefden over het eten van afgodenoffers. Nu gaat Paulus hen waarschuwen met het doel de afgodendienst te ontvluchten. Dit wil zeggen dat we van alles afstand nemen wat ons van God aftrekt, en dit zeker niet in ons opnemen. Wanneer we deelnemen aan het Avondmaal, hebben we samen met anderen deel aan het altaar, de tafel van de Heere, door het houden van deze maaltijd. Hiervoor hebben we niet alleen een persoonlijke, maar ook een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Wanneer iemand zich tot God bekeert, breekt met zijn zondige bestaan en in het geloof de Heere Jezus als zijn Redder en Heere aanneemt, is hij of zij opnieuw geboren. Vanaf dat moment behoort hij of zij tot de gemeente van Jezus Christus. Als de gelovigen dit zien in het gedrag, of horen van andere gelovigen, nemen zij met dankbaarheid en blijdschap deze persoon aan als een broeder of zuster in Christus.

Wij zijn echter geen hartenkenners, alleen God kent het hart van de mens. Wanneer iemand die als gelovige bekend staat, niet meer als christen handelt, in zonde leeft en weigert na liefdevolle pogingen hem of haar tot belijdenis van zonde te brengen en hiermee te breken, hebben anderen de verantwoordelijkheid met hem of haar de onderlinge band niet meer te erkennen (Matt.18:15-20). Zo iemand leeft immers niet meer als een gelovige.

Daarom kunnen we hem niet onze verbondenheid met elkaar in Christus tonen door met hem het brood te breken. Zoals de Israëlieten offers brachten aan God op het brandofferaltaar, zo brengen de gelovigen nu geestelijke offeranden aan God door middel van een geestelijk altaar. Vermenging met dingen die niet van God zijn, kan niet hiermee samengaan (1 Kor. 11:14; 2 Kor. 6:14-18; Hebr. 13:10; 1 Kor. 5:11-13; vgl. 2 Kor. 2:5-11).

Het ene brood

In 1 Korinthiërs 10:15-22 wordt de betekenis van het ene brood bij de Avondmaalsviering uitgelegd. Dit aspect wordt niet vermeld in de evangeliën. In de evangeliën heeft de Heere Jezus aangekondigd dat Hij Zijn gemeente zou bouwen, maar dit is pas na Zijn opstanding uit de doden en de hemelvaart, een feit geworden op de Pinksterdag. Zoals onder het oude verbond de twaalf toonbroden de twaalf stammen symboliseerden, de eenheid van het aardse volk van God, zo is het ene brood een beeld van het lichaam van Christus. Dit brood stelt de wereldwijde gemeente voor, en de plaatselijke gemeente is de lokale uitdrukking hiervan. Wanneer wij van dit brood eten en het aan elkaar doorgeven, laten we daarmee onze verbondenheid met de Heere Jezus zien en onze onderlinge verbondenheid met elkaar als leden van Zijn lichaam, de gemeente. De gemeente is een geestelijk lichaam, waarvan Hij het Hoofd is en waarin de Geest van God woonachtig is (1 Kor. 12:12-13; Ef. 1:22-23; Kol. 1:18).

Het brood dat uit vele korrels is bereid,
is een beeld van Christus Die door Zijn
sterven veel vrucht heeft voortgebracht

De andere betekenis van het brood, zoals dit in de evangeliën wordt vermeld bij de instelling van het Avondmaal door de Heere, vinden we ook in 1 Korinthiërs 11:24. Het brood is in deze Schriftplaats een beeld van het letterlijke lichaam van de Heere, dat Hij voor de gelovigen heeft overgegeven om daarin hun zonden te dragen op het kruis. De uitdrukking *het brood breken* heeft altijd betrekking op de maaltijd houden. Maar met het Avondmaal heeft het

daarbij de betekenis dat wanneer wij als gelovigen deze geestelijke maaltijd houden, wij ook persoonlijk het brood breken, d.w.z. een stukje van het brood afbreken. Zoals de huisvader van een Israëlitisch gezin het Paaslam slachtte en de offeraar persoonlijk het offerdier moest slachten, verricht de gelovige deze symbolische handeling door persoonlijk deel te nemen aan het ene brood.

Zoals het gebruikelijk is dat iemand in de huizen of bij een gemeenschappelijke maaltijd namens allen voor de maaltijd God dankt, zo spreekt een broeder bij de viering van het Avondmaal namens allen die deelnemen de dankzegging uit voor het brood en de dankzegging voor de wijn. Als de gelovigen bij elkaar zijn om God te eren, begint met de dankzegging de geestelijke maaltijd. Wanneer deze broeder het brood in twee stukken breekt – of in een groter gezelschap in vier stukken breekt – waarna dit de rijen doorgaat, gebeurt dit om praktische redenen. Het is geen bijzondere heilige handeling, die alleen door een gewijde persoon mag worden verricht die vervolgens dit brood aanreikt. We ontvangen het brood als het ware uit de hand van de Heere Jezus, en geven dit aan elkaar door als blijk van onze onderlinge verbondenheid in Hem. In veel kerken of kringen staat op de Avondmaalstafel een brood dat van tevoren in stukken is gebroken. Hiermee symboliseert men niet de eenheid van het lichaam van Christus, maar eerder de verdeeldheid van de gemeente.

Bij het zien van het brood denken we aan de Heere Jezus. Hij is de tarwekorrel, die in de aarde is gevallen en door Zijn sterven veel vrucht heeft voortgebracht (Joh. 12:24). Het brood dat uit vele korrels is bereid, is een beeld van Christus Die door Zijn sterven veel vrucht heeft voortgebracht. Velen zijn hierdoor gered. We denken aan de Heere Jezus, Die stierf voor Zijn volk Israël en ook om de kinderen van God – overal verspreid – bijeen te brengen. We denken aan de Heere Jezus, Die Zich voor ons, voor de gemeente heeft overgegeven. We denken aan Hem, Die mij heel persoonlijk liefhad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven (Joh. 11:51-52; Ef. 5:2, 25; Gal. 2:20).

Het brood waarvan wij bij het Avondmaal eten is een gewoon brood. In 1 Korinthiërs 5 wordt weliswaar gesproken over brood dat ongezuurd is, maar daarmee wordt duidelijk bedoeld dat de gelovigen de zonden uit hun leven dienen te verwijderen. Evenals de beweegbroden die op het Wekenfeest aan de Heere werden aangeboden nog zuurdeeg bevatten, zo hebben de gelovigen tot aan hun levenseinde een zondige natuur. Wanneer echter een brood met zuurdeeg erin wordt gebakken, wordt de werking van het zuurdeeg door het vuur tot stilstand gebracht. Zo is de zondemacht in ons geoordeeld, doordat wij

in Christus zijn geoordeeld en met Hem zijn gestorven. Bij de wetten voor het dankoffer zagen we dat bij de graanoffers die op het altaar werden verbrand, in die koeken geen zuurdeeg aanwezig mocht zijn. In de graanoffers, de koeken waarvan de priester mocht eten, was wel zuurdeeg aanwezig (Lev. 7:11-20).

Zoals het brood twee betekenissen heeft, zo heeft de kelk of de beker waaruit wij drinken ook twee betekenissen. De ene beker waaruit wij drinken, herinnert ons enerzijds aan de beker die de Vader Hem gaf om te drinken, aan het lijden tot in de dood, aan Zijn bloed, aan de toorn en de gramschap van God die Hij heeft gedronken. Maar anderzijds ook aan de vreugde die vóór Hem lag (Joh. 18:11; Hebr. 12:2). De beker is gevuld met wijn, en niet met vruchtensap. Wijn is immers in de Bijbel een beeld van blijdschap en vreugde (Richt. 9:13; Ps. 104:15).

De ontmoetingsplek met de Heere

Hoewel de eerste christenen dagelijks bijeen kwamen in Jeruzalem en ook dagelijks Avondmaal vierden, blijkt uit andere gedeelten dat de gelovigen later telkens op de eerste dag van de week het Avondmaal vierden. Zoals Paulus vele jaren daarna vanuit Griekenland op reis was naar Jeruzalem, en in Troas zijn reis onderbrak om daar met de broeders en zusters op de eerste dag van de week brood te breken, het Avondmaal te vieren. De eerste dag van de week is de dag waarop de Heere Jezus opstond uit de dood en Zich openbaarde aan Zijn discipelen. Het is de dag van de Heere, de dag die aan Hem gewijd is (Joh. 20:19, 26; Lev. 23:6-7; Hand. 20:7; 1 Kor. 16:1; Openb. 1:10).

Hoewel er geen voorschrift aan de gemeente is gegeven met welke frequentie men het Avondmaal dient te houden, geldt wel de oproep: *'Houd in gedachtenis dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt'* (2 Tim. 2:8). Wanneer wij als gemeente samenkomen op de eerste dag van de week is deze gelegenheid bij uitstek hiervoor geschikt. Zo dikwijls, telkens wanneer we dit doen, verkondigen wij de dood van de Heere. Er kan ook vertaald worden: Verkondig de dood van de Heere, als opdracht om dit te proclameren.

Zoals onder het oude verbond in de tabernakel en later in de tempel het altaar de ontmoetingsplek was van God met Zijn volk, stond in de gemeente het

Avondmaal – en het aanbedding brengen aan God – aan de tafel van de Heere centraal. Na de kerkhervorming stond het preekgestoelte met de prediker en de prediking centraal in de samenkomsten van de gelovigen, en werd het vieren van dit feest voor de Heere beperkt tot een gebeurtenis van slechts eenmaal per kwartaal of eenmaal per maand.

Studievragen bij hoofdstuk 7.

1. Vanaf welk moment behoort iemand tot de gemeente?
2. Met welk gelovigen kunnen we onze verbondenheid niet tonen?
3. Wat zijn de twee betekenissen van het ene brood?
4. Wat is de betekenis van gezuurd brood?
5. Wat is het onderscheid tussen de feesten die God aan Israël had gegeven, en de eerste dag van de week voor christenen? (vgl. Kol 2:16,17).
6. Wat was de ontmoetingsplaats van God met Zijn volk in het Oude Testament, en wat is deze in het Nieuwe Testament?

8. De maaltijd van de Heere

‘Zoals u nu bij elkaar samenkomt, is dat niet het eten van het Avondmaal van de Heere. Want bij het eten gebruikt iedereen zijn eigen avondmaal.’

1 Korinthiërs 11:20, 21

In de gemeente van Korinthe kwam men regelmatig bij elkaar om te eten van een maaltijd, ook wel een liefdemaal genoemd (vgl. Jud.:12). Hierbij gebeurde het dat de één eerder dan de ander aanwezig was. Tijdens een dergelijke maaltijd gebeurde het dat er zoveel gegeten en gedronken werd dat sommigen zelfs dronken waren en er voor anderen die wat later kwamen geen eten en drinken meer was. Tijdens deze (liefde)maaltijd werd door hen ook de maaltijd van de Heere, het Avondmaal gevierd. Het gebeurde dat de een at van het Avondmaal, terwijl de ander op een later tijdstip arriveerde en vervolgens eerst zijn honger stilde en daarna alsnog van het Avondmaal at. Tot oneer van God en schade voor henzelf onderscheidde zij de gewone maaltijd – je maag vullen – niet van de geestelijke offermaaltijd. Velen namen hierdoor op een onwaardige wijze deel aan deze geestelijke maaltijd. Daardoor waren er in de gemeente veel zwakken, zieken en zelfs ontslapenen.

Heilig leven wil zeggen: afgezonderd leven voor Hem, in de bereidheid om alles te oordelen wat tussen Hem en ons als gelovigen, en tussen mensen onderling in de weg staat

Het Avondmaal houden is een gemeenschappelijk gebeuren. Daarom dienen de gelovigen te wachten tot allen aanwezig zijn, om vervolgens gemeenschappelijk deze symbolische maaltijd te houden. Het wachten op elkaar betekent dus niet dat alle aanwezigen gelijktijdig een stukje van het brood in de mond nemen en het gelijktijdig eten (1 Kor. 11:20-34).

De Heere Jezus waste de voeten van de discipelen om rein en fris aan de Paasmaaltijd aan te liggen. Zo dienen gelovigen, wanneer zij ter gedachtenis aan Hem deelnemen aan het Avondmaal, rein te zijn in hun handel en wandel (Joh. 13:1-17; Ef. 5:26-27). Evenals op de dag dat de Heere Jezus het Avondmaal instelde, er discipelen waren van wie – in hun ogen – de een belangrijker was dan de ander, gebeurde dit ook in de gemeente van Korinthe. En dit kan ook vandaag voorkomen. Voor God echter is elke gelovige waardevol, en Hij noemt hen allen broeders; bij dit gezelschap zijn de zusters inbegrepen. Eén is onze Meester en is Hij het waard om Hem alle eer te geven (Matt. 23:8-11). Het Avondmaal is een bijzonder feest, dat wij met de Heere Jezus en met elkaar mogen vieren in de zekerheid dat we schoongewassen, geheiligd en gerechtvaardigd zijn, in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God (1 Kor. 5:8; 6:11).

Omdat God heilig is, dienen de gelovigen ook heilig voor Hem te leven (1 Petr. 1:15, 16; 2:5, 9). Heilig leven wil zeggen: afgezonderd leven voor Hem, in de bereidheid om alles te oordelen wat tussen Hem en ons als gelovigen, en tussen mensen onderling in de weg staat. Zonden die bekend zijn, dienen gelovigen niet te bagatelliseren, maar uit hun midden te verwijderen, zowel persoonlijk als gemeenschappelijk. Dus wij moeten onszelf beproeven, voordat wij aan het Avondmaal deelnemen en onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de plaats, de tafel waar we met elkaar gemeenschap hebben, samen op ons nemen (Matt. 5:23-24; 2 Kor. 13:5).

Iemand die deelneemt aan deze geestelijke maaltijd, dient ook geestelijk onderscheidingsvermogen te hebben. Kinderen kunnen al op jonge leeftijd de Heere liefhebben, maar er moet eerst een onderscheidingsvermogen bij hen groeien om te weten wat het eten van het Avondmaal aan de tafel van de Heere betekent (1 Kor. 10:15-16). In een groot deel van de christenheid wordt het Avondmaal een sacrament en een genademiddel genoemd, de Bijbel noemt dit niet zo. Het woord sacrament is afgeleid van het Latijnse *sacramentum*, het was de eed die een man aflegde als hij dienst nam in het Romeinse leger. Bij de overgang van de burgerlijke naar de militaire staat zwoer

hij als soldaat trouw aan de keizer. Deze eed van trouw werd een mystiek middel om geestelijke zegen door te geven. In de christenheid is het veelal een gebruik dat alleen een daartoe gewijde persoon – de priester, de dominee of de voorganger – het brood bij de Avondmaalsviering mag breken en namens allen de dankzegging ervoor mag uitspreken. Dit is echter een ontkenning van het feit dat God alle gelovigen priesters noemt (1 Petr. 2:5, 9; Openb. 1:6; Matt. 23:8). In de rooms-katholieke kerk spreekt men van de eucharistie (Grieks = *eucharisteo*), dit betekent dankzegging. En van de communie, dit betekent gemeenschap. Deze laatste twee benamingen zijn beide, zonder franje, goede benamingen van wat wij als gelovigen tot uitdrukking brengen, wanneer wij het Avondmaal vieren. Namelijk God danken en gemeenschap hebben met Hem en met elkaar.

De grote daden van God verkondigen

Terwijl wij aanzitten aan het Avondmaal, denken we aan de Heere Jezus en danken en aanbidden wij Hem en God de Vader persoonlijk met ons hart. Daarbij worden door diverse broeders gedachten verwoord door het uitspreken van dank en aanbedding, het lezen van Bijbelgedeelten, en het opgeven van liederen om deze met elkaar te zingen. Hierdoor laat de Heilige Geest steeds oude en nieuwe aspecten zien van de Heere Jezus en Zijn werk. Het samenkomen tot Zijn gedachtenis wil dus niet zeggen dat de gedachten die de Heilige Geest werkt in de harten van de gelovigen, niet worden geuit. U kunt allen een voor een spreken! Deze geestelijke dienst is dus niet voorbehouden aan een voorganger of zangleider.

Het is een bijzonder voorrecht voor gelovigen een Altaar te hebben, een plaats van gemeenschappelijke aanbedding

Hoewel gelovigen zich altijd door de Heilige Geest dienen te laten leiden, heeft God hun ook een verstand en een geest gegeven om zich te laten leiden wanneer zij gemeenschappelijk lofzingen en bidden. Het verstand en de

menselijke geest dienen hierbij onderworpen te zijn aan de Heilige Geest (vgl. 1 Kor. 14:31, 15). Het zwijgen van broeders in de samenkomst *kan* betekenen dat men geestelijk leeg is. Daarom schrijft Paulus aan de gelovigen: *'Laat het Woord van Christus in rijke mate in u wonen, in alle wijsheid. Zing voor de Heere met dank in uw hart'* (Kol. 3:16-17). Wanneer wij echter vol zijn van Hem, horen anderen het. *'Uit de overvloed van het hart spreekt zijn mond'* (Luk. 6:45). En we horen elkaar *over de grote werken van God spreken*. Dit gebeurt zowel in de samenkomsten van de gelovigen als in de contacten met ongelovigen (Hand. 2:11).

Voordat wij aan het Avondmaal deelnemen, kijken we naar binnen en beproeven we onszelf (1 Kor. 11:27-28). Vervolgens kijken we omhoog en denken aan de Heere Jezus Die in de hemel is, van Wie Paulus deze instelling uit de hemel heeft ontvangen en met Wie wij verbonden zijn (vs. 23). We kijken terug en verkondigen Zijn dood (vs. 26). We kijken vooruit en vieren het Avondmaal totdat Hij komt (vs. 26).

Drie maaltijden met overeenkomsten

Tussen het Pascha, en het dank- of vredeoffer, ook wel loffer genoemd, en het Avondmaal vinden we diverse overeenkomsten. De voorwaarden waarop men van het Pascha en het dankoffer at zijn ook van toepassing op het aanzitten aan Avondmaal. We noemen er enkele:

- De maaltijden waarvan men mocht, en mag eten, hebben een geestelijke betekenis;
- bij deze maaltijden liet men en laat men de gemeenschap met het offer en de gemeenschap met elkaar zien;
- men diende en dient bij het volk van God te behoren; het aardse volk van God bestond uit Israëlieten, het hemelse volk van God bestaat uit hen die opnieuw geboren zijn;
- zij dankten God voor het offer en toonden dit aan Hem. Wij danken en aanbidden de Vader en de Zoon voor alles wat ons geopenbaard is op grond van het offer van Christus;

- wanneer deze maaltijd niet op een waardige wijze, zoals God bedoelde, werd gehouden, waren er om die reden zieken of stierven leden van het volk van God. Dit is tot vandaag een waarschuwing voor allen die deelnemen aan deze maaltijd (Lev. 10:1-3; 2 Kron. 30:17-20; 1 Kor. 11:29-30);
- men diende rein te zijn, er mocht en er mag geen zonde staan tussen God en mensen;
- zoals de huisvader het Paaslam moest slachten en de offeraar het dankoffer moest slachten, eten de gelovigen niet van het gebroken brood, maar breken zij persoonlijk brood;
- door deze persoonlijke handeling lieten zij zien en laten wij zien dat de Heere Jezus heel persoonlijk voor mijn zonden, die ik in gedachten, woorden en daden heb gedaan, moest sterven;
- voor de Israëlieten waren dit en zijn dit voor ons feestdagen, gedenkdagen, maaltijden en dank- en offermaaltijden voor de Heere;
- zoals tijdens de Paasviering er lofliederen werden gezongen en in de tempel tijdens de offerdienst de zangkoren van de Levieten God lof toezongen, zingen wij bij het vieren van het Avondmaal liederen ter gedenking aan Hem, en in aanbidding voor Hem.

Wij hebben een Altaar

Het is een bijzonder voorrecht voor gelovigen een Altaar te hebben, een plaats van gemeenschappelijke aanbidding en het is:

- een daad van gehoorzaamheid wanneer wij als het volk van God (1 Petr. 2:9; 2 Kor. 6:16);
- op de dag van de Heere (Openb. 1:6);
- vergaderen aan de tafel van de Heere (1 Kor. 10:21);
- om te eten van het Avondmaal van de Heere (1 Kor. 11:20);

- tot gedachtenis van de Heere (1 Kor. 11:25);
- wij verkondigen zo de dood van de Heere (1 Kor. 11:26);
- tot de komst van de Heere (1 Kor. 11:26);
- als lichaam van Christus (1 Kor. 11:27);
- vergaderd tot de Naam van de Heere (Matt. 18:20).

Het ontroert steeds weer als we lezen wat onze Heere Jezus Zelf in de nacht waarin Hij verraden werd, tegen de Zijnen zei: 'Want dit is Mijn bloed (...) dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden' (Matt. 26:28). Toen Zijn bloed, het bloed van een 'smetteloos, onbevlekt Lam' aan het kruis vergoten werd, werden alle beelden uit het Oude Testament die over Zijn dood spraken, vervuld. Alleen dit bloed kan zonden wegnemen; het is het fundament van alle zegeningen die we bezitten. Daarom is de beker van het Avondmaal ook voor ons de 'drinkbeker van de dankzegging'.

*'Wat zal ik de HEERE vergelden voor al Zijn weldaden, die Hij aan mij bewees?
Ik zal de beker van het heil heffen en de Naam van de HEERE aanroepen.*

*(...) Ik zal U een offer van dankzegging brengen en
de Naam van de HEERE aanroepen'.*

Psalm 116:12 - 17

Studievragen bij hoofdstuk 8.

1. Wat is op een waardige wijze aanzitten aan het Avondmaal?
2. Wat is het onderscheiden van het lichaam van Christus?
3. Wat betekent het wachten op elkaar?
4. Wat is het verschil tussen de persoonlijke en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid bij het aanzitten aan de tafel van de Heere?
5. Is het Avondmaal een sacrament?
6. Noem manieren waarop je kunt nadenken over de Heere Jezus bij het Avondmaal?
7. Wat is tot een oordeel samenkomen (1 Kor. 11:34)?
8. Naar welke richtingen kijken we tijdens de maaltijd van de Heere?
9. Noem de overeenkomsten tussen het Pascha, het dankoffer en het Avondmaal?
10. Wat betekent voor jou het aanzitten aan de tafel van de Heere en het vieren van het Avondmaal?

9. Drie priestergezinnen in de Bijbel

Priesterdienst vindt niet alleen plaats in het huis van God, de gemeente, maar dit begint dichtbij en wel in ons eigen huis. Dit gebeurt door voorbede te verrichten voor anderen, of ook door onderwijs te geven in de Schrift. Daarom kijken we nu naar drie bekende priestergezinnen in de Bijbel. Hierdoor kunnen wij belangrijke lessen leren:

1. Het gezin van Eli is een negatief voorbeeld, een voorbeeld van lauwe of vleselijke gelovigen; dit gezin werd niet geleid door de Geest (Rom. 8:4-9).
2. Het gezin van Eljasib is een voorbeeld dat positief begint, maar negatief eindigt. Dit is het beginnen in de Geest en eindigen in het vlees (Gal. 3:3).
3. Het gezin van Zacharias en Johannes de Doper is een positief voorbeeld; zij waren vervuld met de Geest (Ef. 1:13; 5:18).

9.1. Het gezin van de priester Eli

De naam Eli betekent *mijn God*, of *verheven is Jahweh*. Door niet krachtig op te komen voor de eer van God, deed de priester Eli helaas zijn naam geen eer aan. Hij leefde met zijn gezin in een tijd waarin iedereen deed wat goed was in zijn eigen ogen (Richt. 17:6; 21:25). We kunnen zijn levensverhaal lezen in 1 Samuël 1-4.

Een gezin dat leefde in een tijd van groot verval

We kunnen die tijd vergelijken met onze postmoderne tijd: een tijd waarin men geen ontzag heeft voor de heilige God, een tijd waarin de Bijbel, het Woord van de Waarheid, steeds meer ter discussie wordt gesteld en niet als gezaghebbend wordt erkend. Als gevolg hiervan heeft men meer liefde voor genot dan voor God (2 Tim. 3:1-9). Eli en zijn gezin zijn een beeld van vleselijke christenen, die niet actief zijn in het dienen van God. 'Hun god is de buik en hun eer is in hun schande; zij bedenken aardse dingen' (Fil. 3:19).

Verkeerde omgang bederft goede zeden! Dit oude principe is tot op de dag van vandaag een realiteit

Het eerste en ook ongeveer het laatste wat we van de priester Eli lezen is het volgende: hij zat op een stoel (1 Sam. 1:9; 4:18). Dit kenmerkte zijn gedrag. Hij liet het er letterlijk en figuurlijk bij zitten door niet actief te zijn in het heiligdom en niet zijn verantwoordelijkheid te nemen als vader. Vanwege het slechte voorbeeld van dit priestergezin verwierpen de mensen zodoende het offer voor de Heere. Verkeerde omgang bederft goede zeden! Dit oude principe is tot op de dag van vandaag een realiteit (1 Sam. 2:17; 1 Kor. 15:33). Zijn zonen waren verdorven mannen, dat wil zeggen dat zij geen rekening hielden met de Heere God. Zij misbruikten hun positie en rechten, en sliepen zelfs bij andere vrouwen (1 Sam. 2:11-22). De waarschuwing 'God niet eren, kan lichamelijke onreinheid tot gevolg hebben', werd helaas een feit (vgl. Rom. 1:24-25).

Toen Eli Hanna zag bidden tot God, had hij geen oog voor de grote nood van deze vrouw. Overstelt door verdriet huilde Hanna en zij bad zonder de woorden uit te spreken, terwijl Eli dacht dat zij zoals anderen dronken was (1 Sam. 1:12-14). Hij kon geen onderscheid maken tussen het vol zijn van verdriet, en het vol zijn van alcohol. Terwijl iedereen deed wat goed was in eigen ogen, was zij – als grote uitzondering – een vrouw die goed wilde doen in de ogen van de Heere. Scherp en veroordelend wees Eli haar terecht. Maar tegen zijn zonen trad hij niet krachtig op. Tegenover zijn zonen was het gebleven bij de waarschuwing: *'Dit kan niet, mijn zonen. Nee, dit is geen goed bericht dat ik hoor, jullie laten het volk begaan'*. Terwijl hijzelf zijn zonen hun gang liet gaan.

Zij waren ongezeglijk en luisterden niet. Daardoor brachten zij een vloek over zichzelf! Maar aan wie lag het dat deze zonen ongezeglijk waren? Had Eli hun geen gehoorzaamheid geleerd? De taak van de priester was o.a. het Woord van God voorleven en uitleggen aan anderen. Had Eli zijn zonen bekendgemaakt en ingeprent, Wie God voor hen persoonlijk en voor hen als volk wilde zijn, met zowel heerlijke als ernstige gevolgen? (Deut. 4:1-10).

Eli eerde zijn zonen boven de Heere, en hij kwam niet op voor de heiligheid en de eer van God (1 Sam. 2:12-36; 3:13; Matt. 10:37-39). Als vader had hij geen respect bij zijn zonen opgebouwd. Zij eerden hun ouders niet. Eli waarschuwde zijn zonen wel, maar hij kwam niet geloofwaardig over. Hij liet zelf niet zien dat je God moet liefhebben en eren boven alles. Hij was een tweeslachtige vader. Dat zulk gedrag verstrekkende gevolgen kan hebben, hebben Eli en zijn zonen ondervonden.

Omdat de priester Eli zijn plaats als middelaar tussen God en het volk niet meer innam, sprak God niet meer rechtstreeks tot hem en het volk, maar door middel van een man Gods, en door Samuël (1 Sam. 2:27; 3:21). Vanwege hun zonden stierven zijn beide zonen op één dag. Tijdens de beslissende veldslag zat hij opnieuw op een stoel, in een afwachende houding. Hij was oud, zwaarlijvig en kon ook niet meer zien. Toen hij het bericht ontving dat zijn zonen dood waren, en ook de ark van God was buitgemaakt, schrok hij zo dat hij van zijn stoel viel en zijn nek brak (1 Sam. 4:15-17). Een triest einde van veertig jaar dienst als priester! Het volk leed een grote nederlaag en er kwam een einde aan het leven van dit priestergezin.

Dit gezin vertoonde de karaktertrekken van de gemeente van Laodicea (Openb. 3:14-22), van vleselijke christenen, naamchristenen die niet koud noch warm maar lauw zijn. Zij denken van zichzelf: het zit wel goed met mijn geestelijke conditie. Maar zij hebben geen oog voor de geestelijke rijkdommen en de heiligheid van God. God staat buiten de deur van hun leven. Zij zijn geestelijk blind en hebben verlichte ogen van het hart nodig (Ef. 1:18).

God heeft een ernstige waarschuwing voor zulke gelovigen: *'Ik raad u aan ogenzalf te kopen om te zien'*. Door de Heilige Geest kunnen we de dingen zien, zoals God ze ziet en bedoeld heeft. Uit liefde tuchtigt onze God, en Hij waarschuwt altijd van tevoren. God wil graag maaltijd met ons houden, ofwel gemeenschap met mensen hebben. Daarbij dienen wij te bedenken dat wij

God de belangrijkste plaats geven in ons leven, en Hem de eer geven die Hem toekomt.

Studievragen bij hoofdstuk 9.1.

1. Ook nu is er veel geestelijke lauwheid en luiheid, en daarom geen kracht. Zijn wij als priesters actief in de dienst van God, of laten wij het er ook bij zitten?
2. Hebben wij een geestelijk oog voor iemand met een grote nood?
3. Zijn wij en onze kinderen goede voorbeelden voor anderen?
4. 'Wie ouders of kinderen liefheeft boven Mij...!' Dit kan verstrekkende consequenties hebben. Beseffen wij dit?
5. Kan God door mij of jou spreken? Wanneer deed Hij dat voor het laatst?
6. Met de heiligheid van God valt niet te spotten! Realiseren we ons dit?
7. Welke voorbeeldfunctie als vader of moeder, zoon of dochter heb jij?
8. Wil jij ook zo eindigen als dit gezin, of wil je een overwinnaar zijn?

9.2. Het gezin van Eljasib

De naam Eljasib betekent: *God herstelt*. In eerste instantie doet hij zijn naam wel eer aan. Later is hij echter een negatief voorbeeld voor vele anderen. Na de terugkeer uit de ballingschap wordt de hogepriester Eljasib als eerste genoemd, en wel als bouwer bij de herbouw van de poorten en de muren van Jeruzalem.

Dit gezin leefde in een tijd van opwekking

Hij begint samen met zijn familie met de herbouw van de Schaapspoort; dat is geestelijk gezien een heel belangrijke poort (Neh. 3:1). Een muur dient ertoe om scheiding te maken tussen wat heilig en niet heilig is (Ezech. 42:20; 22:30). Poorten met deuren dienen ertoe om gecontroleerd toegang tot de stad te verkrijgen. Mensen worden in de Bijbel op vele plaatsen vergeleken met schapen, die de bescherming van een herder nodig hebben. De Heere Jezus is de grote Herder van de schapen. Aan sommige gelovigen heeft Hij ook een gave als herder gegeven. Zij zijn verantwoordelijk om de schapen van het nodige voedsel te voorzien en hen te beschermen tegen gevaren (Ezech. 34; Joh. 10:16; 1 Petr. 5:1-4 etc.).

Opmerkelijk is dat met uitzondering van de Schaapspoort, alle poorten voorzien werden van sluitbalken of grendels

Met vele anderen zette Eljasib zijn schouders onder dit goede werk. Opmerkelijk is wel dat met uitzondering van de Schaapspoort, alle poorten voorzien werden van sluitbalken of grendels (Neh. 3). Deze nalatigheid had later verstreckende geestelijke gevolgen voor zijn familie. Jaren later had de priester Eljasib namelijk in het huis van God, op de plaats waar de voorraad lag voor de spijs- of graanoffers, een grote kamer voor Tobia ingericht. Hoewel

God nadrukkelijk had verboden dat het volk Israël zich zou vermengen met de volken van rondom, werd Tobia, een Ammoniet, door zijn huwelijk een bloedverwant van hem. Daarbij werd zijn kleinzoon een schoonzoon van Sanballat, een Samaritaan (Neh. 13:4-9, 28-29).

Tobias en Sanballat, die het aanvankelijk lieten voorkomen dat zij wilden meehelpen met de herbouw van de muur, ontpopten zich echter als sluwe vijanden van het volk van God. Zij trachten de bouw van de muur juist te verijdelen. Na verloop van jaren werd de deur opengezet voor deze vijanden van Gods volk, en werden zij zelfs in de familiekring opgenomen (Neh. 4 en 6). Uit het verhaal van dit gezin kunnen wij dus belangrijke lessen leren. Eljasib is voor ons het voorbeeld van een priester/huisvader die goed begint, maar later faalt.

Studievragen bij hoofdstuk 9.2.

1. Je kunt beginnen je gezin te beschermen tegen wereldse invloeden. Maar doe geen half werk! Laat als het ware de deur niet op een kier staan. Want daardoor kan het gebeuren dat kinderen van gelovigen zich vermengen met de wereld. Eljasib had de listen en de boze plannen van de satan niet doorzien. Zien wij het?
2. Als gelovigen geen voorraad aan offers verzamelen, met andere woorden: als hun hart niet vol is van de Heere Jezus, dan is er ruimte over in hun hart (en huis). Die ruimte wordt door de vijand van de zielen en van onze kinderen ingevuld!
3. Volhard tot het einde. Waarmee vul jij je hart? Wat en wie haal je in huis? Denk aan het geestelijk welzijn van je kinderen en kleinkinderen!
4. Doorzien we de listen van de satan? Hij kan van een brullende leeuw veranderen in een engel van het licht (1 Petr. 5:8; 2 Kor. 11:13-15).

9.3. Het gezin van Zacharias

Die tijd doet ons ook denken aan onze tijd, want elk moment kan de Heere Jezus terugkomen. In het gezin van Zacharias was aan alles zichtbaar dat zij leefden vanuit de verwachting van de komende Messias. Het verhaal van dit gezin kunnen we lezen in Lucas 1. Van dit priestergezin kunnen wij tweeduizend jaar later veel leren. De drie gezinsleden hadden prachtige namen met een bijzondere betekenis. Zacharias betekent: *Jahweh gedenkt*. Elisabeth betekent: *eed van God*. En Johannes betekent: *God is genadig*. In tegenstelling tot de andere priestergezinnen deden zij met hun namen de Naam van God wel eer aan!

Dit gezin leefde in de verwachting van de komst van de Messias

In de tijd rond de geboorte van de lang verwachte Messias, te midden van zoveel godsdienstige mensen, leefde dit echtpaar zoals God het bedoelde. Zo zou een Israëliet moeten leven. Zij beiden waren rechtvaardig voor God en wandelden onberispelijk volgens alle geboden en verordeningen van de Heere. Vele jaren hadden ze gebeden om een zoon. Toen die mogelijkheid menselijkerwijs niet meer aanwezig was, verhoorde God hun gebed. Op een bijzonder moment, terwijl Zacharias het reukoffer aanstak in de tempel – het uur waarop ca. 34 jaar later de Heere Jezus ‘het ware offer’ bracht –, kondigde een engel de gebedsverhoring aan. Aanvankelijk kon de priester dit niet geloven, met als gevolg dat hij negen maanden lang zijn vreugde niet met zijn stem kon verwoorden.

Johannes getuigde van het waarachtige Licht, dat in de wereld komen zou en elk mens verlicht

Hun zoon Johannes zou de wegbereider van de Messias zijn, en velen van het volk tot God terugbrengen, waardoor hij voor de Heere een toegerust volk gereed zou maken. Het leven van Johannes zou als nazireeër het kenmerk dragen van iemand die helemaal afgezonderd leefde voor God. Reeds vanaf de moederschoot zou hij vervuld zijn met de Heilige Geest. Ook Elisabeth en Zacharias werden beiden vervuld met de Heilige Geest en verkondigden de grote daden van God.

Het kind Johannes groeide op en werd gesterkt door de Geest. Om volkomen toegewijd aan zijn Zender te zijn en op elk moment van zijn leven helder zijn werk te kunnen doen, mocht hij als nazireeër niets van wat hem enigszins kon bedwelmen tot zich nemen. Hij leefde in afzondering in de woestijn, tot het moment dat God hem riep voor zijn dienst. Hij predikte zijn volk o.a. de kennis van het heil in de vergeving van hun zonden (Matt. 3; Marc. 1:1-9; Luc. 3:1-22). Johannes getuigde van het waarachtige Licht, dat in de wereld komen zou en elk mens verlicht. Hij wees als geen ander op de Heere Jezus als het Lam van God (Joh. 1:6-8; 19-34). Vervolgens is hij als een kaars voor zijn Zender opgebrand (Matt. 11:10-11; 14:1-12).

Studievragen bij hoofdstuk 9.3.

1. Het leven van dit gezin werd gekenmerkt door gebed. Welke plaats neemt het gebed in jouw leven in?
2. Gebeden worden op Gods tijd verhoord. Bid jij in geloof?
3. Toen hun zoon werd geboren, gaven de ouders God de eer. Geef jij God de eer voor een gebedsverhoring?
4. De beide ouders en hun zoon waren vervuld met de Heilige Geest. Welke plaats neemt de Heilige Geest in jouw leven in?
5. Door hun gedrag waren deze ouders voor hun zoon een prachtig voorbeeld. Ben jij een voorbeeld in je gezin en voor anderen?

6. Hij groeide niet op als een verwende jongen, maar als een man Gods. Geef jij je kinderen wat ze nodig hebben voor een goede geestelijke ontwikkeling?
7. Gods Geest was zijn krachtbron. Wat of wie is jouw kracht?
8. De ouders gaven hun zoon geen toestemming om te nuttigen wat God hun verboden had. Geven wij onze kinderen wel de vrijheid om alcohol te gebruiken of zich in het uitgaansleven te storten?
9. Nadat hij door zijn ouders was opgevoed, werd hij door God verder gevormd voor zijn dienst in een plaats van afzondering. Toch werd hij hierdoor niet wereldvreemd. Welk fundament geven wij mee aan onze kinderen?
10. Johannes was bereid te gaan, toen God hem riep in Zijn dienst. Ben jij bereid om te gaan, wanneer God jou roept voor een dienst voor Hem?
11. Hij verkondigde onomwonden de waarheid en nam geen blad voor zijn mond. Durf jij de waarheid te vertellen?
12. Hij wees op de Heere Jezus als geen ander. Vertel jij anderen het evangelie?
13. Hij was bereid een stap terug te doen, toen de Heiland Zichzelf openbaarde. Waar gaat het in jouw leven om, je eigen ego of de Heere Jezus?
14. Zij kondigden de komst van de Messias aan. We leven in de tijd dat de Heere Jezus elk moment terug kan komen. Spreken wij als gezin hierover?
15. Johannes was tot in de dood getrouw aan Zijn Meester. Hoever wil jijzelf gaan als gelovige?

Overzicht publicaties Jan van Buren:

De geestelijke strijd door de eeuwen heen, vanaf de hof van Eden tot Armageddon; 108 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-11-8.

Het leven tot in eeuwigheid, op weg naar onze eindbestemming; 136 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-21-7.

Naar men meende... De geslachtsregisters van Jezus Christus; 40 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-25-5.

De uitgestoken handen van de Heiland, Verhalen en ervaringen van een evangelist; 58 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-24-8.

Vergeving, over vergeving van zonden en herstel van relaties; 108 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-28-6.

Schatrijk in Christus, Mijn identiteit in Hem; 172 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-36-1.

Het priesterschap van de christen, de praktijk van het priesterschap in het gezin en de gemeente; 132 blz.; ISBN/EAN 978-94-91797-40-8

Cover illustratie: Fritz von Uhde; The Last Supper; 1886; Staatsgalerie Stuttgart

Distributie:

CBC 't Gulden Boek te Houten

Website: www.cbcboek.nl

E-mail: info@cbcboek.nl